

11. 4. Ion., 1834

NEFAWL GANLLAW,

NEU'R

Union Ffordd i Fynwes

ABRAHAM,

Mewn ychydig o ystyriaethau eglur i
gfarwýddo y Cyfeiliornus i'r Porthlâdd dy-
munol hwnnw.

Gan L. A. Gweinidog o EGLWYS LOEGR.

Myfi yw'r ffordd, y Gwirionedd a'r Bywyd
&c. St. JOAN. XIV. VI.

---

*Bene d'cere ad Paucos pertinet,
Bene autem vivere ad Omnes. Lactan. l. i. instit.*

Angraphwyd yn y Mwythig, Gan R. LATHROP
Tros DAFYDD JONES.

500

1740

14.

Mawl ir Llyfrau ar Cyfieithydd.

P O B Dynion union Enwog, a chwennych
Wych Annedd *Ardderchog* ; *Dan. 7, 9.*
Ai le'n glau oleu *Wenn* Glög. *Ez. 43, 7.*

Y Llywydd *Hollalluog*.
Ceisied a mynned rhai mwyn, Athrawiaeth
Faith Rowiog vw *Cychwyn* ; *Gen. 17, 1.*
Ar *Orsedd* a träs addtwyn, *Joan. 15, 14, &c.*
Hynod wych a hon ai dwyn.

Mae *† Ason* Eigion ogwydd, yw rhwystro *† Marwolaeth*
A Rhestrau o Aflwydd ; *Joan. 16, 23.*
Mynd i lann ammod wiw lwydd, *Ejay 62, 4.*
Aur *† Beulah* arab hylwydd. *† Pripidol*

Gweithiwyd Argraphwyd yn grŷ, *ffordd* odiaeth
Hyffordd wiw deg tellu ; *Ejay. 35, 8, a 30, 11.*
Dŷ yn lwŷs ddiogan lu,
Ddŷ oes i at ddawn *Yesu*.

Pont Win-goad Ideu-droed ddodrefn, wych gadarn
Iach godiad gwir lein ; *Joan. 15, 5.*
Rhag *Offis* ddŷ rhwyg ffôs ddefn, *Luc. 16, 26.*
Mewn gwarth-gof mannir Gwrth-gefo.

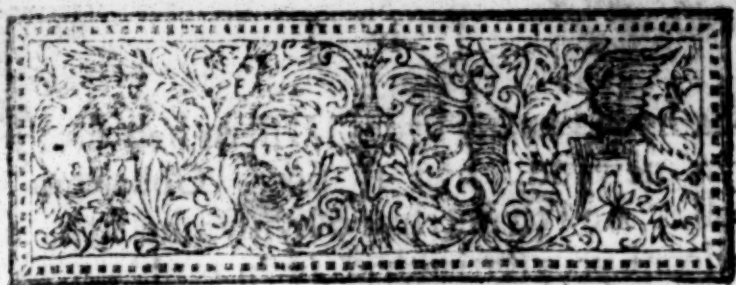
I Ni uwch Cenlli wych *Ganllaw*, *Nesawl*
Ai Nofiad yn hylw ; *Ex. 14, 22.*
Hi'n dwg i *Dié Wen* deg draw, *Ez. 41, 7.*
Hoffusawl i 'Orphwysaw.

Dilynwn Rhodiwn ar hŷd, ei *lluybrau*
Lle mae *Abraham* hyfryd ; *Mat. 8, 11.*
Mann Jachus am Jawn Jechid *Luc. 16, 22.*
Yw *synwes* glau fwyn oes glyd

Rhown fendith fel Gwlith lawl glwys, i faethu
Y *Cyfieithydd* gwiw-lwys,
Ar L. deg oreu-liw dwys,
Amwyl gemmannel gymmwys.

Dafydd Jones o Drefriw.

Yr Ymdeithbydd Cyfeiliornus.

GWELFD yr oeddwn Drigolion y Bŷd yn gyffredinawl yn Crwýdro mewn anialwch pechod, ac yn *Es euluto* llwýbr y bywýd yn dra-mawr, gan ddibrisio yr enaid a'r Corph i'r eitha, heb sawr gredu, y daw yr hwn yw'r ffordd, y Gwirio:edd a'r bywýd, a'r hwn fydd ôll yn ôll yn wir, iw Colpi mewn Cadwýnau didranc, am eu *fnaleidd*-dra a'u drýgionus ymddygiad.

Myfi gan hynný *sfý'n* ewyllysio, ac yn gweddŷo, na feddianno Dâd y Celwýddau un enaid dynol, a ryfygais, fal y mae yn ddyledus arnaf, rybuddio pŷb pechadur i droi oddi-wrth Wafanaeth Maimmon mewn prýd, ac i gymmerýd gafael ar y *Ganllaw* *sfý'n* arwain i lawenýdd a digrifwch diderfynol.

Gwýbýdd, pa hwýa yr arhosi mewn pechod, mai hwýa y býdd Duw yn ddîg wrthýt,

a pha hyna, nesa y byddi i Uffern heb droi yn ddŷn newydd, hŷn fy ficer, Gobeithio y Cœli. Ac i'th ficerhau o hŷn ymhellach, os darllenni yr ystyriaethau sy 'n canlŷn a amcanwyd er dy fwŷn, nid wŷ'n amneua chynhyrfant bêth arnat, os oes dim teimlad yn perthŷn iti; myfi a ofodaf ger dy fron yr enbydrwydd o ddilŷn y Bŷd a'u chwantau; Ar ôl hŷnnŷ, danghofaf iti y Gwynfŷd y fŷdd o lŷnu wrth yr hwn, *yw'r ffôrdd, y Gwirionedd a'r bywyd*; ac yn ddiwaethaf, i'th ddychrynnu ac i'th adnewyddu, Gobeithio, cei weled y sut ar môdd fŷdd ar Satan a'i Angylion melltgedig yn uffern, yr hŷn 'rwŷ'n credu, drwŷ dy ymmyneddus ddarllenniad, a wna iti wellhau bôb dŷdd a rhoddli gogoniant i Dduw am gael y cyfleustra da hwn o adnabod dy Gyflwr cŷn i'r Cythraul dy feddiannu; gin hŷnnŷ, Edifarha, bryfia ac nac oeda; Ac os gweli dy hŷn yn gwellhau ar hŷn, fal y Gwnei yn ddiamneua, meddlwl am danaf inneu yn dy weddi, yr hwn, hŷd eitha fy 'ngallu a'm dealltwriaeth, ydwyf dy Gynhorthwŷwr ffyddlon ac Ewŷll-ygar.

L. A.

Ypŷtŷ Evan, Hydref y Chwedd
Yn y Flwyddŷn 1740.

Yr Yslyriaeth Gyntaf.

A E 'R Bŷd, y Cnawd a'r Cythraul yn Elynnion mor effio, a'u bôd yn fuddigolwŷr yn rhŷ and, mac arna i ofn; maent yn gundeithion anwahanol ac yn ymbatio beunyad, gan danu hoenynnau i taglu y cyfeiliornus, er eu caethiwo a'u darostwng i gŷflawni pôb ffaidd-bêth: nid oes dim ond meddalchwŷdd natur dynawl, ac cilieu gwroldeb i wrth-sefŷll profedigaethau, yn peri i Ddynion fod mor bechadurus ag ydŷnt, a phechod mor gadarn ag ydŷw. Nid allaf lai na syanu ar anterau, pan ystyriwŷf, a phan welwŷf ddynion marwol y Bŷd hwn yn gwneuthŷr mor fâl o cïriau Awdur Jechydwriaeth; ac yn gweithredu yn uniawn yn wrthwŷnebol iw orchymynnion êt; y mac'nt yn barottach o lawer i wrando a'r fioedd *Mammon*, nag i lânhaeu eu clustiau a'u Calonnau i dderbŷn yr impiedig air, yr hwn a ddichon gadw eu hencidiau. Nid oes mât h yn y bŷd ar bechod, nad ŷw yn ei rym ac yn pri-

fio ar bob ymdrech yn grŷf ac yn ddewrwyfch ;
 os oes pechod a chameb iddo gan ryw un, mae
 arall a'i cofleidia, ac yn y môdd ymma, hyni a
 allwn ddywedŷd eto 'r Psalmŷdd duwiel, *nad*
oes un yn gwneuthŷr daioni, nac oes un, ond er
 hŷn, Gobeirhio y goreu. Myfi a tynnwn wŷ-
 -bol, pa fodd y geill y Bydolwŷr gwresoccaf
 a ldaw iddŷnt eu hunain fawr gyflur, gan fod y
 Byd a'u berthynafau ar nêb fydd yn eu caru yn
 anghymmeradwŷ gan Jâchawdŷr dynol ryw ;
 mae dangos gormod feich i'r Byd yn arwŷddo,
 fod dynion yn ddiŷatter am lawenhau yn y Ne-
 foedd, a chroesaw wrth uffern, am yŷânt ddigo-
 -nolrhwydd yn eu dyddiau daiarol, a rhodio a
 gwneuthŷr yn ôl eu hewyllŷs a'u meddwl eu hu-
 -nain ; Beth bynnag, mae ymddygiad gormo-
 -dedd o Bobl yn peri ini felddwleu bod yn tybi-
 -ed, na elwir byrth monŷnt i gyfrif am y drygio-
 -ni a wnelont ac tellŷ yn rhedeg, doed y ddêl
 iddŷnt i aflwŷdd a dinŷŷtr.

Rhŷw rai a droseddant yn y môdd a'r môdd,
 ac a ddywedant, ni ddigwŷdd ini ond maŷ ag y
 digwŷddodd i eraill o'n blaen, y rhai a welont
 cynldrwg a ninnau, ac os bydd ein tŷnged yn
 waeth ni chawn yn yr eitha, ond diodde ychyd-
 -ig o ddiemŷg daiarol, yr hwn a dderŷdd yn
 ddi-arwŷbod ini ; Ac a gawn ni, er bygythion
 a phregethiadau oŷer Eglwŷŷwŷr, fionni y
 Corph rhag mwŷthau ei bleŷerau, fydd yn ei
 fywhau ef cymmaint ? na chawn yn ficer ; Ond
 chwy-chwi

chwy-chwi ymdeithyddion deillion a chyfeiliornus, ymadewch a'r fath feddyliau anwaftad a pheryglus, a cherddwch ar hyd lwybr iachus y bywyd, a berŷ byth yn y netocdd : ystyriwch y dryfni anseidrol yr ydych yn ymdroŷ ynddo, a gwelwch os yw Satan heb yn llwyr eich dallo, taint o amynedd a thrugaredd fydd yn Nuw, yr hwn fydd yn troi ymmaith ei lidiawgrwydd, ac yn attal ei law grassawn rhag difetha anuwion mor ystyngig a throfaus. Onid anghyfiawn, meddwch chwi, a fyddai nacau Gweithiwr o'i gyflog, ac onid uniawndeb a fyddai i Dduw wneuthŷr fal y fynno a'i eiddo hwn? Ar ychydig ô dligter a siommedigaeth mewn rhyw bêth diiarol, pa fôdd y mae'r hôll ddŷn yn brawychu, yn cyffroŷ ac yn llefain yn giôch am ddi-ala'r ei wrthwynebwr, a'i gospedigaeth a fydd bleferus ganddo ; ond ô Dduw Hwyrffrydig ei llied a mawr ei drugaredd, pa fyrdiwn o eneidiau fydd yn dy ddigio di bôb dydd, awr ac ennyd, ac yn chwennychu eu taflu eu hunain i grafangau Tâd y Celwyddau ; etto, helaeth wdy warediad, ô Arglwydd, ac ô ! *na fohannau pobl dydi am dy ddaioni a'th rhyfeddodau i sefion dynion.* Ond cymaint ylywaith ydyw Gwrthnylligrwydd dŷn, a dyfais hudoliaeth bydol, na chynnyddai newydd deb buchedd, ond yn dra anhawdd ; mae cymmaint o deganau twyllodrus ar wasgar yn y Bŷd, a'u bôd yn hudo meddyliau dynion ac yn serennu eu llygaid, mal na

allant weled, na chydhabod yn iawn y diben y
daethont i'r Bŷd o'i blegyd ; tra bônt yn crwy-
dro ymma ac acw yn hurt ac yn wallcofus, gan
ymroddi yn gwbl i ganlyn digrifweh darfoded-
ig, heb amcanu un amser wellhau, pa bêth a eill
Gweinidogion yr Eſengŷl wrthynt? pa fôdd y
disgwilia nêb iddynt wneuthyr yn amgenach, na
rhoddi o'u blaen gynghorion a bygythion, a'r
pcrygl o garu y bŷd yn fwy na'i Awdwr, a
dangos mewn eglurdeb yr Enbydrwydd y mae
bydol-wyr ynddo, ac mai rhy hwŷr y fydd cyd-
nabod hynny, pan fôn't mewn dwylaw oerion
Angu. Ond pa bêth y dâl traethawd mewn
pylpud ne' allan o hono o'r natur ymma? A te-
ddyliwn ni trwy'n dyfais a'n ystryw y gallwn
wahanu a diddysnu dynion oddiwrth fwynhau
eu Gwynsŷd ac y coelia nhwy yr Yŷgrythyr,
fydd yn dywedyd na ddylid ymwaigu â'r byd a'i
bethau? nid ydym ni yn tybied y gallwn ; ond
na ddiffygiwn, Frodyr, yn gwneuthyr ein go-
reu er eu cadw o'r tan uffernol er hyn.

Braidd na redai ffynnonnau o'm llygaid wrth
weled fal y mae duwioledeb yn diflannu a'r Cyth-
reul mewn cymmaint cymmeriad, ac yn ficer
pan ystyriwyf wrefogrwydd yr hên Grist'aogion
gynt, llaweroedd o ba rai, a offrymmafant eu
bywyd anwylaf er tyfiolaeth o'u purdeb a'u du-
wioledeb ; Ac yr awrhon, yn y diwaethaf a
gwaethaf o ddyddiau, pa helbulion a thrasserth-
ion a welir ymblith trigolion yr oes hyn yng
hyleb

hyleh sothach y dywarchen bresennol ; dim sôn
nid oes am Netawl drigfannau, a chrybwyli am
farwolaeth yw'r Wers ddieithra allan, ond yr
hwn fydd yn deall cwrs y Bÿd oreu, dyna'r dÿn
a gatrifir tynhwyrola a'r Gorthrymmwr mwya
yn wycha ac yn Flaenor ; Ac etto le' ddigia y
Cyfryw rai am eu galw yn anghrist'nogaidd, er
nid neb llai, na Duw ei hun ty'n eu galw mewn
amryw *lannau o'r ylgrythyr-yn blant celwydd-
og, yn yntydion, yn weision drwg a diosal, yn
cymmeryd mwy poen a gosol am dwyllo eu gil-
ydd mewn masnach, nag am gadw eu heneidi-
au clwyfus a chrawnlyd o'r tân tragwyddawl.
Drachefn, cyffelybu y Bÿd digrif presennol i let-
tu noswaith ar ymdaith a fyddai gyffelybiaeth
wael a disynwyr gan y sawl, na feddyliodd eri-
oed am fydd arall, o herwydd f'wél tôd y Bÿd
hwn yn eu lawenhau ef amryw ddyddiau a nos-
waithiau hir a pharhaus, ac felly yn'hab y cyf-
ryw un, ni ddichon y gyffelybiaeth hon sefyll,
ond pe byddai bosibl gwneud gwahanniad
rhwng y dyn ofer hwn a'r byd dros ryw amser,
a gosod tragwyddoldeb o'i flaen mewn un clo-
rian a deng'mhlynedd a phedwar ugain ac ych-
waneg os mÿnn mewn clorian arall, fo synna!
siwr er ofered ŷw, weled cÿmmaint rhagoriaeth
yn y pwŷfau, ac nad ydÿw yr oes hwŷa ymma,

* *Esay y bennod Cyntaf, ad. 4. Matt. 23, 17. Matt. 25, 26, ad.*

ond megys llettu noswaith wrth dragwýddol-
 deb, a bôd y gyffelybiaeth yn rhesymmol.
 'Rwy'n meddwl na charai un dŷn y bŷd mor
 garedig, ped agorai ei lygaid mewn difrifwch
 calon, a thynnu ymmaith y mwgwd fydd ar-
 nŷnt, i gael o hono ganfod yn eglur y fâth hudo-
 liaethau fydd yn ei goledd; o un tu, y mae Go-
 dineb, lledrat, llofruddiaeth, meddwod, celwydd
 a'r cyffelyb iddŷnt yn ei dynnu ymmaith iw
 canlŷn; o'r tu arall, mae llid, malais, Gorth-
 rynder, ymrysonau a drygau eraill o'r un dull yn
 ei hudo, ac ynteu yn utyddhau iddŷnt, ac yn
 cyflawni eu dynmuniadau i'r eithaf. O ddall-
 neb dŷn! anfeidrol yw dy fai, am dy fôd mewn
 cŷmmaint cyfeillach â gelynyion Duw; ai Gwell,
 mewn difrifwch y rwyfi yn Gofŷn, gennŷt lith-
 rooddiwrth yr hwn a'th wnaeth di ar y cyntaf, o
 ddim deunydd arall, gwŷbŷdd, ond o lŵch y
 ddaiar? a'i dewisach gennŷt rinccian dannedd
 elo Dives yn ei lettu gruddfannus, na chofleidio
 Lazarus y mynwes Abraham yn y Nêd? Gwilia,
 bŷdd ddoeth yn dy ddewisiad, a Duw y wnêl
 hynŷ. Cymmer gyffur yn enw Duw, myfi a'th
 hyfforddia hŷd eitha fy'ngallu, yr ymdeithydd,
 ac a'th ofodaf ar y llwybr i wlâd y goleuni, a
 gobeithio, na bŷdd edifar gennŷt rodio 'rhyd-
 ddo. P'th siccerbau gan hynŷ, na wna rhwŷg
 a mawredd bydol wellhau dim at dy daith yno,
 ond yn hyttrach dy dywŷs o'r iawn-ffordd a'r
 ganllaw nesawol; myfi a ofodaf o'th flaen mai y
 digwýddodd

digwyddod i *Nebuchadonofor*, Brenin *Babylon* gynt, yr hwn yn ei ddyddiau llwyddiannus a'i lawnder ni pharchau na Duw na dŷn, yn enwedig y dŷn, nad ymgrymmai i'r ddelw aur a gyfodai ei eif; mae hŷn, yn gwneud ini feddwl, nad oedd y mawr-ddŷn hwn yn ei ddyddiau digrifol a'i uchelrwydd yn cynhwys ynddo ddim bodlonrwydd, na rhyb yn wir, iôd Duw Hôl-alluog uwch ben, ac mae pesgi a gwŷch-ddiffadu y corphilŷn oedd prii ddedwyddwch dŷn; ond ar ôl y gyfe liorni fawr hon, Edrych y bedwaredd Bennod o *Daniel a'r 35. ad.* dydi a gei welled yno, y môdd y mae y l ywysog mawr hwn yn addef, y cyfrifir hôl drigolion y ddaiar yn ddi-ddim o flaen *Barnwr Brenhinawl y Nef*, ac yn ôl ei ewyllys ef, y mae yn gwneuthŷr â lliu y Nefoedd, ac â thrigolion y ddaiar, ac mae ces a *attaiso ei law ef*, neu a ddywedo wrtho, *beth yr wsti yn ei Wneuthŷr*; Edrych helŷd yr Adnod olaf o'r bennod hon; yr awrhon, môdd ef, Myfi *Nebuchadonofor* ydwyf yn molianu ac yn mawrygu, ac yn gogoneddu Brenin y Nefoedd, yr hwn, y mae ei hôl weithrededd yn wirionedd a'i lwybrau yn farn, ac â ddichon ddarostwng y rhai a rodiant mewn balchder.

Mae dŷn yn ddiammeu yn greadur balch, ond yn enwedig, pan fo cynnydd golud a natur ynghŷd; dyna'r pryd, na bydd cynhorthwŷ Duw na dŷn, ond pêth difaid wrtho; etto er balched

balched yw, nid hwyrach ar glâf-welu y gelwir
 ar y Duw Goruchaf, pan welir yn ticer, na wna
 tryfforau o Aur ac Arian leshaad yn y byd i'r
 Corphilŷn priddlŷd, fŷdd yn gruddŷan yn doŷt-
 -urus, nid o herwydd trynader clefyd yn unig,
 ond euogrwydd cydwrbod hetŷd.

Pa laweroedd o bobl i'm gwybodaeth fŷ hŷn,
 am y Cânt gau eu dwŷlaw am gyfoeth mewn
 rhyw fôdd, bydded cam, bydded uniawn,
 (Pleŷer pawb yn gyffredinawl,) ni waeth gan-
 -ddynt bêth a ddêl o *Gymmun*, na *Phregeth*, na
 dim arall ŷydd dda ac yn ŷeddyginiaeth i'r *En-
 aid*; gwell ganddynt lô o'r praid na'r cyŷŷegre-
 -dig fara, a mantais mewn maŷnach na'r *dwfr by-
 -wiol*: Myŷi a ddaliais ŷulw yn bendant ar yr un
 pê h hwn, yr hyn a ddwŷg dyŷtiolaeth o'r *gwi-
 rionedd* uchod; ni wn i glywed un aŷŷer mewn
 cymdeithas tafarnawl, (arŷer ddrwŷg ddigon ar
 ôl dyŷod o'r Eglwys y Sŷl, 'rwy'n addeŷ) me-
 -ddaf, ni wn i glywed yno un aŷŷer glodŷoru
 Duw am ei eiriau bendigedig, ac mor ddyŷal y
 dylai pawb fôd am wrando yn ddiragrith a gw-
 neuthŷr ar eu hôl; ond am y fan y bŷdd y ŷŷair
 neu'r ŷarhnatt oreu, goŷynnweh iddynt, chwi
 a gewch ŷodlonrhwydd ganddynt yn hyn o
 beth; ond holweh hwynt yn yr yŷgrythŷr,
 chwy-chwi a'u cewch mal mudaniaid: mor
 bryŷŷur a goŷalus y ceir Hoffwyr y bywyd hwn
 yn goŷod rhyw bêth at y goŷeu erbyn dydd maŷ-
 -nach, ô Druciniaid, myŷi a ŷynnwn, pettacch
 mor

mor ofalus am eich Encidiau ! Ond bydded hyn
 yn hytpus iti, ymdeithydd mwynaid, na tyn-
 nwnai, i neb ddeall, ty môd i yn bwrw, nad
 peth cymmeradwy yn golwg Duw, ydyw mw-
 ynhau pethau y byd prelenol, o herwydd,
 'rwy'n gwybod yn dda, mai ei fendithion ef
 ydynt, (a moliant iddo am bôb peth,) ond
 am roddi yr hôll ferch ar goglud ynddynt, a i
 anghosio ynteu, hyn sydd ffiaidd, ac yn wrthwy-
 nebol i w ciriau ef : myfi a wn fod y gwas diog
 hwanw yn yr Efenngyl yn cael ei geryddu, am
 na dderiuafei iddo ef wneuthyr gwell deunydd
 o'r daent a dderbyniafei ; hyn sydd yn arwyddoc-
 cau, y dylai pob dyn helaethu, os gall, yr hyn
 a dderbyniodd mewn môd cywir, ac nid ymch-
 wyddo pan gynnyddo golud, a meddwl ei hûn
 yn dledwydda un o'i gyd-frodyr, ac mai trua-
 nas oddynion yw'r sawl y wel mewn prinder ac
 eisien ; ond yn rhôdd, pa ddyn er helaethed, ei
 feddiannau ac er llawned ei ylguboriau a âll ddy-
 wedyd wrth ei gymmydog, dydi a weli mor
 gymhwys wyfi i fyw laweroedd o flynyddoedd,
 chwaethach dyddiau, mewn parch a chymme-
 riad, gan fod anneirif yn casglu, 'rwy'n medd-
 wl, ond ni wyddant pwy a walgara, ac y gall
 Duw alw am Enaid y doetha, y llawna ar gwy-
 cha, pan fo amheua ganddo Gochel di, yr
 ymdeithydd, os yw dy siwrnai i'r Nefoedd, ro-
 ddi dy lygaid i graffu ar wagedd, a gwybydd,
 os gwrandewi ar Satan yndy ymdaith, y cyfar-
 fyddi

fyddi a llawer o rwystr, ac y gall hi nosi arnat, a
 thithen ymhell oddiwrth dy lettu: mae yn rhaid
 i bôb negeswr daiarol, ti a wyddost, i'w hio a
 myned heibio i laweroedd o hudoliaethau, os
 bydd efe yn negeswr ffyddlon, i gael o hono gyrrhaedd
 ei gartref mewn pryd ac amser er ar-
 wyddo ei ddiwýdrwydd yn yr hyn a ymddiriedwyd iddo;
 yn yr un môd, i'w waddai'r hwn fydd yn ymdeithio tua'r nesoedd, tynd rhagddo
 yn ddiwyd a gochel ymdroî, rhag oî i'r tîgelyn fydd yn llechu
 mewn cornelau dirgel, ei tagflaenu ac iddi dywyllu arno, cyn iddo gyrraedd
 yr Angorfa Nefawl.

Myfi a ddarlennais mewn Llyfr, fôd rhŷw Bererin yn chwennychu cael ei gyfarwyddo i Gaerlalem,
 gan un a fuasai yn tramwyo y ffordd honno lawer gwaith;
 y Pererin a olynodd i'r cyfarwyddwr, a oedd bosibl iddo gyrrhaedd y Ddaas
 hon, oedd cyn mhelled oddiwrtho, a pha un a wnae y daith
 a'i bôd mor beryglus ag y clywsai efe a'i peidio;
 y llall a attebodd iddo, nad allai efe gyrrhaedd yno
 heb lawer o latur a rhwystrau, Canys y ffordd, mēdd ef, fy
 faith ac enbydus, yn llawn o yspeilwyr gwaellyd a chreulon,
 a bôd llaweroedd o attaliadau eraill i'r ymdeithyddion
 yno, heblaw bôd y llwybr mewn llawer man yn garregog
 ac yn anhawdd, lawer gwaith i'w gaffael, a bôd rhai yn cael eu
 lladd ac eraill eu brifo a'u disuddio o'r cwbl fy ganddynt,
 ac felly, yn cael eu llestair rhag cyrrhaedd

rhaeddyd y lle y maent mor hiraethus am ei woc-
 led: Ond etto, mēdd êf, y mae un ffordd, pwy
 bynnag a'i cymmero, myfi a ryfyga ddywedyd,
 y daw êf i'r Ddinas hon, fêf Caersalem, ac ni
 ddigwydd iddo, na marwolaeth, na pherygl nac
 eisieu, ond f' eill yn wir gael ei guro a'i ddiolgi
 gan ladron, fal yr ymdeithydd hwnnw i *Jerichô*,
 ond ei fywyd er hyn a fŷdd diogel; yna yr at-
 tebodd y Pererin, am y caffwyf fy mywyd ac am
 y delwyf o'r diwedd i Gaersalem, ni phritia i yn
 y boen, y lludded na'r perygl a ddigwydd imi
 yn fy mynediad yno. Am hynny, dywed imi
 yn eglur, a chynghora fi yn yr hyn a weli yn an-
 genrheidiol imi iw wneuthyr neu iw ddiodde yn
 y daith, ac myfi a addawaf mewn siccrwydd y
 canlynaf dy gyngor. A'r Dŷn arall a atrebodd
 ac a ddywedodd, wele myfi a'th rhoddaf yn yr
 iawn ffordd, ond edrŷch di am gofio a chyflaw-
 ni mewn gweithred yr hyn a ddywedaf wrthyti yr
 awr hon; pa beth bynnag y fo, y weli, a glywi neu
 y deimli i'th attal yn dy ymdaith, na chyttuna âg
 êf mewn mēdd yn y bŷd; na lygadrytha arno
 na ddyro dy glustiau iw wrando, ac na bydded
 dy ddwyllaw yn chwannog i ymhel âg êf, na
 châr êf, ac na arfwŷda rhagddo, ond dōs
 ymlaen gan gadw ar dy lwybr, a meddwl bob
 amser, a dywed, myfi a cwyllysiwn fôd yn
 Ngaersalem, canys hynny, 'rwy'n ei chwennŷch,
 a dim ond hynny. Drachefn, os dynion a'th yf-
 peillia, os cymmerant dydi yn Wawd, os dir-
 mygant

mygant dydi ir eitha, na ddywed ddim i'w her-
 byn, os ceri dy hoedl, a bodlona dy hun a'r
 hŷn y wnânt iti, a dŷs ymlaen fŷth yn dy ym-
 daith, megys pe'ttai'r cwbl a ddiodddefant yn
 ddim, rhag oŷn iti dderbŷn mwy niweid. Os
 rhai eraill a chwenŷch dy attal arwy ddywed-
 ŷd iti hystoriau a chelwyddau er dy dynnu i gyt-
 rannu o'u llawenydd, i gael o honoti oedi dy
 Bererindod, na ddyro iddynt ond ciust fyddar,
 ac na ateb hwŷnt drachetn ac na ddywed ddim,
 ond y chwenŷychu bŷd yn 'Ghaersalem. Heb-
 law hynny, os eraill a gynnŷg iti roddien a'r
 gyfoethogi â daiaral forod, na ddal iulw ar eu
 cynhygion, ac na y mwrando a'u cynghor on,
 ond meddwl beunvdd am Gaersalem: A'r Pe-
 rerin mwyn, os cerddi ar hyd y llwybr hwn, a
 gwneuthyr fel y dywedais, myfi a gymmeraf ar-
 naf am dy tywyd na leddir monot, ond y ceu-
 ei yn holliach ir porthladd yr wyt yn ei chwen-
 nychu.

Ond i eglaro y geiriau oddiuchod, a'u dwŷn
 at ystŷr a môdd ysprydawl; mae'n rhaid iti, yr
 ymdeithŷdd, ddeall wrth y gair hwn Caersalem,
 mai golwg tangnhefedd ydyw, ac oddiyno yn
 arwyddocau ymsynniad, ynghariad perffaith y
 Duw dod; canys, nid yw ymsynnied neu ddy-
 fal edrychiad, ddim ychwaneg, ond golwg o
 Dduw, trwy y llygaid ysprydawl gwedi eu
 hagog yn yr Enaid, pa olwg neu welediad duwiol
 yw cywir dangnhefedd, fêl Tangnhefedd Dduw.

Gan

Gan hynny, od ydwyt yn hiraethu am ddy-
fod i olwg Tanghesead, a bôl yn wir Bererin
i Gaertalem uwch ben, er na bûm i erioed yno
fy hûn, etto, hyd y mae ynos, myfi a'th ofodaf
ar y llwybr sydd a'i ddiwedd yno.

Dechreuad y ffordd, ar ba un y Cychwynnu,
ydyw, newydd-deb y meddwl mewn ffydd, we-
di ei sefydlu ar ddarguddiad Jesu Grist a'i Sanc-
taidd gyfreithiau a'r radd ddyd i'r Eglwys; ac
er dy lôn yn Grwydrwr er stalm, megys dasad
golledig mewn anialwch, er hyn ei gŷd, os ym-
adnewyddu yr awrhon oddimewn trwy ffydd
ac edifeirwch yn ôl cyfraith yr yspryd ymddi-
ried yn siccr, dy fod ar yr jawn ffordd. Am
hynny, gan dy fod fel hyn, trwy Râs Duw,
wedi dy roddi ar yr jawn fathr, ac os cwyllty
bryffaro yn dy tynediad, a gwneuthyr siwrnai
lweucus o honi, f' weddai iti ddal y ddau beth
hyn yn dy gôf, Gostyngeiddrwydd, a Chariad;
ac ar hynny, i ddywedyd yn aml rhyngot dy
hûn, nid wyfi ddim, nid wyf yn me-
ddu dim, nid wyf yn Chwenychu dim
ond un; mae'n rhaid iti wybod, mai gostyn-
geiddrwydd sydd yn llefain, nid wyfi ddim, nid
wyf yn meddu dim; ac mai cariad sy'n dywe-
dyd, nid wyf yn chwennychu dim, ond un, ar
un hwnnw yw'r Jesu.

Adrodd hyn o ciriau cyn fynyched ag y gelli:

Dim nid wyf, a Dim ni fedda,

Dim nid alla, Dim ni cheisia,

B

Ond

Ond gweled Jesu, 'mhrynnwr Cu,
A'i fod yn ôll ac ôll i mi.

Siccrha dy hûn ar hÿn, Tydi Bererin yspryd-
awl dy fod n-b yn waetha i'r Bÿd a'i hudoliaeth
yn tynnu nes-nes at Fynwes Tâd y ffyddloni-
aid; ac os unwaith y rhoddi dy law ar y *gan-
llaw Nefawl*, bydded tiwr iti, os cerddi rhag dy
flaen, nad ei di byth i uffern: Meddwl am y
Pererin daiarol, mor olalus oedd ete am gyr-
rhaeddyd ei Gaerlalem, ac mor helaeth y dibriti-
odd y rhwystrau oeddynt ar ei ffordd, ac am y
cae ete ei tywyd a phen ei Bererindod, nid oedd
dim yn alluog i'w arlwydo; o yn rhodd, medd-
wl ditheu am Wlad y goleuni, dy Bererindod
Nefawl, a diofg dy hûn o bôn dim daiarol a'th
attal rhag ei fwynhau. Na ddyro dy oglud ar
ddim yma, ond Duw, a'i Fab, a'i lân yspryd;
Tydi a Welaist laweroedd, yn ymadael a'r Bÿd
hwn, ac ni wyddost i ba le y maent yn myned,
ond Gobeithio, fod eu goruchwiliaeth ymma yn
well, nag y byddai iddynt fyned i uffern:
Gwilia, am gadw Gorchmynion Duw yn dy ga-
lon, Gwna hwnt, a byw y fyddi: gwna ddeu-
nydd o'th ddaiarol bethau, fel y gweddai i Be-
rerin Nefawl, a gochel un amser rhag colli mu-
nudÿn ar dy siwrneu o'u hachos, rhag iti ddy-
fod at ddrws y Nefoedd, ai gael wedi ei gau,
coelia fi, ni agorir iti ddim, ond f' ddywedir
wrthÿti, ymdrowr Diofal, a phawb ôll o'th gy-
flwr,

Awr, Ewch oddiyna, nid adwaen monoch; meddwl am hyn, ei daioni tragwyddawl i th Enaid a' th gorph, a Duw a tyddo yn Gynhorthwywr ac Hyfforddiwr iti a minneu, aci bawb oll er mwyn Iesu, ein Prynnwr a'n Diddanwr, Amen.

Gweddi yr ymdeithydd cyfeiliornus am Râs iddychwelyd i ffordd y Bywyd.

DUW Tâd y trugareddau, yr hwn, y mae ei holl weithredoedd yn wirionedd a'i lwybrau yn farn; derchalewyrch dy wnech ar ymdeithydd truan, yn crwydro yma a thraw ynghadwynau y Bŷd, y cnawd a'r Cythraul, fel datad golledig heb swcwr na bugail iddi: Dyro imi, ô Holl-alluog un iawn deimlad om cyflwr enbydus: Rhŷddhâ fi o'm caethiwed ac arwain fi drachefn i'r llwybr am tywys i wlad y goileuni; Gwared fi, ô dragwyddawl un rhag llaw, ac oera fy' nghariad i'r bŷd hwn a'i degannu Siomedig, y rhai am gwnaethant mor fâl fy' nghyflwr, a chŷn-mhelled oldiar y ffordd fydd a'i diwedd yn y Nefoedd: Da ygw'n ô Arglwyd grysfussaf, fôd dy orfeddiange di yn uchel a bôd yn rhaid imi ymlderchau beunydd mewn daioni, os disgwiliat fôd yn wâs da a ffyddlawn; Bydded dy air gwerthfawroccaf yn llusern imi yn fy' nhairh Nefawl, a gwna imi gau fy' llyguil a'm clustiau rhag edrych a gwrando ar ddin o eiddo y bŷd drygionus hwn, ond a

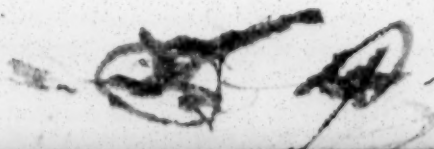
sothogweddus imi fy hûn, a chymmeradwy get
dy fron di : Cadarnha yn olaf, fy ffydd a'm He-
difeirwch, a rhagflaena fy mynediad, môdd na
lithro fy'nhraed, fel y gallwyf trwy dy ras yn
fy'nhywys o'r diweddgyrraedd yr Angorta Ne-
fawler mwyn Jesu, fy'ngwardwr a'm *Dadleu-
wr Amen.*

Yr Ail Ystyriaeth.

I ddangos perffaethrwydd y Gwynfyd o lynn
wrth yr hwn, *vw'r ffordd*, y *Gwirionedd a'r*
Brwyd, yw Gwaith, na chymmeraf i arnaf, gan
ei fôl, 'rwy'n meddwl, yn anchwiliadwy : Ond
yr ymdeithydd mwyn, yr hyn a addewais, myfi
drwy gennad Duw a gywiraf hŷd y mae yno ;
mae'n rhaid iti wybod, fôd yr hwn *vw'r ffordd*,
y *Gwirionedd a'r bywyd*, yn ei alw ei hûn dan
lawer o henwau yn yr ysgrythyr lân ; myfi, mē id
et, *vw'r Winwydden*, St. Joan. xv. *myfi yw'r Bu-
gul da*. St. Joan x. *myfi yw'r adgyfodiad a'r by-
wyd*, St. Ioan xi. &c. : ac nid yw ete, Gwybydd
ddim llai un, na Mâb Duw ac Jachawdwr y byd ;
Ac felly, nid oes neb yn ymdeithio tu ar Nefo-
edd, ond trwyddo ef, ac y mae'n rhaid i bawb
fydd a'u Gwynebau tuag yno, ddilyn ei Eiam-
pl ef, hyd y cynhwysa natur iddynt ; Ac yfyw-
aith, er bod gallu gan rai iw eltyddu mewn
rhan, etto ni wnânt hynny, ac hawdd y gellir
dywedyd, nad yw'r cyfryw rai yn ymmorawl

am y *Ganllaw Nefawl*, dy nôd ti a minnau hefyd
 Gobeithio, a'i nod goreu i bôb dŷn, mac'n hwr
 gan i: Ond er bôd y rhai drygionus yn eiga luto
 gwyntyd mor anferth, dilyn di y croethochied g
 Jezu, ac am fy mywyd, ni bydd byth editar gen-
 nyt o herwydd dy ddilynniad; Dydi a well
 yma ymhlith pethau dartodedig lawer o gytne-
 widiadau, ac nid oes dim a ellir hyderu arno;
 os llawenydd, eisa dderfydd; os prudd-der, t'
 fydd gobaith y diflanna; ond am lawenydd y
 Net ac ochain Uffern, heb dertyn a di drange
 ydynt, cofia hynny, rwy'n deilyfarnat: myfi
 a ddymunwn heddwch pob enaid, a gwyn tyd
 y rhai fydd yn Croethelio y bŷd a'i chwantaŷu,
 ac yn eu priodawl alwedigaethau, yn goŷau
 am ymborth yŷprydawl iw heneidiau, tydd yn
 eu golwg yn rhy werthfawr i fod yn Smala ynau
 cylch; myfi a tynnwn pettai ychwaneg o'r fath
 bôbl yn y bŷd, a Duw a'u chwanego. Ond i
 gyflawni fy addewid, ac ith sicerhau diheu o'r
 gwyntyd o ddilyn *Tywyŷog Tangnhefedd*, mi a
 chwennychwn yn hŷn o le ddodi ger dy iron, ei
 fywyd a'i ymd i gygiad tra bu ar y ddaiar, i gael
 o honoti ei ganlŷn yn well: ni tynnwn iti frawd
 caredig, fod heb wybod, nad oes dim mor bri-
 odawl i'n llunioethu at Sancteiddrwydd ag
 ydyw Etampl y cyfryngwr gan ei bôd yn
 berffaith gwbl, gwedi ei Cymhwysu yn holl-
 awl i'n cyflwr presennol: nid oes un dynawl
 Etampl, na bydd rhyw un yn ei heltyddu yn
 gwbl, ond Bywyd y Meŷiah oedd fal yr aur pu-

- ra; ei ymrweddïad ef oedd gyfraith fywiol,
ac nid yw Cristnogrwydd, yr hon yw'r ordinnad
Sancteiddiaf yn y byd, ddim arall, ond flurfiad
iw orchymmynion ei: Erchiad hollowl yr Efen-
-gyl yw hyn, bôd ini rodio; mal y rhodiôdd
Crist, yr hyn fydd yn yspysu amcaniad ditrifol
iw ganlyn ef yn holl lwybrau Sancteiddrwydd
ac uudd-dod: Bydd ddysfal i elsyddu ein ben-
-dighedig Jacobdwr, yn enwedig, yn ei foreuol
dduwioldeb 'Rym yn darllain ei tôd ef, pan nad
oedd, ond deuddengmlwydd oed ynghylch
gorchwyl ei Dâd, *yn eistedd ymblith y Doctoriaid
yn eu gwranddo, ac yn gofyn iddynt gwestiwnau,*
Luke xi. 46. Gwybydd, tôd Duwioldeb cyn-
-harol yn rhoddiir dyn a'r gwasanaeth flaenori-
aeth neilltuol: nid oes cyflur yn fyw nac yn fa-
-rw, cyffelyb ir happustwydd a'r diddanweh o
fôd yn dda a duwiol yn foreuol: Ei ostyngai-
-ddrwydd a'i anrhydedd iw Rien fy hynod, a
moddwl dirheu am anrhydeddu dy Dâd a'th
fam, ac os tlawd, os hên, os miserell a fydd-
-ant, na ddirmyga hwynt, a chofia am eiriau
Solomon, *Gwranddo dy Dâd a'th genhedlodd, ac
na ddiystygra dy fam pan beneiddio.* Dihareb:
xxiii. 22. Dal sulw yn rhôdd ar ei ddiwydrw-
-ydd yn gwneuthur daioni gwaftadol, hyn oedd
ei fwyd a'i ddiod y dydd, hyn oedd ei 'orphwys-
-ta a'i Gwsg yn ôs: efe a borthodd y newynog,
efe a ddilladodd y noeth, efe a ynwelodd â'r
Claf, efe oedd lygaid ir deillion, efe oedd draed

ir cloffion, mewn gair, efe oedd y cwbl swccwr
i bôb un mewn trallod, ac y mae efe wedi dat-
gan, y barn efe nyni yn y dydd mawr ac of-
nadwy, yn ôl y buom i w ddiyn êt yn ein dai-
onus weithredoedd i bôb rhyw ddyn; Edrych
y xxv. o Fathew a'r adnodau olaf i'rh sicrhau
ymhellach. Dysg hefyd, yr ymdeithyda, i'rod
yn isel a di-falch oddiwrth Jachawdwr y Bŷd yn
ymostwng i'r swydd falaf, a honno o olchi traed
ei Ddyfeybllon, eie mewn dull Gweinidog a
walanaethodd arnynt hefyd; Hyn oll oedd er
gosod Eframplini i ymmostwng y naill i'r llall, os
myfi yn *Anglwydd ac yn Athraw, a olchais eich*
traed eiddi, Chwisthau a ddyfeybllon eiddi traed eu
gelydd, St. Ioan. xiii. 14: Fa orchymmyn, er
nad yw yn ein rhwymo i'r unrhyw weithred, etto,
y mae yn ein rhwymo i'r unrhyw ymollyngiad,
lêf na feddyllem un weithred o gariad is ein
llaw, pân fo Angen ein brawd yn galw am dani
oddiwrthym: Drachefn, nid oes dim eglurach
na phurdeb ei fywyd a'i weithredoedd, Sêl, yr
oen difrycheulyd hwnnw, yr hwn ni wnaeth gam
â nèb, yr hwn oedd mor ddiniweid ag ydoedd
Sanctaid, a gwyn ei fŷd, a'i cymmero yn E-
sampl; Efe â ddewisodd Diodi er mwyn cyfoe-
thogi dynion pechadurus, ac a ymadawodd â
mynwes ei anwylaf Dâd er yfed cwppan ei ddig-
lunedd êt, er mwyn an-rallawn wrthryfelwyr:
o Jachawdwr Caredig, pa fôdd y gallwn dda-
roswng ein hunain ddigon er dy swyn di yr hwn
oeddyt

oedd yf i foddion i bôb cyflwr dirmygawl, ac yn
 fyrr i ole i roddi dy ben ar lawr, ac yn Salach
 y Sut arnat nag anifeiliaid y maes, i ba rai yr o-
 -edd ogfeydd a nythod: Dyma iti y Peteria,
 Eifampl odidawg, i ddio lde dirnyg a chaledi,
 ac i fôd yn foddion ymhâ gyflwr bynnag y by-
 -ddi ynddo: Dyfsg ymhellach oddiwrtho ei we-
 -ddio yn neilltuol ac ymprydio; mae'n, wir, y-
 -fywaeth, fôd ini fwy o achos i oeddio ar Ddu
 -nag oedd i Grist; nid oedd ynddo ei ddim pech-
 -odau iw haddef, na dim eifieu gras yw gwne-
 -thyr yn amlwg, etto digrifwch oedd ganddo
 -erwy ymgrych a gwrefogrwydd, dalu ei ufydd-
 -dod iw Dâd Nefawl. Ac ô Jezu bendigedig, pa
 -fôd y mae dy zel di a'th awyddfryd yn ein bar-
 -nua ac yn ein bwrw yn euog, o herwydd ein di-
 -cfalwch yn ein gweddïau at ein Tâd oddiuch-
 -ed. Gwêletto, iôd prynnwr Encidiau yn Bar-
 -trwm eglur o ddiolchgarwch, canys f'a'i gweir
 -mewn llawer o fannau yn yr Efengyl yn diolch
 -iw Dâd Nefawl, am iddo wrando arno ef: Nid
 -oes braidd un ddyledfwydd oddiallan yn yr yf-
 -grythyr nad ym vn gweled y Rhagrithiwr yn ei
 -chyflawni, ond hon o ddiolch a moliant; Rym
 -yn gweled Judas yn Edifarhau, Abab yn ym-
 -estwng, a Saul yn offrynnu, ond anaml y Gwe-
 -fawn un dŷn drwg yn bendithio ac yn molianu
 -Duw; eifieu ac Angen a wna un yn Gardottan;
 -ond Grâs yn unig yn ddiolchwyr. Helaeth he-
 -fydd oedd tofturi yr Jezu tuagat y sawl oedd mewn
 -iog a chaledi; eif Jachaodd Gyrph y Sawl
 ddac.

rhant atto o'u clefydau, ac a rýddhaodd eraill o
 hwno ei hún o'u trallodau a'u haflan yspydion;
 mor anſidrol oedd ei ofal a'i doſturi heſýd dros
 Encidiau dynion; pa boen a gymmerodd arno,
 a phá beryglon a dorrodd eſe drwyddynt wrth
 bregethu yr Eſengyl i bechaduriaid Colledig, a
 trwy weddio yn daer droſtynt, ond yn
 enwedig, trwy farw droſtynt, O gariad a
 Tnoſturi digymmar! Hynod drachefn yw am-
 ynedd yr Eſampl ardderchoccaf yma o'rth flaen,
 yn dioddef-dimyg a difenwad; Er bôd dynion
 drwg yn ei alw yn Halogwr, a dŷn glwth, yn
 glwr gwîn ac yn gydymmaith i Bublicanod a
 Pechaduriaid, ac yn bob henw gwaeth na'i gil-
 ydd, etto, yr holl ambarch yma a gymmerodd
 eſe arno heb y cynhyrfiad lleia; A pheth oedd
 hŷn ôll, yr ymdeithýdd dyfal, Gobeithio, ond
 er gadael ini eſampli ganlyn ei lwybrau eſ: mac
 ei birod rwydd i ra ldeu camwedddau yn hyſpus
 i bôb 'Sgrythrawl Ddarllennýdd: un o'i eiriau
 diwaerthaf ar y Groes, oedd gweddi dros ei ddi-
 henyd iſwyr. Luke. xxiii. 34. Eſe a offrymm-
 odd ei waed i Dduw er mwyn y rhai a'i tywall-
 rodd, ac mewu pob gwirionedd, dymma iai
 Gantlaw i'n harwain yn ddiogel; dymma ini
 Eſampl i faddeu i'n gelynion ac i erfŷn maddeu-
 ant droſtynt; cyflawni hŷn, a dyſtia ein bôd yn
 debyg i blant y Gorucha.

an Heblaw hŷn yma, mor drîſt oedd eſe o hêr-
 wydd pechodau yn gyſtal a dioddefiadau eraill,
 ſydd amlwg. Mark. 3. 5: y cyfryw oedd ei zêl
 am

am ogoniant ei Dâd, a'i dosturi tros Eneidiau
 dynion, a'i wrthwŷneb i Bechod, a darfod iddo
 dritau o'i achos; pa le bynnag y Cafodd êf, ac a
 wylodd tros y rheini, nad oedd ganddynt galon-
 nau i wŷlo trostynt eu hunain : O Arglwydd
 Carediccaf, 'mor anhebyg ydym ni iei yn hŷn, a
 phôb pêth da arall, yfywaith, y rhai ya lle wŷlo
 am bechodau rhai eraill, ydym yn gorfoleddu
 yn eu drygioni, ac yn llawenhau gweled ein
 Brawd ar unwaith yn gwanu yr Enw Crist'nog-
 awl, a'i Enaid ei hun hefyd: ymhellach; mae
 purdeb Jachawdwr y Bŷd i addoliad Duw ar
 gyhoedd yu liecr, St. Ioan. 2. 17: Nyni a ddy-
 lem fal Crist, iôd yn dra gwrefog am 'ogoneddu
 Duw, ac am anrhydeddu ei Dŷ êf, ac am Wne-
 -thyr ei wasanaeth êf yn bŷr ynddo, Canys hŷn
 a'i gogonedda êf fwyaf: mae yn wir iddo êf 'o-
 -goneddu ei Dâd yn yr hŷn ôll y wnaeth etc :
 St. Ioan. 17. 4: a'i fywyd ôll a dreuliodd efe ar
 y ddaiar yn y gorchwyl da hwn: Efe a 'ogone-
 -ddodd ei Dâd trwy'r ddyfgeidiaeth a ddyfsgodd,
 a'r rhyfeddodau a ddanghofodd efe, a thrwy
 burdeb ei fywyd difrycheulyd, a'i anghyffelybol
 ddioddefaint ar ei farwolaeth: yn yr un môdd,
 fy anwyl Gŷd-ymdeithydd, y dylem ninnau 'o-
 -goneddu Duw yn yr hŷn ôll a amcanom a wne-
 -lom ac a ddeisyfom: nyni a ddvlem ei 'ogoneddu
 yn ein naturiol weithred o fwytta ac yfed, ac yn
 ein gorchwyl moesawl o brynnu a gwerthu ac
 yn ein difyrwrch cyfreithlawn, gan gymmervd
 gofal

gofal, na threulïom ormod o'n hamfer gwerth-
iawr yn hynny : nid difyrrwch a ddyle iôd ein
gorchwyl, canys nid ydyw difyrrwch, ond môdd
i'n cymhwysio at orchwyl : ond beth bynnag y
fo, gadewch ini ofalus am roddi gogoniant i
Dduw yn ein dyledswyddau duwiol, cyhoedd a
Neilltuol : Crist a ufuddhaodd iw Dad Nefawl
ymhob peth, ie, f' barhaodd ei ufudd-dod hyd
Angeu ; Ac felly, mae yn rhaid i nimau iôd yn
blant ffyddlawn hyd y diwedd, os disgwiliwn y
Gwynfyd o dderbyn coron y Bywyd. Ufudd-
hawn gan hynny, i Ewyllys Duw a'i 'orchymy-
nion, yr hyn a fydd Nefar y ddaiar ini, Cofia
hyn yn bennodol :

Bellach, Gwêl y môdd yr oedd y *Messiah* yn
Caru ac yn gweithredu Sancteiddrwydd yn ei
galon a'i fywyd ; yr oedd efe yn berffaith gwbl,
yn hoffi dim, ond dynion Sanctaidd, a phethau
Sanctaidd, ac f' weddai i bawb ei ddilyn ef yn
hyn, os mynnant iôd yn y lle Sanctaidd hwnnw,
y mae efe ynddo. : Gweddïwn gan hynny, am
i'n meddyliau a gweithredoedd ein bywyd, fod
yn goppi o feddwl a bywyd y Gwynfydedig Je-
su, a'n bod yn gyffelyb iddo ef, mewn purdeb,
Sancteiddrwydd a chýfiawnder, mewn amynedd,
Gostyng-eiddrwydd, Cariad a phob daioni arall.

Cyn imi, y Pererin mwyn, ddibennu y Cyn-
gor hwn i elfyddu y duwiolaf Jetu, mae'n rhaid
imi roddi o'th flaen yr Hyfforddiad gochelgar
hwn : Cymmer y mawr ofal, na byddai iti felly
ganlyn

ganlyn Crist am dy Esampl, a'i wadu ef am dy
 offeiriad : Dymma gamgymmeriad enbydus y
 rheini sy'n dywedyd, mai mawr ddiben marwo-
 laeth Crist y doedd, er rhoddi Esampl i'r Bŷd o
 amynedd, Gostyngciddrwydd, mwŷneidd-dra
 a'r rhadau Crist'nogawl rhagddywededig eraill,
 a bod ei ddionddfiadau er Esampl, ac nid yn
 llawn ddigonawl ; ond Duw a'th amddiffynno
 di a minneu, a phawb oll, rhag llygredigaeth
 y Camgymmeriad mawr a chynnyddol hwn :
 nid yw camlynniadau eraill, ond teriffio Gwy-
 -neb megys, ond y mae hwn yn trywanu Calon
 y Grefydd Grist'nogawl, am ei fod yn chwen-
 -nychu, etto yn ofer, (moliant i Dduw) ein di-
 -fuddio o'r dewisediccaf fudd o farwolaeth Crist,
 Sêl, diwygiad pechol, trwy fodlonrhwydd pri-
 -odawl i gyfiawnder Duw. Ond bendigedig y
 fo Duw, nid felly y dyfagam Grist, fel i'n dytgir,
 felly 'rym yn Credu, ddarfod i'r Sanctaidd J. I. tu
 trwy offrymmiad ei farwolaeth, ein rhyddhau ni
 oddiwrth farwolaeth ac uffern, ac a'n Ceidw
 rhag y llid y fydd, ac a'n derbyn attoir Nefoedd
 ar ol hŷn, os da a ffyddllawn fyddwn.

Nid oes, ond un peth imi ofod o'th flaen yn
 ychwaneg yn yr ystyriaeth hon, a hwnw yw,
 bod iti lenwi dy galon â'r geiriau hŷn, o enau
 ein Jachawdwr ychydig cŷn iddo farw, sêl, *Gw-*
newch bŷn er coffa am danaf : mae'n gymmwys
 iti feddwl nad oes neb yn bodloni y Prynniawd-
 -wr mwy na'r mynych gymmunwr, a phâ amla

yr amgylchynu allor Duw, mwya o lawer a
 fydd dy groesaw gyda'g ef, a nesa yn y byd y
 byddi atfocf, Aci'th wneu'd dy hŷn bob tro yn
 deilwng o'r wledd-Nefiwl hon, Hola dy gyflwr
 wrth eiriau yr Exhortasiwn, neu'r cyngor a ddar-
 llennir yn gyffredinawl gan y Gweinidog ar y
 Sŷl o flaen y Cymmun bendigedig ; Ac os dar-
 llenni yr ystyriaethau byrrion hŷn yn ddyfal, y
 rhai (yn enw Duw) a wna iti les, er nad ŷnt
 ond eglur ac anysgedig, a llunio dy fywyd wr-
 thŷnt, nid wŷ'n ammeu yn y lleiaf, na weli y
 ffordd ir Netoedd yn eglurach, na phedfae ti
 yn darllain llyfrau o ddyfnach rhesymmau a
 thacclufach geiriau : Rwy'n meddwl, fôd lla-
 weroedd o Eneidiau Clwyfus yn Cwyno yn uch-
 el o ddiffyg llyfrau y gallant eu deall, ac heblaw
 dyfnder yr iaith, y mae eu prisiau uwchlaw
 parcas llawer : Ond dâl di, yr Anwŷl Bererin,
 ar y *Ganllaw* hon, ac na chwyna am rôddi ych-
 ydig o'th twmws llithrig daiarol i ddarparu ym-
 borth ysprydawl i'th Enaid anfarwol. mae'n beth
 rhŷ wir, fel y rwy'n ofni, fôd llaweroedd, na
 waeth ganddynt, pa un a wnânt bŷth a'i derbyn
 y Cymmun o Gorph a gwaed Crist a'i peidio ;
 a'chŷn y rhoddant o'u pyrŷau er darparu Elfen-
 nau i goffa am Brynnwr y Bŷd ; Grwgnachant
 yn uchel ; Ond gogoniant i Dduw, fôd modd-
 ion heb yn waethaf iddynt, o goffa am dano, ac
 o dderbyn ei Gorph a'i waed drwy ffydd : Bell-
 ach, mac'r Gwynfyd o ddilyn, yr hwn, *yw'r*
ffordd

ffordd y Gwirionedd ar Fywyd yn eglur iti, yr ymdeithydd, a Duw o'r Nef a rotho yn dy galon iawn ystyriaeth o hyn, ac y wnel iti llyned rhagor i'r h bererindod Nefawl heb ymrofi yn un lle: Tydi a welaiſt ar ychydig ciniaſ, y môdd y treuliodd uniganedig Fâb Duw ei ddyddiau ar y ddaiar, ac y gerfydd i bob dŷn â chwen-nycho heddwch Nefawl iw Enaid, gan lŷn ei wir lanas fuchedd ef yn ol ei allu, onide, gwae iddo, ddarfod ei eni ef erioed: ond Duw a gyfarwyddo bob un o honom, ac a'n dycco i ganu Hallelujahs yn ei Lŷs ef yn dragwyddawl, a dywedded pob Cywir Gristion elo myfi, Amen.

*Gweddi yr ymdeithydd Cyfeiliornus am gynborth-
-wys Duw a'r Râs, i elyddu ac i lynu wrth en
Fachwddwr Jefu.*

O Dduw Galluoccaf, yr hwn nid wyt yn ymddigrifo mewn trueni ymdeithydd Cyfeiliornus, a da y gwn, mai gwell gennyt drugathau wrtho, na'i goſpi: Dyro dy law a'r traich ystynnedig i'm tywys o'r dryfui tywyll hwn, ac arwain fi i'r llwybr, y dylafwn rochio rhydd-ddo: Myfi a ewyllyfiwn o Dduw ymadnewyddu bob dŷdd, a rhoddi ymmaith fy hên Gyfeillion gynt, a gweithio yn ddichlyn yn gwinllan fy mhryonwr Caredig rhag llaw, a rhodio hŷc ymac ynol, yn ôl ei Sanctaidd orchymynion yn fanylach nag y darfu imi, gael o honol gyfrannu

frannu o'r Gwŷnfyd hwnnw, y mae y ffyddlo-
niaid yn ei fwynhau : Glânha fy nghalon lygre-
dig i dderbyn dy Physygyriaeth ysprydawl, a
chryfha hi twŷ-twŷ i'm Cynnal yn fy ymdaith
Nesawl, ac na âd i unrhyw beth fy'nallu, gael o
honofi weled Sathr fy Anwyllaf Ddadleuwr, a
aeth or blaen i baratto i lle ir Sawl a'u Carant ef
yma : Dyro imi lewyrch dy lân yspryd, a golod
fy'nhraed yn hwylus ar dy ffordd, modd y by-
ddai imi ac ei bawb oll lynu yn ddifigl ynoti, a
dyfod o'r diwedd trwy y porth cyfing i'r deyr-
nas dragwyddawl, er mwyn fy Anwyllaf a'm Car-
rediecal Jesu, *Amen.*

Y Drydydd Ystyriaeth.

GWél, yr ymdeithydd Caredig, ddarfod
imi roddi o'r flaen lwybr hawdd ac eglur,
a darfod imi gywiro hŷd yn hŷn y peth a
amcenais ; Er na ddarfu imi fod mor helaeth
yn fy ymadroddion a dyfn yn yr Jaith, i'w
gallafwn yn wir wneuthŷr deunydd o eirian die-
ithrach a llawnach ; ond gwybydd dydi yr an-
ysgedig, mai iti y chwennychwn i fod yn hyfford-
ddiwr ac nid ei rai doethion, ond pan eglura y
to y traethawd, mae fy meddwl, mai mwya a
fydd llestrâd yr Enaid a'i gwrandawo ; Ac telly,
y peth nesaf a addewais ofod o'r flaen, oedd
dangos iti y sut ar modd fydd ar Satan a'i Ang-
ylion melltigedig yn Uffern.

Mac'n

Mae'n rhaid iti wybod, mai Uffern yw trigfa,
 neu yn wir llofg-le yr holl rai damnedig ; a'r
 rheini yw'r sawl fydd yn eu bywyd a'i Hiechyd
 yn bwrw ymaith oddiwrthynt bob duwiol-fryd
 a fwyddau, gan amcanu tra bont yn y byd wne-
 -euthŷr y gorcu o hono, a chanlŷn ei gwrs, gan
 dalu hollawl ufudd-dod i Satan, a gwneuthŷr
 yr hŷn y mae yn ei orchymmwn iddŷnt, bydd-
 -ed byth mor ddrygionus ac annuwiol ; heblaw
 hŷn, nid eill y Cyfryw rai hoffi dim ar fydd
 Sanctaidd ac yn perthyn i'r Nefoedd a phan gŷ-
 -want adrodd dim o'r 'Sgrythyr sy'n brifo eu cyd-
 -wybodau, y maent yn ei ffoli a'i ddirmygu, ac
 felly yn bwrw geiriau a'u cadwa rhag poeni
 yn dragwyddawl o'u hŷl ; Ar fyrr eiriau, mae
 Gwafnaethwyr Mammon yn gyffredinawl, nid
 hwyrach yn llafurio yn y Cnawd, gan dybied,
 na fydd plefer, na thrueni, na dim arail ar ol y
 byd hwn, ond pob peth a ddiddymmir ; ond i
 wnaethpwyd y Tŷb hwn or eiddynt yn dram-
 -gwydd ac yn ynfydrwydd gan lawer o bennau
 dysgedig o *Eglwys Loegr*, heblaw fod Duw yn
 amryw iannau o'r ylgrythŷr yn Siccerhau y
 gwrthwyneb, yn enwedig mewn dwŷ ŷn a hen-
 -waf ŷy bur eglur, rwy'n meddwl ; y rhai *drygi-*
 -nus a ymchwelant i Uffern, a'r bŷll genhealoedd a
 angbŷfiant Dduw : Plalm. y ix. a'r 17. ac y bydd
 trallod ac ing ar bŷb Enaid dŷn sy'n gwneuthŷr
 drwg. Rhuf. yr 2. a'r 9.

Yn wirnid allaf wadu, na chlywais i fyhûn rai
 yn dadleu, nad oedd mor fâth le a'g Uffern, ac
 felly dim poenau ar yr annuwiol, ond Duw y
 wnêl iddynt newid ei meddyliau mewn pryd,
 rhag iddynt gyfigu yn y tŷb erchyll hwn, hŷd
 oni bo yn rhŷ hwyr iddynt ei addef: pa achos
 yr oedd y goludog yn yr Ffengyl, mor otalus
 am gael cyfleustra i rybud i o ei trodŷr rhag dy-
 fod o honynt hwythau i gyfrannu o'i boenau. Êf
 yn Uffern? ped na buatei dim or fâth le, ni bu-
 afei raid iddo hefyd ymbil mor daer ar *Abraham*
 am ollwng y Cardôttŷn i oeri ei dated âg ychy-
 dig ddwr: ond yr achos, y mae annuwiolion
 yn dal ar y gwâd hwn mor nerthol, ydyw, fel
 y rhagddywedais, am eu bôd yn bechaduriaid
 mor ffaidd, ac nid allant un amfer uno, y bŷdd
 hŷd ar ôl hwn, yr hwn os digwydda, nid oes
 gobaith llai iddynt, na chael eu poenydio am eu
 drygioni mewn fflammau di-drang; Ond chwy-
 chwi annuwiolion gresynol eu Cyflwr, a'i tybi-
 ed yr ydych, y gwyddoch wel pethau na'ch
 Creawdwr? A feiddiwch chwi gyftadlu âg ef?
 A'i meddwl yr ydych, mai gair i ddychrynnu
 dynion, ac nid iw Cospi, yw Uffern? Ac a fe-
 ddyliwch chwi, eich bôd yn rhydd i bechu wrth
 eich plefer? na siomwch eich hunain, chwy-
 chwi ynfydion, eich Eneidiau yn siccr fŷ werth-
 fawr; se fŷdd bŷd ar ôl hwn, Cŷn Siccred a bôd
 hwn yr awrhon, gwnewch chwi ddewis, a'i
 coelio a'i peidio: Ond nid rhaid i nêb yn wir
 C genfigennu

genfigennu, weled trueiniaid yn Cymmerŷd eu rhwylg a'u difyrwrch yn y bywyd presennol, o herwydd hâllt iawn y telir iddynt yn y bŷd nefafam eu dilŷn; gwell a fuasei iddynt, coeliant fi, yr hwn ni ddywed iddynt ddim ond y Gwir, oddef y poenau Creulonaf bôb mynodyn o'u hamser yma, er diange rhag y rhai a ddigwyddir anffyddloniaid yn Uffern bygdau; nid yw'r Tân yno, Gwybŷld, ymdeithydd, un amser yn diffoddi; mae'r trigolion yno y'mron marw yn wastad gan boenau, ac er hynny yn byw i gael eu poeni beunydd: Er profiad, dyro dy fŷs mewn Canwyll yn llosgi, a thi a dybi yn galed ei adael êf ynddi fynudŷn neu ddau, ac oni feddyli yn siccer yn dostach o lawer, gospi Enaid a chorph yn wastadol, heb y Seibiant lleiat mewn llosgteudd na ddarfyddant byth? Sut wael iawn tydi a weli, yr ymdeithydd, a fydd ar wasanaethwyr Mammon, gan na bŷdd ochain a Gwylofain, Gwae fi ac och fi ond cymdeithion annifir iawn, Gochel y fâthgymdeithas yn rhôdd.

Ymhellach; i'rh gadw ar y *Nesawt Ganllaw*, Edrŷch o'rh gwmpas yn fanwl, I ydi a gci welled amryw sectau yn y bŷd hwn, a phôb un o honynt ar yr iawn Sarch yn ôl eu priodawl a'u gwael resymmau, ond rwy'n Credu, a gobeithio dy fôd or un meddwl, nad oes un o honynt ar y *Nesawt* lwybr, ond y Greidd Grist'nogawl a'i phroffeswŷr; Gwybydd, nad oes gan y *Papistiaid* ond eu *Pab*: na'r *Presbyteriaid*, ond eu *Calvin*,

Calvin, na'r *Quacceriatu* ond eu *George Fox*, na'r
Turkaid, ond eu *Makomet*, i ymlloft o yu eu
 Cych, Dynion gwael yn wir i lunio Crefyddau
 cadwedigawl; ond dymna y Grefydd Crist no-
 gwyl a chanddi y Crist croeshoeliedig, ungan-
 edig oen o fynwes y Goruchaf Dduw yn Awdwr
 iddi a dedwydd byth a fydd ei Gantynwyr, onl
 bydd y bai arnynt hwy e hunain, Canys pob
 un a'g ly'n troleddu, ac hebaros yn 'Nyfgeidia-
 eth Crist, nid yw Duw ganddo ei; yr hwn
 fydd yn aros yn 'Nyfgeidiaeth Crist, hwnnw y
 mae y Tâd a'r Mâb ganddo, nêdd St. Joan yn
 ei ail Epistol ar nawled Adnod. Myfi a ymre-
 fymmais ar amterau â Neillduw yr ynghylch eu
 proffes, ac ni chesais ddim allan o honynt, oedd
 alluog i gadarnhau ac i ymddiffyn yr unrhyw;
 y Gwbl y ddeallais oedd, nad yw eu Crefyddau
 priodawl, ond opiniwn neu dŷb sefydledig a
 thraddodawl, ac i ymrefymmu â hwynt er eu
 bodloni o'u Camgymmeriadau cywilyddus, fydd
 orchwyl anibennus, yr hwn a ymddiriedaf i rai
 galluocach na myfi; ond hŷn a ddywedaf yn
 hŷfddigon, os cymmerant yr Esengyl yn ei
 llawn ystŷr, gan ochelyd ystyriacthan llythren-
 nawl, (gwaith rhŷf arterol yn y dyddiau hŷn,)
 eu tramgwydd a fydd agored ac eglur: Ond pa
 beth bynnag y so meddyliau ac ymarferion era'i,
 fe weddai i bôb un fydd a'i olwg ar y Nêf, ofod
 ei serch yn gwbl ar Nefawl bethau a dysgeidi-
 ath ein Jachawdwr a'i Apostolion, a'r nêb y

wna fellŷ, y Néf y fydd iw Enaid; ond Hoff-
 -wyr ifod berthau yn unig, bydded siwr iddynt,
 er eu holl hun-weniaith, mai Uffera a fŷld eu
 rhandir pan elont oddiymna; Am hynny, na
thawŷller chwi, ni Witworir Duw, Canŷs bêth
bynnag a huan Dŷn, hynny beŷŷl a fêd efe, oble-
 -gŷt, yr hwn fydd yn huan gwawd o'r Cnwyl, y
 fêd llygred gietb; *Eithc yr hwn fydd yn huan yr*
 -prŷt, o'r yŷprŷd a fêl ŷywyd trag vŷd lawl, dy n-
 -m eiriau St Paul at y Galatiaid. 6 Ben. ar 8fed
 adn. Dyŷil yngidw beŷŷl rhag dyŷgeidiaeth
 wenywyllyd gau Athrawon, a gymmerant arn-
 -ynt bregethu heb eu danton na'u galw i hynny
 gan na Duw na Dŷn; dydi a gei weled llawer
 o'r tâth, y rhai a ddywedant iti eiriau melysber,
 er dy droi ir un dryfni â hwynt hwy eu hunain,
 Gochel hwynt, meddaf, a chofia eiriau St. Paul
 at y Coloffiaid yr 2. Ben. ar 8fed adn. *Edrych,*
ni bo neb yn dy anrheithin drwy Philoŷophi a gwâg
dwyl, yn ôl traddodiad dynion, yn ôl Egwyd torion
y bŷd, ac nid yn ôl Criŷt. Na thybie dy hân,
 ymdeithydd mwyn, un amŷer yn ddiogel ac all-
 -an o enbydrwydd Hudolwŷr, ond tra byddi ar
 y ffôrdd gŷl ac ar y *Ganllaw Nefawl* fŷ'n arwain
 at happusrwydd a llonyddwch: na feddwl dy
 hân, pa le bynnag y byddi, yn eŷmwŷth, hŷd
 oni byddai iti ŷiecrhau dy hân, dy fod allan o
 gyrraedd Uffern; Ac am holl Anuwiolion y
 bŷt, Gwiliant, na ddêl arnŷat y pêth a ddy-
 -wedpwyd yn y Prophwydi, *Edrychant, ô ddre-*
mygŷr,

mygwyr, a disflannant, Canys yr ydys yn gwnentk-
yr gweithred yn eu dyddiau, gwaith ni cbredant,
er i neb ei ddangos iddynt.

Yr Anwyl ymdeithydd, Weithian, tydi a
welaisf mewn môdd eglur iawn; ddedwyddwch
Netolion, a thrueni Uffernolion, ac nid elli lai
o'r ystyriaethau gwael hyn, na flurfio dy fywyd
felly mal y byddai iti angori yn y Nêf. doed
Angau pan fynno i alw am danat o'r fangre hon,

Nid oes gennyf, frawd Caredig, ddim yn y ch-
waneg yn y tan hyn iw rodde ger dy fron, a
Duw yn rhwydd iti. tan obeithio y byddwn yn
ymgytarfod yn y Nefoedd ar ôl hyn.

Gweddi yr ymdeithydd cyfeiliornus am Râs i ffoi
rhag Uffern, ac i gymmeryd gafael ar y Gan-
llaw Nefawl.

TYdi farnwr byw a meirw, yr hwn y ddoſ
mewn gallu a Gogoniant mawr elo myi-
ddiwn o'th flyddloniaid, i dalu i bob un am yr
hyn y wnaeth yn y Cnawd; myfi Dywarchen
wael ac anhaeddawl sy'n gofyn dy Râs i'm cyt-
arwŷddo ar hŷd llwybrau dy orchmynnion, y
rhai a esgeulutais yn rhŷ aml, mae arna i ofn;
mae dirfawr arfwyd arnaf rhag Uffern a'i phoe-
-nau, a'r dydd ofnadwy hwnnw, yn yr hwn y
gwobrwyir y Cyfiawn, ac y Cospir yr anuwïol;
Am hynny, adnewyddda fy meddwl Gwibiog, a
gwelha ar fy'nhueddiad i ddaioni dros yr amser
bŷrr

byrr fy imi etto yn ôl, mal y gallwyf ochelyd
 Cymdeirhas Satan a'i Agyllion mellŷgedig, a
 dystod ar hyd y *Ganllaw Nefawt* i 'orfoleddu yn
 dy wýdd di yn wastadol; Caniartha hyn ôl imi,
 fy 'nhrynnwr Bendigedig, er mwyn dy enw
 Ardderchawg di, a'm Henaid anfarwol innau,
Amen ac Amen.

T E R F Y N.

~~K mth pcced~~
Myfyrddodau Wythnosawl,

S E F,

Myfyrddod ar bôb Diwrnod yn yr

W Y T H N O S,

Yn Enwedig ar *A M S E R*

G R A W Y S,

Gwedi eu Cyfieithu yn bennaf er mwyn
Addysg y Tlawd, yr hwn nad oes iddo fo-
ddion i gyrraedd Llyfrau gwell,

Y N G H Y D â

Cholectau, Gweddïau, a geiriau llesawl eraill ;

---

*Hwyr a boreu a banner dydd y gweddi is, a
bydd is daer : ac efe a glŷw fy lleferydd. Psalm,
lv. ad. 17.*

— *Exemplaria Sacra*
Nocturnâ versate manu, versate diurnâ,

219

219

219

219

219

219

219

I
m
S
p
d
E
u
o
a
g
l
i
c
I
r
j
v
c
c
c

Y Darllennydd Hynaws,

RWY'N ofni, mae gorchwyl yw bwn, a dynn arnaf lawer o warw a dirmyg, a mawr llës i'm dirmygwyr prwy bynnag y fônt : Siccr yw, fôd llawer o lyfrau da a dysgedig iw prercasu, os bydd moddion i hynny, ond cywilyddus yw'r anwybodaeth ysprydawl sydd yn y Byd, yr byn a dardda mewn rbyw fesur oddi-wrth ddyfgeidiaeth dyfn, testynau ac ymadroddion addysglawn yr jaith, fal y mae yn eglur, nad âll pôb Darllennydd gwladaidd ac anghowraint, gasglu ond gwael ac anfuddiol ffrwythbau oddi-wrthynt : Gwêl di, gan hynny, o'th flaen bawstra ac eglurdeb, Gwêl yma lwybr bawdd iawn i'w gânlyn yr bwn, os agori dy lygaid, a dyfel rodio arno ; a'th ddwg 'rwy'n gobeithio i'w porthlada dymunol bwnnw o Fechydwrriaeth. Myfi a myfyriais lawer gwaith ar gyflwr yr a-riannog a'r anghenog ; y naill yn dwyn i'w gôf yr byn a ddarfu iddo ei anghosio drwy gynborth-wy awdwyr da a llefawwl, pan fo'r llall yn goll-wng dros gôf ei ddyledfwyddau, o ddifffyg llyf-rau i'w darllain er cadarnbau ei goffadwriaeth ; o herwydd hynny, myfi a dybiais, nad cwbl ofer a fyddai imi gasglu myfyrdodau wythnosawl, ar amryw destynau, a Cholectau Gweddiau a geir-
iau

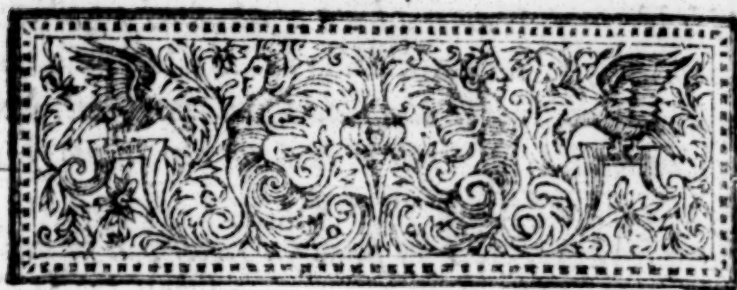
iau llesawol eraill er addysg cartrefol y Flawd
 yn bennaf, y rai a dynnais allan o Officium
 Eucharisticum Dr. Lake, ac o waith un Va-
 lentine, a'r ffrwythau gwaela y welir yma
 ydynt o'm beiddo fy hŷn, Canys, lle y bo talent
 fechan, nid gwisw disgwil ond helaethrwyd
 bychan : nid oes neb a theimlad brawdol ynddo,
 na resyna weled cymunaint o ddynion ág Eneidi-
 -au anjarwol iddynt, yn cyfgu mewn dyldra ac
 anystyriaeth, yn treulio eu Horiau gwerthfawr
 yn eu bythod gartre mewn pŷb gorchwyl arall,
 ond myfyrio ar bethau pertlynafol i dragwydd-
 -oldeb, ac ymbá gyflwr y bydd eu Heneidiau yn-
 -ddynt yn y byd nefaf : mae'n ddrwg gennyf wy-
 -bod hyn oddiwertb brofiad : Dymma y prif a-
 -chos ynte a'm cynhyrfodd i ysgrifennu, fel y me-
 -drwn y llyfran hwn ; nid ychydig o Eneidiau
 fydd yn gruddfan yn uchel o eifieu byfforddiad ac
 Addysg bawdd ac eglur, gan fŷd llaweroedd yn
 y dyddiau diwaetbas ár gwaetbas hyn, yn ym-
 -falchio mewn dyfnder iaith, pell, rwy'n medd-
 -wl oddiwertb ddilyn eglurdeb yr Addysg. Can-
 -gylaid : y Darllennydd mawyn, Coelb. Byd
 ti neu beidied, nid Balchder na'r hennu o fŷd yn
 brintledig a barodd imi lasurio yn y modd hwn ;
 nag'e mewn disrifwch, y mawr ofal oedd arnaf
 am dy Enaid di, a phŷb Enaid dwl arall a'm
 rhoddodd

rhoddodd ar y Gwaith bwn : ac mae y gallwn
 ddangos hefyd, na chuddiais fy 'nhalent ysgafn
 mewn Napkyn ; a chan ddarfod imi dderbyn
 yr anrbydedd, (moliant i Dduw am dano) o
 fôd yn wael weinidog yn ei Eglwys ef, tybiais o
 herwydd bynny, fôd fy fiars yn farw, a'm gal-
 wedigaeth yn uchel : mysyriais ar byn, pa fôd
 y gallafon egluro fy 'niwydrwydd y ngwneuth-
 uriad rhyw beth llefarwl i barw, ond fy 'mblwy-
 folon yn enwedig, ac yn siccr y rhai Tlottaſ a'r
 mwyaf anysgedig o bon ynt ; Hyn ôll, Gwybydd,
 a amcanwyd er daioni parw, ac nid er clôd imi
 fy blin, meddyginiaeth i bôb Enaid y rwyfi yn
 ei griso, ac nid clôd :

Am bynny, bydd di ddysfal i ffysyrio a gwe-
 adio beunydd yn y môdd anysgedig o'th flaen, a
 bydded eraill yn ofalus i feto arno, os mynnant
 bwy, ond fel y gallwys i a thitheu a phawb ôll
 dderbyn diwedd ein ffydd, sêf, Jecbydwriaeth
 in Heneidiau, a byw yn dduwiol a chariadus tra
 bom yn y dychwarchen hon : Dymma weddi a
 gobol i frifol dy ofalus a'th ufudd wasanaeth-
 wr, er dy ddaioni presennol a'th Jecbydwri-
 aeth tragwyddawl.

L. A.

Myfyrddodau Wythnosawl.

S E F,

Mÿfyrddod ar bôb Diwrnod yn yr

W Y T H N O S &c.

*Mÿfyrddod ar Ddydd llŷn, yngblych y diben, i ba
un i'm ganwŷd :*

R nad oes i Dduw un gradd o 'o-
goniant neu happusrwydd wrth
ddyfod â myfi i'r Bŷd hwn, etto
fe a ryngodd fôdd iddo fy'ngwn-
eud i o ddim, gan roddi imi han-
tod ; tei y gallei yn y môdd hynny, fy'ngosod
yn wrthddrŷch ei gariad ef, ac am rhoddodd yr
awrhon mewn cyflwr pell uwchlaw ei hôll gre-
dŷriaid eraill, ond yn unig ei Angylion : Ac
fel

fel y mae ei hôll greaduriaid eraill yn wafanaeth-
gar ac yn ddarostyngedig i'm ewyllys i, felly
hesyd, efe ordeiniodd y rhannau Nefawl hyn-
ny o'i greadigaeth i fôd yn yspydion, yn gwei-
ni er fy'nghadwraeth a'm lleshaad i, ac a rodd-
odd imi ddealltwriaeth, ewyllys, a choffadwri-
aeth, ynghyd â chorph crŷf ac iachus a chyflwm,
i gyflawni amryw fâth o wafanaeth: ond yn
fiecer, fel nad myfi a'm gwnaeth fy hûn, ac nad
myfi a rois y doniau hynny i mi fy hunan, felly,
nid wyfi i feddwl, fy môl wedi fy'ngwneuthŷr
er fy mwyn fy hûn, neu i'm gwasanaethu fy hu-
nan yn unig, nac wyf, mae Solomon yn dywe-
dŷd imi, i Duw wneuthyr pŏb pêth iddo ef ei
hûn, ac os pŏb pêth yno fy hûn hesyd, fydd yn
mwynhau, nid ychŷdig a'i gariad a'i fwyneidd-
dra: gan hynny, bellach, nid wyf yn rhŷdd i
ganlyn fy'nhuedd fy hûn yn y bŷd hwn, ond
mae rhwymedigaeth arnaf berffeithio yr hŷn i'm
danfonwyd i'r babell hon o'i blegyd; ac ar fy
adfeddwl mwya difrifol, 'rwy'n cydnabod fy'ng-
eni, a'm gosod yma i ddim deunydd a diben a-
rall, ond i wafanaethu Duw yn unig yn y by-
wyd hwn, a thrwy y Gwalanaeth hwn i ynnill y
Nef ac Jechydwriaeth i'm Henaid. Mae Mo-
ses yn dywedyd imi, ddarfod ein Creu ni. fel y
gallom fôd yn bobl Sanctaidd a chymmeradwy i
Wafanaethu ein Duw; Ac i'r diben hwn i'n pryn-
nwyd hesyd: Luke. 1: 74. 75: i Wafanaethu
Duw mewn Sancteiddrwydd a Chyfiawnder hôll
ddyddiau

ddyddiau ein bywyd. Gan fôd ynte y pêth fel hyn, mai diben a'r prif achos, fy môd yn y dywarchen ddaiarol hon, yw gwafanaethu Duw, a thrwy y môdd hynny gweithio aillan fy Jecchyd-wriaeth fy hûn, pa bêth bynnag y fo y wnelwyt, fy naill a'i yn wrthwynebus, neu yn amherthnasol, neu yn anfuddiol i'r diben hwn, er petrae i ynnill teyrnasor dd, ni byddai y cwbl, ond gwagedd o gorchwyl oïer a di-lês, yr hyn a dry mewn amser i dristwch ac Ed-feirwch, oni newidia i fy 'machedd mewn pryd : Rwy'n gwelod, fel y mae y Gwŷch a'r uchel yn adeiladu eu Tai mewn Cryfder disgleirdeb ac harddwch, fel pettaent i aros ynddynt dros bŷth : Rwy'n gwelod helyd, y Cardottŷn Noethlwm ynteu yn Gwneud iddo ei hûn fŵth neu loches wan, ddi-sael, fel pettai i aros yma, ond ychydig ; ond y 'rwŷfi yn siwr, nad yw'r naill, ond tel y llall, yn gadael y fan lle y buont ar eu hôl, ac o'u danteithion i fôd yn ymborth i Lyffaint a Nadredd : och Gytnewidiad fy'n a dychrynnadwy ! pa lesiaâd yw, imi fyned o'r naill wagedd i'r llall, a gwafanaethu fy hûn mor fanwl ag y rwŷfi, gan mai fy unig orchwyl am Gwafanaeth ydyw, bôd yn Wafanaethgar i'm Creawdwr, ac achub fy Enaid fy hûn. Nid yw'r hôll Greaduriaid, pa rai bynnag ydynt yma, ond i'm deunydd i, er mwyn yr unig ddiben hwnnw ; gan hynny, 'rwy'n dymuned bôd yn gymhedrol ac yn ddi-dueddol i'r Greaduriaid hyn oll, fef, Gw-lud,

lod, neu Diodi, i Jechyd, neu glefyd, i Anrhyddedd neu ddirmyg; ac myfi a ddestyat cyn gymmaint neu cyn lleiad o honynt, pa rai bynnag y font, fel y gwelo Duw yn oreu imi er mwyn cyrrhaeddyd y diben rhag idy wededig, ief, gwafanaethu Duw, a rhoddi fy Efnaid ty hun mewn diogelwch *Nesawt*; yr Awrhon o fy Efnaid, mac'n rhaid imi dy gymmeryd ym mairth o ddiwrth bob plefer oter a phechadurus, ac o ddiwrth pob anghymmedrol ddeunydd o honynt, fy mwyaf di-ddrwg, a sefydlu ty 'megnfon a'm holl weithredoedd ar y pethau hynny a dueddant fwyaf i'r diben dâ hwn, dan amcanu, trwy Râs Duw dreulio y diwrnod hwn yn gyfatebol.

Ochenaid Duwiol i'r Diwrnod.

O Arglwydd, gan iti fy 'ngwneud yn greadur rhesymmol nâd imi i'od yn fwy anrhesymmol na'r Anifeiliaid, y rhai ty'n gwneuthyrf pob peth yn ol y rheolau a rhoddau't iddynt. Caniatthâ, na wnelwyf ddim y diwrnod hwn, ond a fyddo tuagat dderchafu dy 'ogoniant di, a'm Hicchydwrïaeth innu, *Amen*.

Mysfyrdod ar Ddýdd Mawrth, ynghylch Caredigrwydd Duw i Ddýn.

PAn ystyriwyf rannau fy'nghorph, a grym a gallu fy Efnaid 'rwy'n fynnu o herwydd dyldra fy'nghalon, fy mod mewn Cýmmaint a niolchgarwch,

niolchgarwch, yn treulio fy nyddiau, heb unwaith
ystyried amryw drugareddau fy Naw tu-
ag attaf ; Pa rifedi mawr o Greaduriaid trua'n a
gwaely welaf, y rhai y wnaeth natur yn Wat-
worus drwy ryw anharddwch neu wrthuni neu
gilydd, gan roddi iddynt, naill, a'i gormod neu
rhy tychan o aelodau, neu ynte, drwy y dwir-
glwyi, y *Palsi*, neu ryw fath arall o Glwyi neu
fethiantrwydd ; Ond dyma fy Naw wedi 'm
danfon i ir bŷd yn holliach, a'm haelodau yn
gymmwys ac yn gryfion ac a'm cadwodd i feily
er fy'nganedigaeth yn llwyr oddiwrth anaf neu
Glefydon, y rhai, mi a welaf lawer o rai eraill,
gwell na myfi, yn llafurio yn doffurus tanvnt :
A thrachefn, mae fy rheswm yn berffaith ac yn
glir, heb amherffeithrwydd yn y byd ynddo, ac
yn wafanaethgar imi ar bob achos, i lunio a
thrîn y busnesoedd perthynafol imi ; gan fod
llawer yn y gwrthwyneb mor hurt ac anwybod-
ol, a'u bod yn rhagori ychydig ar y mŷd Ani-
feiliaid, ac nad allant mewn modd yn y bŷd,
na gwafanaeth yn y bŷd ychwaith, fod ynydd-
iol iddynt hwy eu hunain nac eraill : ond heb-
law y manteisiau hŷn ac eraill 'rwyfi yn eu mw-
ŷnhau yn gyffredin gyda holl Gristianegion, mal
a'g i'm creuwyd yn debyg i ddim ond iiddo ef
ei hŷn, i ddim diben arall, ond i fod yn *mas* an-
rhydeddus iddo ef yn y bŷd hwn a chyfrannwr
o'i 'ogoniant brenhinawl dros dragwyddoldeb
yn y bŷd y ddaw : Heblaw hwyd y prynedig sech
s'r Cadwraeth, y mae imi iawn a hawl iddynt,

etto oni wrthwyneba i ef a'i fwriadau er fy'nai-
 oni tragwyddawl, mae imi lawer o fantais yn fy
 'nygiad i fynu, ac yn y beunyddiol gwrs o'm
 bywyd, gan gael cynhorthwy Llyfrau da ac anl-
 gynghorion, ac ancirif o Etamplau a beunydd-
 iol Dduwioldeb, yr hyn, nid yw yn gyfleustra i
 lawer o bobl dda eraill. Ac yr awrhon, y mae
 'n gywilydd gennyf fy aniolchgarwch i Arglw-
 ydd i mor ddaionus, mor, Ardderchawg ac hae-
 lionus; Ac y'rwyfi yn amcanu rhyngof â mity
 hun, drwy ei Râs êt, wellhau fy'muchedd drôs
 yr amser fydd i ddyfod, ac hefyd, newid fy ym-
 ddygiad o'r blaen tu'agatto; A chan fy môd i
 yngwybod, nad oes dim, O Arglwydd, yn dy
 anoddhau di cymmaint, neu yn fychu ffynnon
 dy drugaredd, neu yn attal icelly dy ddwylaw
 thag gwneuthyr daioni a'g ydyw aniolchgarwch
 wrth dderbyn dy ddoniau di, yn yr hyn ytyw-
 aith, myfi a aethym tu hwynt i bawb eraill; ond
 hyn y wnaethym, o Dduw, yn fy anwybod-
 aeth, heb ystyried y Cymwynafau a dderbyni-
 ais ar dy ddwylaw di, nac ychwaith, pa gytrif a
 'ofynni genwyf am yr unrhyw. Ond gan iti yr
 awrhon weled yn dda fy' ngwneud yn deilwig
 or Grâs yspylawl hwn hefyd ac wrth hynny,
 wneud imi ddeall a gweled fy' nghamgynmeri-
 ad 'Rwy'n gobeithio or ôl hyn, trwy hyffordd-
 iad yr unrhyw râs ymddangos yn well plentyn
 o'th flaen di a thu'agattati; o fy Nuw, y'rwyf
 gwedi fy'ngoresgyn o'r diwedd gan ystyriaeth

D

dý

dy gariad ; A pha fôdd y gall fôd gennyf galon
i' hioeddu yn dy erbyn di rnag llaw, gan weled,
iti fy'nghatw mewn Cymmant moddion â th
ddoniau ; A all fôl gennyf ddwy law i godi i' th
erbyn di, yr hwn a roddait dy ddwy law i w
Croethoelio er fy mwyn i, B chadur truan ;
nae i' th yn siccer ; mae fy'ngobaith, na thro i at
y sârth ddrygioni yr amser fy'n ol imi, i' th hŷn,
m' fi a attolygaf iti, er mwyn dy drugareddiau
o' th 'orsfeddfainge Nefawl a Sanctaidd, ddywe-
dyd, *Amen.*

Ochenaidd duwiol i'r Dwrnod

O Arglwydd, fel y mae dy drugareddau yn
fy amgylchu, Caniatthâ felly imi ymlenwi
â gweithredoedd da ; a gwaa imi y dwrnod
hwn, egluro fy 'niolengirach y'ngwneuthuriad
rhyw orchwyl a fyddo da yn dy olwg, *Amen.*

Myfyrdod a'r Ddydd Mercher yngbŷlch Pechod.

P An ystyriwyf, fôd anfodlonrhwydd Dow i
bechod cymmaint, a bôd yn gâs ganddo y
fawl ôl fy'n gweithredu anwiredd, gan fôd y
drygionus a'u gweithredoedd yn ffaidd yn ei o-
lgwêf ; Ac hetyd, bôd holl fywyd pechaduri-
aid, eu meddyliau a'u geiriau, ie, eu gweithred-
oedd da hwynt hetyd yn anghyimmeradwy gan-
ddoêf, tra yr arhosit ac y byddont byw mewn
pechod ;

pechod : A phêth fy fwy na hynny, nid all eſe a-
 ros, na chahniadu ir pechadur i glodion eſ, neu
 i gymmeryd ei dyſtiolaethau yn ei enau, yn ôl
 tyſtiolaeth yr Yſpryd Glân ; Pan yſtyriwyf hyn
 ôll, nid allaf lai na chrynnu gan oſn, rhag fy
 nod i ô'r nifer hynny, gan imi yn ddiofal ac o-
 fr, ac mewn llawer o bethau yn bechadurus,
 dreulio fy Nyddiau a'm B'lynnyddoedd h b un-
 waith cymmaint ag edrych yn ddifrifol tu mewn
 i'm Cyflwr a'm bywyd, neu pa fodd y tyddai
 imi rod di cyfrif i fy Nuw ; A phan i'm galwyd,
 a phan i'm gwahodddwyd drwy rai o'i foddion
 graſulawl i ddaioni, minneu yn hyttrach a ym-
 rhois fy hun i hudoliaethau ofer a phechadurus
 ſy'nghyſeillion, ac a ddewifais yn rhy aml y ſy-
 waith, eu canlyn yn eu hudol arferion, yn hyt-
 trach, na'm rhoddi fy hun i fynu iw ewyllys
 Netawl eſ, a gwahoddiad ei Sanctaidd yſpryd :
 ond wedi imi ſy'nghyſlegu fy hun yn gwbl iw
 wafanaeth eſ, a chael llwybrau duwioldeb gwe-
 di eu l'ynhau a'u gwneuthyr yn eglur imi i ro-
 dio hyd-ddynt mewn llonyddwch a phleſer, a
 chegnyf. Hyfforddiwr i'm tywyſo a'r hyd ffyrdd
 ei 'orchymynnion ; ac er hyn, 'rwyf etto yn
 teimlo ryw oeriel yn ſy'ngwafanaeth goreu, ac
 y mae ſy'ngalon yn barod i gilio oddiwrth dy-
 ledſwyddau Sanctaidd, ac yn chwennych drach-
 eſn ſy'nhyngu i arferol lwybrau y Byd ynſyd
 hwn ; ac y mae ſy Enaid dwyllodrus yn barod i
 ddadlennu'u plaid hwynt, i ymddiffyn ac yn bry-

fur i efgusedi ei ffyrdd ei hûn, trwy ddywedyd,
 nad yw balchder, ond pwngc o fonedd; a chan
 fôl gennyf uniawn barch o honof fy hûn, vn dy-
 wedyd, nad yw gloddest a phelgi y Cnawd, ond
 inwynhâd awdurdodawl o'r Creaduriaid, nad
 ydew digter a dial, ond arwddion o feddwl
 mawr a hynod, yr hwn ni rydd i fyau anharch
 ac antedruswydd yn addfwyn ac yn llariaid;
 nad vdyw anlladrwydd ond Cast Jeuengtyd; nad
 ydyw'r anghymnedrol arfer honno o ymwigo,
 ynghylch yr hyn, y treulir mawr amser, ond
 danghoniad oddi allan o'r prydferthwech hwnnw,
 yr hwn a ddywedant, a roddwyd yn bwrpawl
 gan Dduw iw roddi allan i'r fantasia oreu er rhy-
 feddod a difyrwrch, fe 'm rhwydir fel hyn gan
 esamplau hydo/aidd eraill i fradychu fy rhewm
 gvn gymmaint a bôd gennyf feddwl rhy fwyn-
 aidd o hôl drawfedd ac yntydrwydd dynawl
 ryw: mafi y gâf weled ryw ddôdd y troir y
 Cyfryw hôl feddyliau a breuddwydion pleferus
 i wylofain, a'r cyfryw twriadau i alaethus rudd-
 ian, Canys myfi a wn, na fy'n Duw mo'i wat-
 wor, ac mai'r un Duw yw efe bÿth, ac y golyn
 gyffit mor gywir gennyf ag a ofynnodd gan er-
 aill or blaen: Gan hynny, o fy' Enaid, gyrraf
 allan o'm Calon bôb ofer ac ynfyd blefer mewn
 unrhyw bêth, ar y allo fy'nhygnu oddiwrth fy'
 nyledfwydd, a'm taflu i bechod; ac myfi a dreu-
 liaf drwy Râsa chynhorthwy Daw fy' Nyddiau
 fydd etto imi yn ôl mor ofalus, fel na wnelwyf
 yn

yn ewyllysgar ddim a wn i ei fôd yn bechod;
nac un weithred arall a anfodlona fy Nuw.

Ochenaïd Duwiol ir Diwrnod.

O Arglwydd, attal fi rhug chwanegu fy
'mhechodau y ddydd hwn o ba rai 'rwy'n
fetyll yn euog; ond dyro imi râs iw dreulio ef
yn ddiniweid, mal na wnelwyf ddrwg i'm Hen-
aid mewn ewyllys, gair na gweithred, *Amen.*

Myfyrdod ar Ddydd Iau, ynghylch Marwolaeth.

R Wyfi yr awrhon yn ymddangos ger bron
fy Nuw yn wrthddrych ei gariad ef, ond
pa gŷn gynted y gellir fy newid ac imi fyned
ymmalth, lle ni'm gwelir mwyach, hyn sydd et-
to heb ei ddarguddio imi; mae'n bosibl y gall
y diwrnod hwn fod yr olat y gyfrifa i byth, ac y
gall y ddaiaren 'rwyfi yr awrhon mor ddiotal yn
fengŷl arni, yn sydyn fy Nerbŷn iddi: nid yw'r
llwybr, hŷd ba un, y mae'n rhaid imi fyned o-
ddiymma yn llai anŷer na'r amŷer; Canys ni fe-
drai rifo ymhâ amryw foddion, y gallaf syrthio
i ddwylaw fy'nhragwyddawl Farnwr; yr oedd
meddwl am hŷn yn unig yn ddychryndod mawr
i *St. Paul.* Un garreg iechan ar ei chwymŷ o
ben y Tŷ ar fy mynediad heibio, neu godwm
oddiargefn fy Anŷail, un anflawd sydyn o Ffil a
âll ddigwydd imi, sy'n alluog i'm dituddio o'r

bywyd hwn, a'm taflu ir tragwyddoldeb hwnnw,
 o'r hwn, ni bydd yr hôll Fyð yn abl i'm gwared-
 du: A phe medrwn 'orfoleddu dros yr hôll
 ddinweiniau hŷn, a bôd gennŷf siccrwydd, na
 ddigwydda dim aŷwydd imi i'm prysuro ir
 bêdd, etto y mae rhyfel oddimewn imi ac hâd-
 fâs o lygredigaeth, yr hwn o fefur ychydig o'r
 diwedd a ŷwyttu fy mēr a'm nôdd, ac am trŷ i
 yn siccr i lŷch o ba un y Cymmerais fy'nech-
 reuad. Fy Hôll gyfeillion a'm Ceraint hynny
 ŷydd ganddynt gymmaint caredigrwydd imi,
 ac ydynt gyfrannogion â mi yn fy llawenydd,
 a ymegniaut i ffoi rhag fy'ngweled, gan fy'ng-
 adel yn Gorph marw iw offrymmu ir bêdd rhei-
 bus, heb feddwl dim ychwaneg o honof, nag y
 rwŷfinneu vn meddwl am y rheini'rwyfi yr aw-
 rhon ar eu hôl; mae'n bosibl, y caŷlyn ryw un
 neu gilŷdd o'm perthynafau anwylaf fy'ngorph
 yn alarus iw gladdu, gan dreulio rhai dyddiau a
 notweithiau mewn dagrau am fy'nymchweliad;
 ond ŷŷywaith, pan iô'r claddedigaeth troŷodd,
 a myned o'm cyneŷeŷiaid ôll iw cartref priod-
 awl eu hunain, hwy 'm gadawent inneu mewn
 bêdd oer a thywyll, mewn cyflwr anaddas o
 gyŷnewidiad: ŷe ŷŷrth fy'ngorph i lŷch ac a
 gymmyŷgir â'i ddeunŷdd ei hŷn; ond fy Enaid,
 yr hon a ymddengŷs o flaen brawdle yr Holwr
 cyŷiawn hwnnw, yr hwn ni âd ddim heb ei ddy-
 ŷal chwiliad, ond a ddeil ŷulw a'r hôll ddigwy-
 ddiadau fy mywyd, ac yn ôl hynny, 'rwyf yn
 cael

eael mynediad i Strâ di ddiweddd o happusrwydd
 neu wylotain : Ac y mac'n ddanmeu, y ger-
 fydd imi ryw anfer neu gladd gyrhaeddud y
 cyflwr yma drwy borth Angeu : o Gran hynny,
 gadewch imi bob dŷdo a phob awr ddarparu tu-
 agat y mynediad hwn : Trwy myfyrion yn fe-
 nyddiol ar farwolaeth, myfi a gadwaf allan o'm
 Calon bob pechod rhag cynnyddu ; myfi a fe-
 ddyliaf am ei wŷs oer Angeu, ac wrth hynny,
 myfi a leihaaf wrês fy meddyliau enawdol ;
 myfi a feddyliaf am y diwyg gwael y byddaf yn-
 ddo pan roddant fi yn fy Arch, ni bydd imi
 ond amdo, ac y cyddig o ddilladach, addas i
 guddio noethder, fe gaiff y meddwl hwn fy ng-
 hadw rhag ymwilgo yn wŷch ac yn ddruddlaw ;
 myfi a feddyliat, mor wael a fliadd y byddaf yn
 ymddangos, ac ar y meddwl hwn, myfi a far-
 weiddia y Tŷb digritol hwnnw o honori ty hun,
 trwyfi yn rhŷ chwannog ei groctawu : Trwy
 nerth Daw, myfi a ddyfeilia dreulio fy nyddi-
 au, mai y gallo pob dŷdd chwaneu rhyw bêh
 at fy 'Narpariad i dderbŷn barn wyntyddig y
 dydd diweddaf.

Ochenaid duwiol i'r Diwrnod.

O Arglwydd, gwared fi oddiwrth llygreddig-
 aeth fy mywyd, fel y gillo fy llygreddig-
 aeth pan drengwyf, wisgo anlllygreddigaeth : a
 gwpa imi y Diwrnod hwn-wneuthur rhw bêh

achwanega at fy ymadawiad cyffurus c'r byd
hwn, *Amen.*

*Mysyrdod ar Ddýdd Gwener ynghylch y farn
Ddiwaetha.*

CYn gynted ag y rhoddwyf ffarwel i'r byd,
wedi fy'Nal gan ddwylawocrion, Angen,
mac'n rhaid imi, ymddangos o flaen fy Marwr
wedi'm ddiofsg o'm hôll addurnau, a'm gadael
gan fy hôll gyfeillion; y Llyfr, yr hwn a agonir,
ac wrth yr hwn y deallir fy' nghyflwr, a fydd
dýst i'm gweithredoedd yn y bywyd hwn, we-
di ei gadw y'nhyfidiolaeth fy' nghydwybod fy
hûn, ac y' Nghoffadwriaeth difiommedig, doethi-
neb Duw; fe fydd y cyfrif yma yn berffaith
gwbl a manwl, heb adael heibio y camgymme-
riad lleiaf a ddarfu imi ei wneuthyr yn fy hôll
fywyd; ac felly, fe fydd fy'ngwobr neu' nghol-
pedigaeth neilltuol wedi ei bennodi imi yn gy-
ffelyb i radd a mesur y cyfrif yma, yn yr hwn
y traethir y farn, naill a'i o fywyd neu o farwo-
laeth yn ddilynol, a hynny heb fýth ei galw yn
ôl mwy: ond heblaw hyn, fe fydd diwrnod a-
rall imi ymddangos ynddo hefyd, y prýd yr ym-
ddengus yr hôll fýd yn yr unrhyw ymgylarfed
cyffredinawl, ac yna, fe'm cyfyd fy' Nghorph fi
i fynu drachefn i gvirannu á myfi, naill ai o la-
wenydd neu ynte o drueni, yn ôl y bu yn gyn-
horthwy imi yn fy'ngweithredoedd da neu
ddrwg,

ddrwg, neu fel y gweithredoedd yn y rhinwe-
 ddau neu'r drygioni hynny a ymarferodd ty fi-
 naid ynddynt : ac yno ty Jachawdwr Jelu Grist,
 yr hwn oedd ddirmygus yn y bywyd hwn ac yn
 ddi-anrhydeddus yn gyhoedd, a ymddengus
 gyd â'i holl *Seintiau* a *Mertbyron* yngolwg pob
 dyn, ac a ddyru ei awdurdod a'i lawrhydi ger-
 bron ei holl greaduriaid ynghyd; ond yn enwe-
 dig ei holl clynyon drygionus, y rhai ar ôl y di-
 wrnod hwnnw, ni welant byth ei wyneb ef mwy-
 ach; yr amser hwnnw betyd y derbyn ty hap-
 pusrwydd neu'm trueni ei lawn berffeithrwydd
 a'r holl raddau y mae yn addas o honynt: nid
 yw'r rheini sy'n marw yn dwyn iw canlyn yn gy-
 ffredinawl y daioni neu'r drygioni a wnaethant,
 gan eu bôd yn gadael ar eu hól amryw bethau a
 eillgynnyddu eu da, neu eu drwg haeddiant
 ar ôl eu marwolaeth, Cyffelyb ag yw Elamplau
 a'u hyfforddiadau a roisant i eraill; neu eu gallu
 tymhorawl eu Llyfrau, eu Pregethiadau, a mo-
 ddion eraill cyffelyb, oddiwrth y rhai hyn, y
 gall daioni neu ddrygioni ddeilliaw ar ôl eu hy-
 madawiad, gwobr pa rai, ni roddir iddynt yn
 gwbl, o herwydd, y gall eu llawenydd neu eu
 trueni gynnyddu trwy'r niweid neu'r daioni a
 wnelir trwy y moddion yma a adawsant ar eu
 hól: fel hyn y mae, a bôd amryw yn credu, fôd
 gogoniant *St Paul* yn cynnyddu beunydd yn y
 Nef ac y gynnydda hyd ddiwedd y byd o ach-
 os y rheini fydd bôb dydd yn derbyn budd a
 lleshaad

Hesthaad oddiwrth ei yfgrifenniadau ef, gan go-
 di esamplau o fywyd Duwiol ar y ddaiar: seilly,
 or tu arall, bôd trueni *Hereticciaid* yn chwane-
 gu beunydd trwy rifedi y rheini tydd o amser
 i amser wedi eu llygru gan eu meddyliau gan
 ac anghywir; yr un pêth a ddywedir am *Feirdd*
 gwâg ac afreolus a adawfant ar eu hôl ganniad-
 au cnawdol ac aniweir; yr unrhyw a ddywedir
 hefyd am *Rieni* ac *Atbrawdswyr* a *Meistrïad* teu-
 luaid, y rhai trwy esgeulustra a drwg esamplau,
 a roisant achlyfyr i lygru eu plant, eu *bysgolkei-*
gion neu eu *Gweinidogion* cyflog a roddwyd iw
 siars a'u hyfforddiad. Ond ar ôl y. ydd barn
 cyffredinawl hwn, ni adewir dim lle mwy ar y
 ddaiar i weithredu drwg na da, canys y byd yr
 amser hynny a dderbyn ddiwedd, a barn a drae-
 thir ar bob pêth a ddigwyddodd er ei seiliad
 cyntaf. Ac ydyw y peth fel hyn, o fy Enaid,
 y geisfdd imi ryw ddiwrnod tyned tan y fâth
 fanwl ymholiad, ac onid allat ffoi rhag y fâth
 gyflwr diwedda? mewn sicrwydd ynte, gan
 rifo ac hel ynghyd gyfrifon ty'ngoruchwiliacth
 yn fy mhererindod daiarol vna yn ôl cyngor fy
 Nuw, myfi a gymmeraf ystyriaeth a chofiadw-
 riaeth beunyddiol o hono fêr, y gwaith mwyaf
 y bydd imi byrh law ynddo; ac myfi edrychat
 arno megys y moddion mwyaf galuog i'n han-
 nog rhag pechu ymhlith dynion breuol v byd
 hwn: o Dduw, pa ymgylarfod rhafeddol a
 fydd hwn, mor llawen i rhai a wnacthant dda,

ac mor ddychrynnadwy a thrist i rhai a fuont
ddrwg? fe fydd y duwlol a'r cyfiawn i goflei-
dio eu Cŷrph, yn y rhai y buont byw aci w der-
byn i g ngrair a chyfundeb eu tragwydda. I
wyntŷd : ond yr ysprydion damnedig a thrue-
nus a edrychant ar eu Cŷrph llygredig, y rhai a
wna thant iddynt bechu mor greulon ag y dar-
fu iddynt, gan wybod yn dda, y cynnydda eu
gofud anrhaethadwy trwy eu cynnewidiol gym-
deithas a'u cyteilliach ; fe edrychant, meddaf,
ar eu cyrph yn ffiadd ac yn gâs, gan felltithio
y dydd yr aethant gyntaf yn gydnabyddus a
hwynt. Ac a allaf. yr awrhon feddwl yn add-
as imi oedi ychwaneg ar fy 'Narpariad erbyn y
dydd ofnus hwn? Bellach, trwy gennad Duw,
myfi a farna fy hŷn; fy mywyd a'm cyfwr a'm
gweithredoedd, mal y gallwyf ochelyd enbyd-
rwydd y diwrnod hwnnw : myfi a ymbarattôaf
ac a dderbynniat y cŷngor da hwnnw o'm Jach-
awdwr, ac myfi a wiliat am yr awr honno, fely
gallwyf fôd yn addas i sefyll yn y treial a'r farn
dambaid honno : Ac felly, fy Arglwydd ben-
digidig, dyro imi Râs i edrych yn well o'm
cwmpas na'g y darfu imi bŷd yn hŷn o'm Ham-
ler, *Amen.*

Ockenaid duwlol in Diwrnod.

FY Nuw, fe ddywedir imi gan yr *Apollol*, os
barna fy hŷn, ni'm barnen gan yr *Arglwydd* :
o cynhorthwya

o cynhorthwya fi a'th yspryd sanctaidd i anrheithio fy nghalon lygredig, fel y gallwyt gael allan o honi, yr hyn bynnag y fo, fydd ffaidd geniti, fel y bo imi yn y môdd hwnny gyfarfod fy Jachawdwr yn y ddydd hwnnw o farn, a chalon bûr ac edifeiriol gennyf, *Amen.*

Myfyrdod ar Ddydd Sadwrn ynghylch Uffern, a chysfwr y sawl a farwyd yno.

R Wyf yn synnu gan ddychryn, pan fyfyrwyf ar y lle hwn ac nid yw fy lyndod ddim llai, pan ystyriwyf yr hyn a ddatguddiodd Duw imi yn yr ysgrythyr lân ynghylch moddion arswydus poenau Uffernol; ac er hyn ei gyd, i weled gyn lleiad y mae pobl ddrygionus y byd hwn yn ofni ac yn arswydo; ac yn wir gyn lleiad y darfu imi fy hun, ystywaith eu prifio: ni oddefais i feddwl am Uffern, ar y ysprydoedd, rhag iddo brofi yn 'ormod ataliad i'm bodlonrwydd a'm pleierau daiarol; ond y 'rwyf yn dra siccr, mai dynma yr unig amser, yn yr hwn y gallat ochelyd y cwbl ôl; yr awrhon yw'r adeg y gallaf roddi fy hun allan o enbydrwydd yr holl bethau dychrynnadwy hyn; Gan hynny, yn enw Duw, myfi a ddechreuwyf diwrnod presennol hwn eu sefydlu hwy yn fy meddwl, canys nis gwn beth y ddaw o honof i'w foru: nid hwyrach y bydd fy Nghalon y pryd hynny gyn galettad ac mor eigeulus o'r pethau hyn,

hŷn, ag y bu o'r blaen : Heblaw hŷnny, myfi
 a wn y bernir fi cŷn pŷn nemmawr o ddyddiau,
 a bod y poenau yn anoddef ac etto yn dragwy-
 ddawl addigwydd i'r annuwiel : 'Rwy'n cyfadd-
 ef y rheini yn rhai mwyaf anwecus a thruenus
 a'r hi dant iddynt hwy er pleŷer a mwyniant y
 byd hwn : pa bŷth ynte a all iul diais imi fy
 rhoddhau fy hun od siwrth bôb anach a rhwyŷtr,
 a thra trwy deganau y byd drygionus hwn,
 fodd i'm hantŷ rhag yr ymrodd cywir hwn ; pa
 ham yr hantŷ, un noŷwaith, gan y gall y nôs
 hon fod yn ddiwaetha imi ? myfi a wn, pan
 ddelfwyl yno âg euogrwydd ar fy Enaid, ac un
 pechod heb imi edifarhau am dano, y bydd
 rhaid imi ŷefŷll wrth y farn a roddwyd arnaf yn
 ôl fy ymddygiad o'r blaen : myfi a gaf weled
 yno Farnwr, rhag, wyneb yr hwn nid allaf ym-
 guddio, Doerhineb yr hwn, nid allaf ŷiommi,
 digofaint yr hwn, nid allaf lonyddu, ac oddi-
 wrth Farn yr hwn, nid allaf mewn môdd yn y
 byd ŷyned nac Appelio : Yŷywaith, pa bŷth y
 wna yr holl bobl danteithiol hynny y diwrnod
 hwnnw, ŷydd yn gorchefŷtu yr awrhon mewn ŷe-
 guryd a phleŷer, heb gymmeryd dim poen ar-
 nnynt i waŷanaethu Duw, y rhai nid allant aros
 henwi y *diwrnod cymmylog a Newliog hwnnw* ?
 Am ba ddichell, y chwiliant meddaf, yn eu tru-
 eni ? i ba gwrr yr ymdroant ? cynhorthwy pwy
 a ddeifŷtant ? Hwyl a welant ac a glywant bôb
 pŷth o'u deutu yn cyhoeddi dial ; ŷe ŷydd pôb
 pŷth

pêth yn achos o ddychryn a fyndod iddynt, heb
ddim gobaith o'r cyllur lleiaf gan neb; oddiarn-
ynt y gwelant y Barnwr gwedi brechi gan eu
drygioni; odditanvnt y gwelant Uffern yn ag-
ored, a'r ffwin greulen yn barod iw derbyn iiddi
iw poenydio dros byth; Ar y llaw ddeheu, te
fydd eu pechodau yn eu hargyhoeddi, ac ar yr
afwy, te fydd y Gwibwiliaid yn barod i gyflawni
y farn dragwyddawl a roddodd Duw arnynt
hwy; oddimewn iddynt, te fydd eu cydwbo-
dau yn eu Cnoî, oddiallan iddynt, te fydd yr
holl Encidiau damnedig yn wylofain ac yn cryo,
ac o bôb parth y bydd ei gyd a'r dân, a thra bydd
y rhai cadwedig yn ymddigrifo ac yn canu mawl
iw Hiachawdwr, te fydd y rhai damnedig yn
cablu ac yn melltithio dydd eu ganedig eth:
ystyria, y môdd y bydd yr ysprydion Uffernol
yn dannod i'r Encidiau truenus, wedi eu tradd-
odi yn yfelyfaeth iddynt hwy; A pha chwerw
chwerthiniaid y llusgant yr Encidiau damnedig
iw poeni: ystyria o fy Enaid, y gwahaniaetn
tragwyddawl a ersydd fôd rhwng rhieni a'u
plant, rhwng hôff ddynion a chyteillion, y naill
i'ogoniant a'r lleill i drueni, heb obaith byth o
weled y naill y llall mwy; a'r hyn y fydd drif-
wch cymmaint a'r mwyaf, i weled Mâb neu
Ferch yn myned i e swythdra a llawenydd, etto,
ni wnânt cymmaint a thrugarhau wrth eu rhie-
ni a'u cyfeillion y ddygir y pryd hynny iw car-
char tragwyddawl, ond yn hyttrach llawenhau

y wno

y wnânt. O fy Enaid, yr hon wyt yr awrhon
ymhell oddiwrth myfyrio ar y pethau dychryn-
nadwy hyn, ac a fyddi yn breiennol yr amser
hynny i weled hyn yn eglur â' th lygaid ; pa ddi-
doliad gruddlannus y fydd hwnnw ? pa ymad-
awriad frist ac alarus rhwng Tadau a Mamau,
rhwng Brodyr a chwiorydd, rhwng cymdeith-
ion aricrawl o gŷd chwerthin a chwarcu ? O fy
Enaid druan, bydded imi reddwl yn ddifriol,
pa le y bydd fy' Nityrrwch fy' mhleferau, a'm
gwagedd y diwrnod hwnnw ? pa le y bydd fy'
Maender a'm gwychder ? pa le y bydd ty an-
rhy fedd datarol a'm nawdurdod ? pa le y bydd
fy' ngwisgoedd diutlair, y rhai a wnaethant imi yn
fy' jechyd ddibrioio fy' Nuw ? pa le y bydd fy'
hól gymdeithion llawen gŷnt i'm dilyrru y pryd
hynny, y maent ôl weid didannu, o wagedd !
o wagedd ! pa fwyaf y mae fy' Rhaid am danynt,
pellat ydynt oddiwrthyf, ac ni wna Cofiadwri-
aeth o honynt, ond fy' nghystuddio fwy-tywy ; o
pa mo'r chwerw yr ymddengus pleferau daiarol
a chnawdol ddydd y farn ? o mor drymlyd y
fydd cyfla am danynt i ni ? pa mo'r ofer yr ym-
ddengus chwaryddiaethau pleferus, anrhydedd,
golud, Swyddau, a phob derchafiadw eraill,
ymhâ rai yr ymddigrifwn cymmaint yr awrhon,
gan dino ein hysprydoedd yn eu ceisio ? ac yn
y gwrthwyneb, mor lawen a hyfryd y gwelir y
Dŷn hwnnw y pryd hynny a dreuliodd ei ddy-
ddiau yn rhinweddol a duwiol gan wrthsefyll
pechod,

pechod, a gwneûthyr gweithredoedd daionus,
er ei boen a'i ddirmyg yn y byd; Creadur hap-
pus a dedwydd yn ei anedigaeth, iddo erioed
rodio hŷl lwybrau y Grellydd Grist'nogawl, ac
nid all ratod, ond hwnnw o eiddo Duw, ddat-
gan ei Happusrwydd: A hyn trwy ras Duw, y
gaiff iôd gorchwyl y dyddiau fydd yn ôl i min-
neu.

Ochenaid duwiol ir Diwrnod.

O Sanctaidd Dâd, rymhera fy Enaid â chyf-
ryw oln poenau tragwyddawl, fel nad all
un tentaliwn felly fy hudo, ag y byddai imi wn-
euthyr unrhyw beth ar a allo fy'nwyn i enbyd-
rwydd o fyrthio iddynt: gwna imi drefnu fy
ngherddediad mor wiliadwrus, modd nad all-
wyf antodddhau dy sawrhydi di mewn dim er
mwyn Jelu Grist, 'rwy'n Gofyn, *Amen.*

*Mysfyrdod ar Ddydd Sâl yngbyleb y Nêf a'i lawe-
nydd.*

PEd fac wr trallodus a thlawd, yr hwn y fac
allan o'i ffordd, ac yn Crwydro mewn he-
ol ddyfn a byde ar Noswaith dywyll a themhest-
log, yn ddi-gwmpelni, yn wâg ei bwrs, wedi
ei guro gan law, a'i ddychrynnu gan Daranau,
yn anwydog, wedi ei 'orchfygu gan lasur, yn
fychedig, ac ymron yn anobeithiol ynghyd a
bod

bôd mewn llawer o dralledau eraill, ped fac y
 Cyfryw un, meddaf, yn ddysymniwth, ar dara-
 wiad llygad, yn Cael ei gymmeryd allan o'r tra-
 llod hwn, ac yn cael ei olod mewn Statell ddif-
 glair a chynnes; yn llawn o bôb cyffurus bethau,
 a'r cwbl gwedi eu darparu iddo et yn unig, ac
 yn aros am ei ddysodiad, pa bêth a feddyliai y
 Dŷn hwn? pa fôdd yr edrychaf? Diammou fe
 ymlawenhâ ei galon yn ddirlawr am y fârn ry-
 feddol newidiai; tel y y bŷdd, a mwy o lawer,
 cyffur yr Encidiau happus hynny a ddeu-
 ant i'r Nefoedd o fyfsg trafferthion y bywyd
 hwn; Canys ni bu gylgod mewn gwrês,
 na dwir i'r ymdeithydd tychedig, na gorweudle
 i'r lluddedig yn fwy Croesawus, ag y bŷdd Gor-
 phwysdra Netawl i bôb Enaid blinderog y
 ddaw yno: te ddywed St. Paulini, y gwelwn
 Dduw wyneb, yn wyneb, ac feddywed St. Joan, y
 Gwelwn Dduw, felly mae; pob un o'r ddau Apott-
 ol yn arwyddocau, fod holl happutrwydd we-
 di ei gynhwys yn hynny; A'r rhethwm am hyn
 oll ydyw, am nad yw holl bleierau a digrifweh,
 a bodlonrhwydd y byd hwn, ymhârai, y mae
 dynion marwol yn eu cyffuro eu hunain cym-
 maint, ddim ychwaneg, ond ychydig ddarnau
 megys ohapputrwydd anrhaethadwy Duw: mae
 'r unrhyw gwedi eu cynhwys ac yn llawer per-
 ffeirhiach yn Nuw ei hŷn; oddiwrth yr hwn y
 maen't yn tarddu allan, gan eu bôd felly yn eu
 natur eu hunain yn amherffaith i ddynion: ond

E

wrth

wrth weled Duw, nyni a gawn weled holl ddai-
 on a pherffithrwydd y byd a'i bethau, gwedi
 eu Crynnoi, a'u rhoddi on bla n ni oll a'r un-
 waith : ac yna y Cnawd hwn o'n heiddo ni, yr
 hwn fydd yr awrhon yn boenus i'r meddwl, ac
 wedi ei gythreblu â chymmaint o ddoluriau, a'i
 lygru â chymmaint o lygredigaethau, yn llawn
 o drueni a thralod, y gaffi yno ei 'ogoneddu a'i
 bernieinio i barhau yn dragwyddawl heb gyne-
 wriad yn y byd, i deyrnau fel hyn gyda'n He-
 neidiau yn oes oesoedd : On ! pa ddiwrnod lla-
 wen y tydd hwnnw iti wedi iti fyw yn ofn Duw,
 a dwyn i ben yr awrhon ddiwedd dy Beterindod
 yn ei wafanaeth ef ; Tydi y ddoi ar dy farwo-
 laeth i fyned o drueni a llaiur i fywyd ac antar-
 waldeb, ac yn y mynediad hwnnw pan ddech-
 reuo craill ofni a chrynnu : tydi a dderchefu dy
 ben mewn gobaith : Pa ddiwrnod o ddignifwch
 y tydd hwnnw iti, pan dderbynnir dy Euaidd we-
 di ei rhyddhau o'i charchar i'r Nef gan liaws
 'ogoneddus lle hwnnw, yr holl Ysrydion ben-
 digedig hynny, fel, *Cherubiaid, Seraphiaid,*
Putrarchiaid, Prophecydi a Merthyron a phawb
 craill o ddurwioledd a teintiau Duw ; y rhain oll
 fel y darfu iddynt lawenyachu ar dy droedigaeth
 oddiwrth barchod, felly y gorfoleddant yr awr-
 hon ar dy Goroniad a'th Sancteiddiad. pa la-
 wenodd y dderbyn dy Euaidd y diwrnod hwnnw
 pan roddir hi gan ei Hangel da, ymrhesennol-
 deb Duw, a'r holl Statâu Tywyfogawl hynny,

ac o flaen gorsfeddfainge a mawrhydi y fendige-
 dig Drindod ? Pa ddatganiad a fydd, yno o'th
 gweithredoedd da y wnaethost, a'r trallodau a
 ddioddefaist er mwyn cariad a gwafanaeth y Go-
 ruchaf Dduw ? meddaf, pan roddir i lawr yn y
 llys gogoneddus hwnnw dy weithredoedd o gari-
 ad, dy ddiisrifol weddiau, dy ympryd, dy amynedd
 yn Goddef cam, dy burdeb, ac holl rinwedd a
 diniweidrwydd dy fywyd, pan Risir, meddaf,
 yno y cwbl ôll, pan ganimolir hwynt, a phan
 wobrwyr hwynt, oni chanfyddi di fudd a ffrwy-
 thau bywyd Sanctaidd ? oni chyfaddesti bellach
 o eigion dy galon, mai Gorchwyl burdiol ac
 anrhydeddus ydyw gwafanaethu Duw ? oni ym-
 lawenheir ac oni fendithir yr awr ddengnail o
 weithiau. y darfu iti gyntaf ymioddi : ymad-
 ael a gwafanaeth caethiwus y Bŷd truenus hwn,
 i wafanaethu Arglwydd mor hael ? oni chydnäe-
 byddi dy hŷn yn drarhwymedig i'r fawla'rth gyn-
 ghorodd gyntaf i wneuthyr yr ymro'ad hwn ?
 ond etto, ychwaneg na hŷn, pan edrychi o'th
 gwmpas, a chansod i ba Borth ladd diogel y dae-
 thost, a phan edrychi yn ôl ar y peryglon hyn-
 ny y daethost trwyddynt, i ba rai y mae eraill
 mewn enbydrwydd o syrthio, achos dy lawen-
 ydd o herwydd hyn a gynnydda yn ddirfawr ;
 Tydi y ganfyddi yr awrhon yn eglur, pa amryw
 weithiau y buost mewn perygl o drengu yn dy
 ddaiarol bererindod, ped fuafei Duw o'i druga-

edd heb dy amddiffyn a'i fraich ystynnedig;
 fydi y weli yr awrhon yr enbydrwydd y mac
 Pobl eraill ynddo, Tydi y weli y pryd hynny y
 farwolaeth a'r ddamnedigaeth, i ba rai, y syrth-
 iodd cymmaint o'th gyfeillion gynt; Tydi y
 weli y tawl oedd arferol o chwerthin gŷdâ thy-
 di, yn gorŷod dioddef rhinceian dannedd yn Ulf-
 ern bygddu: Hyn oll a gynnydda happusrw-
 ydd dy dynged ffortunus hon: yr awrhon o'th
 herwydd dy hŷn, tydi a elli fôd yn ddiogel, y
 rwyti allan o gyrraedd peryglon yn dragywydd;
 Bellach, ni bydd nac eisieu nac ofn, na llafur,
 na gofal; dy holl orchwyl o hyn allan, a fydd
 ymlawenhau, gorŷoleddu, a chanu *Halelujahs* ir
 Oen a'th ddygodd ir cyfryw ddedwyddwch, yr
 hwn a'th geidw yn ei bresenoldeb hŷd yn oes
 Oesoedd. Heblaw hyn, te fydd dy happusrw-
 ydd yn fwy olawer, pan ymgysarfyddi â'th holl
 ddauwl gyfeillion yn y Nêf, dy Dâd, a'th
 Fam, dy Brodyr a'th Chwiorydd a'th Geraint,
 yno y cynnydda dy lawenydd yn ddirfawr wrth
 gosfeidio a chroesawu. Dôd at hŷn y derchafi-
 ad gorŷoleddus a fydd beunydd ar ddyfodiad
 Brodyr a chwiorydd newyddion yno, o amser i
 amser, âg yspail eu gelynion, gwedi eu gorch-
 fygu ganddynt yn y bŷd hwn. Oh! Pa olwg
 cyffurus, a fydd gweled y trigfannau Nefawl
 hynny yn ymlenwi bôb dydd o feibion a merch-
 ed, a'u pennau yn derbyn Coronau disglaïr o'o-
 goniant, a rheini o bôb amrywiaethau yn ôl an-
 feidrol

seidrol amrafaeliad eu buddigoliaethau : Un am
ferthyrddod, a chyfaddefiad yn erbyn ei Erlidi-
wr : Un arall am ddiweirdeb yn erbyn y Cnawd :
Un arall am oftyngeiddrwydd a thlodi yn erbyn
y byd, ac arall am lawer buddigoliaeth ynghyd
yn erbyn Satan : Ac yr awrhon, o fy Enaid,
ie ddanghoswyd iti bortreidiad wael o'r Nefoedd,
a siccr, nid eili lai o'r tremmyn dwl hwn, na'g
ewyllysio ac hiraethu, ie, ac ochneidio am fedd-
iannu ychydig o hono : Ond Gwybydd, nad oes
un ffordd arall i ddyfod i'r Nêf, nid oes dim
gobaith o dderbyn Coron o' Ogoniant, ond
trwy fyw yn Sanctaidd a rhinweddol, a thrug-
arog ac yn gyfiawn, a thrwy gadw holl orch-
mynnion Duw ; Canys coelia hyn, mai nid pŵb
un a ddywed with Grist, *Arglwydd, Arglwydd,*
a ddaw i mewn i deyrnas Nefoedd, ond yr hwn a
wna ewyllys ei Dâd tragwyddawl éf yr hwn fydd
yn y Nefoedd, hwn y ddaw i'r Nêf, ac nid neb a-
rall, am hynny, Gwilia.

Bellach, y rwyfi mewn llawn siccrwydd, mai,
beth bynnag y fu deunydd myfyrdodau yr wyth-
nos hon, naill a' i'yn perthŷn i'm Creawdwr neu'r
Creadigaeth, neu ynte i'm diben neilltuol fy hŷn,
neu i fawrhydiadaioni a chyfiawnder fy Nuwa'm
Jachawdwr, neu'r cyfrifa ofynnir imi ganddo éf,
a'r Cospedigaethau a'r gwobrwyau gosodedig i
synu erbyn y bywyd fydd i ddyfod ; Hynôll me-
ddaf, oedd er dyfod a myfi i wir ystyr ac i ddeall fy
Enaid Druan, ac im rhwymo i ddilyn buchedd

Sanctaidd yma, ac i'm tywys felly i lawenydd
anrhaethadwy ar ôl hyn: yr Arglwydd Dduw
o'r Nêf a roddo imi Ràs i wneuthŷr deunydd o'r
cwbl oll i'r dibennion bendigedig hynny, *Amen*

Oshenaid Duwiol i'r Diwrnod.

A Rglwydd, fefydla fy'nghalon mor gadarn
ar dy ddigrifwch tragwyddawl, fel nad
allo dim o fewn y Bŷd hwn luddias fy'nilynniad
o hono: a gwna i gyflawniadau y dŷdd hwn
mewn rhyw fodd dderchafu fy siccrwydd o ho-
no, fel pan elwyf i'm bêdd, y gallwŷf orwedd
mewn siccr obaith o drosglwyddiad i'r trigfan-
nau hynny lle y fychir ymmaith y dagrau oddiar
fy'ngwynneb, a byw yn dragwyddawl gyda fy-
'Mhrynnwr Iesu, *Amen ac Amen.*

*Colectau am Radau neilltŷol i'w harferu bôb dydd
gan bôb Myfyriwr Duwiol.*

Am Ffŷld.

HOLL alluog Dduw, rhyngu bôdd pa un heb
ffŷdd, amhosibl ŷw; caniattha myfi a
artolvgaf i'ti, imi gredu yn dy Fáb Iesu Crist,
môdd na chryddir byth mo'm ffŷdd yn dy o-
lwg di a chweddi fy'ngalw i wŷbodaeth dy rasa
Ffŷdd ŷnoti, a'm derbyn i gymdeithas crefydd
Crist, y gallaf ochelyd y pethau hynny ŷydd
wrthwŷneb

wrthwŷneb i'm proffws, a chanlyn y sawl bethau
oll iŷ gyttanol a'r unrhyw, trwy Jezu Grift
ein Harglwydd, *Amen.*

Am Obank.

BEndigedig Arglwydd, yr hwn y beraist yf-
grifennu yr holl ylg-ythŷr lân er mwyn ein
athrawiaeth; caniatthâ fôd imi yn y Cytŷw
fôdd ei gwranddo, ei darllan, ei chwiliad a'i dyf-
gu, ac o'mewn ei mwynhaû, fel y gallwŷ trwy
amynedd a diddanweh dy air cyfl-gredig gellei-
dio ac ymgynnal wrth tendigaid obaith y luch-
edd dragwyddawl yr hon a roddast imi yn in
Jachawdwr Jezu Grift, ac fel y gallwŷf gan hyn-
nŷ, buro iŷ hûn fel y mac ynteu yn tŷr; tal
pan ymddanghoŷ eŷe drachefn nŷewn gallu a
Gogoniant mawr, i'm gwnelir yn gyffelyb iddo
ei, yn ei deyrnas 'ogoneddus a thragwyddawl,
ymbâ le gŷdâ thydi ô Dâd, a thydi o Yŷprŷd
Glân, y mac yn bŷw ac yn teŷrnalu bŷth yn ŷn
Duw, heb drange na gorphen., *Amen.*

Am gariad Duw.

ODduw, yr hwn a arlŷyast ir rhai ôll ath
garant gyfryw bethau daionus ag ŷydd
uwchben pôb deall dŷn, tywallt i'm Calon gyf-
ryw ŷerch arnat, fel y byddai imi, trwy dy garu
uwch law pôb dim, allu mwynhaû dy Nŷawl
addewidion,

addewidion, y rhai fy fwy rhagorawl, na dim
fedraf ei ddeisyf, trwŷ Jesu Grist ein Harglw-
ydd, *Amen.*

Am gariad perffaith.

O Arglwydd, yr hwn a'n dysgaist, na thâl
dim ein holl weithredoedd a wnelom heb
gariad perffaith; anfon dy yspryd glân a thy-
wallt i'm Calon ragorawl ddawn Cariad perff-
aith, gwir rwŷmŷn tangnhefedd a holl rinwedd-
au da, heb yr hwn pwŷ bynnag fydd yn fyw, a
gyfrifir yn farwol ger dy fron di: Caniatthâ
hŷn imi, ô Dduw, er mwŷn dy un Mâb Jesu
Grist, *Amen.*

Am ddiweirdeb.

O Sanctaidd Jesu, yr hwn a ymddygwŷd
y'ngliôth morwyn, myfi â attolygaf iŷi,
rodd imi dy wâs pechadurus, iâs i wrth-ŷtŷll
holl hudoliaethau y Cnawd, ac a Chalon bŷr a
glân i'th ddilŷn di yr unig Dduw er mwŷn dy
haeddedigathau a'th drugareddau ôll, *Amen.*

Am gyfudd Calon.

Holl gyfoethawg a thragwŷddawl Dduw,
yr hwn ni chalci ddim a'r y wnaethost, ac
a taddeui bechodau pawb y fydd edifeiriol;
Cŷra a gwna ynosi newŷdd a drylliedig galon,
fel

fel y byddai imi ddolurio am fy'ng hamweddau
 a chytaddef ty'n brueni, allu cassael genniti,
 o Dduw, yr holl drugareddau gwbl faddeuant
 a gollyngdod, trwy Jesu Grist ein Harglwydd,
Amen.

Am Dduwioldeb.

O Dduw Grasusaf, yr hwn, ni chaniattheist
 yn unig, ond a'n Gwahoddaist, Bechadu-
 rnaid truaidd, ac Anghenog, i gyflwyno ein dei-
 fyfiadau ger dy fron di; o Gwna imi osod parch
 dyledus ar y rhagorfraint gwerthfawroccaaf hwn;
 'rwyf yn dyfod attati, o Arglwydd, megys pry-
 sŷn at fy'ngwneuthwr pennaf; 'rwyf yn dyfod
 megys Trofeddwr atgas o flaen Barnwr Cyfi-
 awn a chreulon, ond Duw dôd dy nawdd, a
 gwna i'm Cyfeiriadau attati, fôd ganddŷnt barch
 cyfatebol i'th ofnus fawrhydi di: dyro imi e-
 -wyllys calonnog i weddio, a'r cyfryw fwriad a
 sefydliad arnati, fel na syrthiwŷf i euogrwydd
 rhag llaw, o gyrchu yn agos attati a'm gwesu-
 -fau, pan fo fy'ng halon ymhell oddiwrthyt; ond
 pan ofynnwyf, y gallaf dderbŷn, a phan geisi-
 -wŷf, y gallaf gael, a phan gurwŷf, yr agorir
 imi; a thrwy weddio arnati yma, i'm trosglwy-
 -ddir i'th orfoleddu di yn dragwyddawl yn dy'o-
 goniant, trwy Jesu Grist ein Harglwydd, *Amen.*

Am ddiwydrwydd.

O Arglwydd, yr hwn yn dy Efengyl Sanct-
 aidd, a orchmynnaist dastu y Gwâs diog
 ac anffrwythlawn ir tywyllwch cithaf; caniatâ
 na Safwyl ymma ar hŷd y dŷdd yn segur, ond
 fel y gallwyf tôd yn ddiwyd i wneuthyr fy'ngal-
 wedigaeth a'm Etholiad yn bŵr; gwna imi
 mew'n rhyw fêsur fod yn ddeunyddiol imi fy hŷn
 âc eraill; tuagat y bywyd hwn a'r hwn fydd i
 ddyfod: na oddeta i mi gyfsgu ac huno, ond
 dyfsg imi lasurio yn gywir i geisio ynnill fy n.ywyd
 ac i wneuthyr yr hyn fy ddyledus arnat, er mw-
 -yn Jesu Grist, 'rwy'n deisyf, *Amen.*

Am Ostyngeidrwydd.

Hollalluog Dduw, yr hwn wyt yn gwrthwy-
 nebu y beilehion, ac yn rhoddi Grâs ir
 rhai gostyngedig; Caniatâ imi yn drugarog
 ganlyn esampl fawr ostyngeidrwydd dy tend-
 -igedig Fâb, yr hwn a ymostyngodd ei hŷn i
 gymmeryd arthio ein cnawd ni ac i ddiodde An-
 -geu ar y groes: o Dduw pâr imi goelio, fy môl
 yn llai na'r lleiaf o'th drugareddau, ac fel y
 fywyf yn wael ynof fy hŷn, felly gwna imi fod
 yn waelach yn fy'ngolwg fy hŷn, a phrisio pob
 dŷn yn well na myf fy hŷn, Caniatthâ hŷn, o
 Dâd er cariad dy Fâb Jesu Grist, *Amen.*

Am Gyfiawnder.

TYdi Frenin cyfiawn, yr hwn wyt yn Câr
Cyfiawnder, ac wyt alluog i waredu ;
dyro imi rasi gael dy gariad hwn, drwy lân hau
fy nghalon a'm dwylaw oddiwrth bob twyll ac
anghyfiawnder; o Caniattâ imi ddal fulw ar y
rheol Sanctaidd honno, o wneuthŷr i bob dyn
megys y chwenmychwn iddo wneuthŷr i minneu;
ac na wnelwyf niweid i neb ar air na gweithred,
ond bod yngywir ac uniawn ymhob peth, a chan
gadw diniweidrwydd felly, a dal ar yr hyn sydd
gyfiawn; y gallwyf gael tangnhefedd yn y di-
wedd i'm Henaid a pharch yn dy lŷs Nefawl,
trwy Jêsu Grift ty'nadleuwr, *Amen.*

Am hynarwedd.

HOLL-alluog Dduw, yr hwn a roddais dy un
Mâb ini yn aberth dros bechod, ac he-
tyd yn esempl o fuchedd dduwiol ; dyro imi dy
râs i ddysgu ganddo ef, yr hwn oedd hynaws
ac itel o galon i wisgo ymysgaroedd trugaredd,
gostyngciddrwydd ac hirymaros, ac i fod cyn-
mhellad oddiwrth wneuthŷr y cam lleia, fel na
thelwyf adre byth y mwyaf; a Chaniattâ, myfi
aattolygaf iti, fod i ehŵyl y byd hwn, drwy dy
reoledigaeith digael ei drefnu mor dangnhefedd-
ol, ag y gallwyf dy waf'nacthu di yn llawen ym-
hob duwiol heddwch, trwy Jêsu Grift ein Har-
glwydd, *Amen.*

Am

Am burdeb.

O Sanctaidd Arglwydd, yr hwn wyt yn chwilio y galon ac yn profi yr Arennau; prawfffi, myfi a attolygaf iti, a chais waelod fy'nghalon; Glânâ hi oddiwrth bob rhagrith, ac na oddefa i ddim melltigedig lechu ynddi; dyro imi wirionedd oddimewn i fod yn bŵr o galon, modd y gallwyf fod yn addas i'th weled yn dy deyrnas Nefawl, a hyn, 'rwy'n ei otyn, er mwyn fy 'Niddanwr Jesu, *Amen.*

Am gymmerolder.

O Arglwydd grasufawl, yr hwn wyt yn ein Crýfhaù a'th greaduriaid daionus, ac wyt Awdwr yr holl bethau da y rŷm ni yn eu gwynhau; dyro imi dy Râs, o fy Nuw, i wneuthŷr deunydd o honynt mewn diolchgarwch a chymhedrolder; na âd fy'ngorthrechu gan swffert, a meddwdod, ac na bydded fy mwrdd yn yn fagl imi; ond mai y gallwyf fwytta ac yfed, môdd y gorescynnir fy'ngnawd gan dy yforyd, ac y gallwyf bŷth ufuddhau i'th gynhyrfaiau duwiol di mewn Cyfiawnder a gwir Sancteiddrwydd, i'th anrhydedd a'th 'ogoniant di, a'm Hiechydwrriaeth innu, *Amen.*

Am ddiolchgarwch

O Dduw bendigedig, yr hwn a ddysgaist imi, mai peth llawen a hyfryd ydyw bod yn ddiolchgar

ddiolchgar, na oddefa imi, rwy'n ersyn arnat,
gollu i'r rhan yn y digrifwch duwiol hwnnw,
ond gwna imi fod yn wir ddiolchgar iti am dy
holl drugareddau, a gwna i'th drugareddau, fy
'nhywys i Edifeirwch a dyro imi Râs i helae-
thu hwynt i dderchafu dy 'ogoniant di ac i gyf-
nerthu fy heddwch inneu, *Amen.*

Am ymddiried yn Nuw.

O Fy' Nuw, yr hwn, ni phelli bŷth gyn-
horthwyo a llywodraethu y rhai yr ydwyf
yn eu meithrin yn dy ddilys ofn a'th gariad, Ca-
niattâ, myfi a attolygyf iti, fod imi bwyso yn
unig ar obaith dy Nefawl râs, ac yn fy holl
flinderau, ofod fy ymddiried yn dy drugaredd
di, gan fwrw fy holl ofal arnati ac yn ofalus i
ddim, ond i gadw dy orchymynion; Caniattâ
hyn, o Dâd, er mwyn dy Fâb Jesu Grist, *Amen.*

Am barhaâd mewn daioni.

D Ercha, Arglwydd, attolwg iti, dy gader-
nid a thyred i'n plith, ac a mawr nerth
cymmorth fi, Bechadur Gwael, fal gan fod ar-
naf, o herwydd fy'mhechodau a'm hanwiredd,
ddirfawr luddias a rhwystr i redeg yr yrfa a of-
odwyd o'm blaen; bydded i'th ddaionus râd
fy'ngwared a'm Cynhorthwyo i ddal allan hŷd
y diwedd, mal y gallwyf yn y môdd hynny,
fod

fod yn gadwedig, a bôd yn ffyddlawn hŷd An-
 -geu, fel y derbyniwyf goron y bywyd ; mac-
 -tha fi, myfi a attolygaf iti, a'th fawr ddaioni, a
 -chadw fi yn yr unrhyw tra byddaf yn y bywyd
 hwn, er mwyn dy Enw Gogoneddus a bendige-
 -dig, *Amen* ac *Amen*.

Tma y Canlyn Gyngor St. Basil.

O Flaen dim arall, y mac efe yn erchi i bob
 dŷn tôd yn ofalus am gyffegru ffrwythau
 cyntaf y diwrnod, a dechreuad ei fêddyliau
 Sanctaidd i wafanaeth Duw, ac er perffeithio y
 ddyledswydd fawr hon yn well, na'g y mac yn
 arferol, mac'n canlyn ddwy weddi iw dywedyd
 yn neilltuel, Nôs a Boreu, i glodfari daioni
 Duw am ein barbed, fel v gallafai yn haeddawl
 amryw weithiau ganiatthau i Angeu ein rhuthro
 a'n dwyn ymmaith i roddi cyfri am yr hŷn a
 wnaethom yn y Cnawd ;

Gweddi foreuol, iw dywedyd gan un yn Neilltuel :

Dywed.

A Rglwydd, dysg imi, weddiô. modd y
 gallwyf alw ar dy enw, darpara f'ingha-
 lon i'th geisio di, a bydded dy drugarogion
 glustiau yn agored in gweddi amherffraith ;

O dragwyddawl a byth ffwl D law, f'ing-
 -hrcawdwr a'ingwaftadol amddiffynnwr, drwy
 ragluniaeth

ragluniaeth grafusawl pa un, i'm Cedwir ac a'm
 cadwyd byd yr amser presennol; myfi gwaith
 dy ddwylaw yma, ydwyf yn dymuned ymoft-
 wng Enaid a chorff o'th flaen di; A'r awrhon
 Arglwydd, myfi yn dy bresennoldeb, nid allaf
 lai, na chydabod a rhyfaddde fy anheilyngdod,
 oddysod o'th flaen di, i alw arnati, neu i ber-
 ffithio y ddyledswydd leiaf tu ag attati; mae fy
 nghalon wedi ei halogi a'i llygru, a phwy a all
 lanhau hynny a gym nerir allan o beth aflan; ni
 ddichon, na bo meddyliau a bwriadau yr un-
 rhyw bôb amser yn ddrwg, a minneu yflywaith,
 i bôb gweithred dda yn wrthnyssig; etto o Ar-
 glwydd Tydi a 'orchymynnaist i'th blant alw ar-
 nati, ac addewiaist fod yn bresennol gyd a hwy-
 ynt hwy i wrando ar eu gweddïau, ac i ganiad-
 hau i ddynt eu dymuniadau a roddant i tynu at-
 tati drwy wir ffydd: O Arglwydd, hyn sydd
 yn ty'nghefnogi i gyrchu attati, gan obeithio,
 y gwnei yn dda yr addewidion hyn i mi yr am-
 ser hwn; myfi offrymmaf iti yma yr aberth bo-
 reuol hwn o weddi a diolchgarwch mewn gost-
 yngeiddrwydd, gan gyffellu o eigion
 fy nghalon fy amryw *droseddiadau *yma
 a'm camweddau, yr ydwyfi yn eu heurua
 hamthau i'th erbyn di o ddydd i hwynt
 ddydd, mewn meddwl, gair a gwei-
 thred byd y munudyn hwn: 'Rwyf yn Cyfadde,
 O Arglwydd, fy llygredigaeth dechreuol, yn
 yr hwn i'm ganwyd i, a'r holl fyd, ac oddiwrth
 yr

yr hwn, y tyfodd allan ffrwyth chwerwa pech-
 -od er mawr amharch i'th enw di, ac er archolli
 dynion a'u Heneidiau trua'n yn siccr, ac er Ffiam-
 -pl ddrwg i rai craill; Am hyn, O Arglwydd,
 rwyf yn addef fy mod yn haeddu yn gyfiawn
 dy lid a'th ddigter yn y byd hwn a'r hwn fydd
 i ddyfod: Gan hynny, O Dduw, nid wyt yn
 rhyfygu dyfod o'th flaen di, gan ymddiried yn
 Fy'ngghyfiawnder fy hûn, eithr yn haeddedigae-
 -thau dy Fâb Jesu Grist, gan ersyn arnat er ei
 fwyn eî, faddeu fy'mhechodau, fy'nirgel teiau
 a'm Camweddau rhytygus, yn erbyn gwybodaeth,
 a chydwybod, a thitheu, neu yn erbyn fy Mro-
 -dyr Cristnogawl; 'Rwyt yn attolygu iti, O
 Dduw, er mwyn yr Ocn o'th Fynwes, faddeu y
 Cyfryw imi, a siccrhâ fy'ngghydwybod a'm He-
 -naid fwy fwy, dy fôd mewn heddwch â mi, a
 bôd fy'mhechodau ôll gwedi eu dileu yngwaed
 dy Fâb anwylaf; Caniattâ, O Dduw, drwy
 gynhorthwydy yspryd, y gallwyf mewn hydra
 meddwl a rhydd-did cwyllys dy wafanaethu
 di mewn Cyfiawnder a gwir Sancteiddrwydd
 hŷd ddiwedd fy Nyddiau. O Arglwydd dai-
 -onus, na ddechreu ynof edifeirwech a gwir dro-
 -edigaeth yn unig, ond o'th sawr drugaredd,
 perffeithia yr unrhyw: O tywys fi ymlaen twy-
 -fwy tuag at berffeithrwydd, cynnydda ynof
 wybodaeth cadwedigol o honoti ac o'th Fâb
 Grist; ffydd yn dy addewidion, edifeirwech odd-
 -iwrth weithredoedd marwol, osn rhag dy enw
 Sanctaidd

Sanctaidd, ffieidd-dra o'm holl bechodau a char-
 iad i'th wirionedd di : ffurfia fy'nghalon wan,
 Arglwydd trugarog fwy fwy at utuddhau i'th
 ewyllys Sanctaidd di, a dysg imi ymhob peth
 roddi fy ewyllys i fynu yn gwbl i'th ewyllys di,
 ac yn amser trallod fel yn amser hawddiwd, i
 ynddiried ynoti, mal na edrychwyf ormod ar
 fy'ngwendid fy hŷn, ond fesydlu fy hŷn a'th a-
 ddewidion a'th allu di. Arglwydd, cyffura
 fy'nghalon a'm H. naid ruddfannus, tŷdd fe-
 nyddiol yn cael ynddi y fath achosion o 'ostyn-
 geiddrwydd, myfi yn gwneuthyr bob amser yr
 hŷn, na ddylwn, gan adel yr hŷn a' orchymyanaist
 heb ei wneuthŷr : o gwna imi fod yn wir o'styn-
 gedig am yr unrhyw, ac er mwyn dy drugar-
 edd, Gwellhâ ar fy 'Nhuedd at ddaioni, a dy-
 ro imi allu a nerth i gyflawni yr hŷn a orchym-
 ynnaist ac a ofynnaist ar fy 'nwylaw, fel y gall-
 wyf ymhôb môdd, geisio dy anrhyddedd di, a
 mawrygu dy enw, tra byddwyf byw ymma ac
 y gallwyf yn y diwedd, weled dy wynef mewn
 Gogoniant. Bellach, Arglwydd, ynghyd a'm
 gweddïau hŷn, myfi a glodloraf dy enw Ar-
 dderchawg, am dy amryw roddion a'th fendith-
 ion, y rhai o amser i amser a roddais imi, am
 y bywyd hwn, ac yn enwedig, am un tŷdd
 well : myfi a ddiolchaf iti, am iti weled yn dda
 fy'newis i Jechydwriaeth cyn dechreuad y byd ;
 am fy'ngalw drwy dy air mewn prŷd, am fy'-
 nghyflawnhau drwy dy Fâb Crist, ac am roddi

i mi ficer ddisgwiliat o fywyd gwell pan derfy-
 -no hwn: Dyddaioni anfeidrol yw, am na ddar-
 -fu fy llwyr ddisfuddio o'r cwbl oll, gwedi imi
 rodio o amser i amser, mor anheilwng o'r th gar-
 -iad: na ddyro i'm fiars fy anniolchgarwch, am
 na ddarfu imi ddwyn mwy ffwyth yn fy myw-
 -yd, ond Caniattâ, myfi a attolygaf iti y byddaf
 imi laurio yn helaethach na' y darfu imi, yr
 amser fydd i ddyfod: myfi a glodforaf dy enw,
 O Arglwydd, a n yr holl fendithion tyn horawl
 y ddarfu iti o'r th drugaredd dywallt arnaf, iefi,
 fy jechyd, fy heddwch, fy mwyd a'm dillad ac am
 gysur y bywyd hwn; myfi attolygaf iti am
 -ddiffyn fy eiddo oddimewn ac oddiallan rhag
 pob perygl a cholledion pa bynnag y tont: Dyro
 i mi o Dduw, iawn ddeunydd o hon ynt, tel na cha-
 -marferwyf hwynt mewn atreolaeth a chwanta-
 cnawdol, ond dyro ynof gynnwrt i ymroddi
 fy hunan beunydd iti a'r th wasanach: Rwyf
 cydnabod dy ddaioni tuagattaf y Nôs aeth he-
 -bio, yn fy'nghadw oddiwrth amryw beryglon
 a dychryn mewn Enaid a chorff, ac am roddi
 imi gwsg esmwyth a lloaydd: myfi a attolygaf
 iti fod yn bresennol gyda myfi y dydd hwn ac
 holl ddyddiau fy mywyd, a dyfsg imi rodio tel
 plentyn y Goleuni, môdd y gallwyf 'ogoneddu
 dy enw bendigedig, a bod yn esampl dda i eraill
 a mwynhau heddwch cydwybod dda, môdd y
 gallwyf yn y diwedd, ddyfod i gyd-deyrnasu
 gyda thydi mewn Gogoniant tragwyddawl.

Yn ddiwaetha, bendithia holl Eglwys a theyr-
 nasodd Cristnogawl, parhaa ein heddwch, mae-
 tha y wir Grelydd, ac amddiffyn yr unrhyw
 rhag ei holl elynton ; er ychwaneg o ddiogel-
 weh iddi, bendithia G E O R G E ein Brenin a'r
 holl Frenhinawl deula a phawb mewn awdurdod
 tano ; Bendithia weinidogion y Gair,
 a phawb ôll o'm *Ceraint, yn enwe- *yma
 dig y sawl o'honynt a gyftuadir mewn *benwa*
 meddwl, Corph neu Stât amddiffyn *hwyt*.
 hwy mewn ing ac adfyd, a dyro idd-
 ynt ddedwyddol ymwarded ou holl gyftuddiau a'u
 trallodau : Cymhwysa fi at flinder ac adfyd,
 pan rynga fodd iti fy rhoddi ynddynt, a chadw
 fi Arglwydd, yn y dyddiau hynny drwy dy
 alluog nerth a th fraich : A thydi, yr hwn a
 wyddost fy angenrheidiau yn well na myfi fy
 hun, myfi a weddiaf ~~am~~at ar iti ddal
 fulw arnynt, gan rodli imi ddigonolrhw-
 ydd yn dy amser dyledus di, a hyn oll,
 er mwyn Jesu Grist fy jachawdwr Caredig, yn
 enw pa un, mi a ddibennaf fy ngweddi amher-
 ffaith hon, yn y môd perffaithiaf hwnnw a
 ddyfsgodd etc ei hun iw ddiscyblion, a phawb
 eraill, gan ddŷwedyd, *Ein Tâd, yr bwn wyt yn*
y Nefoedd &c.

Ar ôl hyn, gweddus a fyddai iti, ddy-
 wedyd *Credo* yr Apostolion, ac ar dy
 fynediad at dy orchwyl priodawl, Gor-
 chymmyn dy hun i Dduw yn y geiriau
 hyn, F 2 Yr

*Yr Arglwydd a geidw fy mynediad allan a'm
dyfodiad i mewn o'r p yd byn bŷl yn dragywydd,
Amen.*

*Gweddî brydubawnol iw dywedyd gan un yn uell-
tuol.*

Dywed yn yr un môd.

Arglwydd, dysg i mi weddio &c.

O Dragwyddawl Dduw, ein Carediccaf a'n
trugaroccaf Dâd, myfi dy wâs truan ac
anheilwng, llŵch a lludw, etto gwaith dy ddwy-
law, ydwyf yn dyfod o'th flaen di i offrynnu
aberth pryduhawnol o weddi a diolchgarwch :
Ac yr awrhon, Arglwydd, 'rwyn cydnabod ac
yn cyffalu, fy môd yn bechadur gresynol, wedi
fy ymddwŷn mewn pechod a'm geni mewn
drygioni, ac ni ddygais ond gwael ffrythau yn
fy mywŷd, er dianthyddedd mawr i'th enw di,
ac er Elampî ddrwg i'm Cŷl-frodŷr; Am hyn-
ny, 'rwŷf yn hieddu dy ddigter a'th ddigofaint
i'm herbyn, yn gystal yn y bywyd hwn a'r
hwn i'th i dlyfod; yn gŷn naint eg, nad oes
un Creadur yn y Nêf, a'r ddaiar yn alluog i'm
Cymmodi â'th lawrhydi di, ond dy Fâb Jezu
Grift yn unig: myfi a criynnîaf arnat, O
Dduw, fôl yn trugarog wrthyi, ac fel yr add-
eifia fy 'nhecho lau wrthyi, fellŷ bydd dirheu
yn rhwydd i faddeu'r onrhŷw, Canys rwy'n
Cydnabod mai i'th erbyn di y pechais, ac y gw-
neuthŷm

neuthym y drwg hwn yn dy olwg: Tydi a fu-
 -ost hyfforddiwr im holl lwvbrau, yr hwn yn u-
 -nig wyt chwiliwr y galon a phrofwr yr Arennau;
 attati gan hynny, y rhadaf am faldeuant a
 meddyginiaeth i'm pechadurus gyflwr, yn gyl-
 -tal am euogrwydd a chofpedigaeth yr unrhyw,
 fel na ddêl dy gyfiawn Farnedigaeth arnaf o'i
 blegyd: yn yr un môdd, myfi a attolygaf iti
 felly iaddeu fy'mhechodau aethant herbio yn fy
 mywyd, a chynhorthwya fi yn erbyn pechodau
 yr amser fydd yn ôl imi; mae ynot Gwynt en-
 -nus brofiad o wendid fy natur, mor hawdd
 gennyf syrthio oddiwrthÿti, ac nid allaf gadw
 gwaistadol wiliadwriaeth ar fy ffyrdd, na'm Ca-
 -lon, ond buan ydwyf, yfywaith, i esgoi rhagot;
 O Arglwydd, dyro imi iawn Hyfforddiad yn
 ffyrdd dy orchmynnion; Gwna i'th yspryd
 Sanctaidd fy'nhywys i bôb gwirionedd; newi-
 -dia fy'nghalon fydd wrth natur mordaewg a
 a phechadurus, a gwna imi ddysgu gostyngel-
 -ddrwydd ac ufudd-dod tuagat dy Fâbein jach-
 -awdwr; dyro imi wybodaeth beunyddiol o fôd
 gallu ac yspryd Crist yn marwhau pechod fwy-
 -lwy ynot ac yn fy'nghodi beunydd i newydd-
 -deb buchedd: Tywys fi, O Arglwydd, mal y
 gallwyf roddi fy hûn, Enaid a chorff, yn ab-
 -erthau bywiol, Sanctaidd a chymmeradwy iti;
 Gwna i'th gariad a ddanghōlwyd imi yn helaeth
 iawn, fy'nghynhyrfu i'th garu di drachefn; Ty-
 -di, O Arglwydd Dduw a'm gwnaethost, ac nid
 F 3 myfi

myfi fy hun; Tydi a'm lluniaist yn ôl dy ddelw
 dy hun; Tydi a'm Cedwaist ynghroth fy Mam,
 ac ydwyt beunydd yn fy meithrin, ac yn dar-
 -paru imi, ac yn rhoddi llawer o fendithion fydd
 ar eraill eu heileu; nid allaf byth yn iawn, Gre-
 -adur gwael, Glodfori dy ddaioni di, gan imi
 rodio hŷd yn hŷn mor anheilwng o'th gariad
 tuagattaf: Maddeu imi, O Arglwydd, fy an-
 -niolchgarwch, a gwna imi rodio yr awrhon fel
 plant y Golcuni: gormod yw, ddarfod imi
 dreulio yr amser aeth heibio yn ol chwant y
 Cnawd; dyro imi ras i dreulio'r amser byrr
 fy'n ôl imi yn ôl dy ewyllys di; Gosod o flaen
 fy llygaid fyrdra fy cinioes, môdd y gallwyf fod
 wedi fy'nharparu erbyn ail ddyfodiad ein Jach-
 -awdwr ir farn; Ac yr awrhon, yn amser fy
 hawddfyd Arglwydd, dysg imi feddwl am ad-
 -fyd, ac yn amser fy jechyd, gwna imi gosio am
 glefyd a llesgedd ac awr Angen, yr hon a ddaw
 yn foreu, neu'n hwyr ar bôb Cnawd: o Gwna
 imi feddwl am fy niwedd a dŷg imi gyfri fy ny-
 -ddiau, fel y gallwyf ddwyn fy'nghalon i ddoe-
 -thineb, a bod bob amser yn Cofio y Cyfrif
 mawr a ersydd imi ei roddi iti ryw ddydd:
 Tra byddwyf yn byw yma gwisga fi â Gostyn-
 -geiddrwydd a pharch dyledus i'm Cydsrodyr, a
 gwna fi yn isel yn fy'ngolwg fy hun, mal y gall-
 -wyf feddiannu Calon foddhaus a thueddiadau
 purlan a diwair feddyliau, ynghyd âg ymddy-
 -giad gweddus a synhwyrrol, a phob doniau eraill
 o'th

o'th yspryd a'm hardda yn dy olwg di, ac a
chwanega barch dy wirionedd 'rwyf yn ei bloff-
ellu

Ac Arglwydd, yn ddiwaethaf, myfi a erfyn-
nias arnat dderbyn fy'niolech ith fawrhydi di, am
dy hôll drugaredlau a'th fendithion o amser i
amser a roddai't imi, myfi a'th glodfôrâf am fy
newiliad a'm cyfiawnhâd ac am fy'ngwadwraeth
beunyddiol, ac yn enwedig am y licerwydd a
roddai't imi o fywyd gwell ar ôl hwn : yn yr
un môdd, myfi a'th fendithias am fy'nhymmo-
rawl ciddo, fy jêchyd, fy'ngolud, fy heddwch
a'm hawddfyd, ac yn benditaddef, am dy ddai-
oni a'th gariad tuag attaf y dydd aeth heibio,
ac am iti fyned, o Garedig Dâd, i fewn ac all-
an, yn amddiffynnwr Cadarn imi rhag unrhyw
bervgl mewn Enaid a choroph, ac a'm fy'nwyn
drwy heddwch a diddanwch i ddechreuad y Nôs
hon, a thrwy dy yspryd a'th bretennoldeb, dyro
imi Sanctaidd ddeunydd o'm Cwlg a'm gor-
wedd-le, a chymhwysa fi at ddyledfwyddau y
dydd fydd yn canlyn, yn enwedig, o Dduw,
cymhwysa fi i'r ddôdd hwnnw, na rydd le lŷth
i dywyllwch, a chaniattâ imi dy râs a'r cyfiw-
ddaionus bethau a wêl dy ddoethineb yn twya
hesawl imi : Hŷn a phôb peth arall a wyddost
o'th dosturi yn angenrheidiol i greadur mor
wael a dibara, myfi a attolygaf iti eu rhoddi
imi er teilyngdod dy anwylaf Fâb ein Jachawd-
wr Jesu Grist. yn Enw pa Hôll-alluog un, myfi

a ddiwedda fy'ngweddi amherffaith hon yn hon-
no a ddysgodd eie ei hûn i mi, gan ddywedŷd.
Em Tad, yr hwn wyt yn y Nefoedd &c.

*Dywed dy Gredo ar ôl hŷn, ac ar dy ddym-
chweliad i'th welu, gwna ddeunydd o'r geir-
iau hŷn; O Arglwydd, yn dy enw di, myfi
g orceddaf i lawr i gysgu, ac fel y rwyf yn
myned yr awrbon i'm gwelu, feilŷ, y bydd
rhaid imi rŵ amser sŷned i'm bêdd.*

Tma y Canlŷn dair o Weddïau llesawl.

Gweddi am ddydd y Farn.

O Arglwydd Jesu, mwya bendigedig, yr
hwn ydwyt yn eistedd yr awrhon ar dde-
heulaw Duw y Tad, ac oddiyno y deuei i Far-
nu byw a meirw mewn gallu a gogoniant mawr;
Rwy'n addaf ac yn Cydnabod, mai'r cytryw
ywaflendid fy'nhochodau ac euogrwydd fy'ng-
-hydwybod ac oŷn y diwrnod dychrynnadwy
hwnnw, a bôd fy'ngnawd yn crynnu am Calon
yn rod-di ynof, pan ystyriwyf y gerfydd imi
ymddangos o flaen brawdle dy Gyfiawnder i
reddi cyfrif am yr hyn a wnaethym yn y
Cnawd; da y gwnn o Arglwydd, os ei a myfi
ir farn, ni chyfiawnheir monof yn dy olwg, ac
os byd i mor grâff a dal fulw ar yr hyn a wnae-
-thym ar fai, nid allaf ateb iti am un, chwaeth-
ach

-ach am fil o bechodau yfywaith; Am hynny,
 O Jesu, bydd yn y dydd hwnnw yn Jesu truga-
 rog i enaid dy was, ac nid yn farnwr creulon;
 da y gwn mai diwrnod llidiog y fydd y dydd
 hwn, ond o'r h dosfuri, hel fi tan gysgod dy a-
 -denydd, hyd onid elo yr ennyn heibio: f' fydd
 yn ddiwrnod *tywyll a Newiog*, ond dercha, O
 Arglwydd, lewyrch dy wyneb arnaf, fel y
 byddwyf Cadwedig; f' fydd yn ddiwrnod *baru*
 ond yn y dydd hwnnw, trwy dy ddirfawr ing
 a'th chwys gwaedlyd, a thrwy yr hyn bynnag
 a wnaethost ac a ddioddefaist erddaf Gwared fi,
 Arglwydd daionus. Ac ir diben hwn, mi â at-
 tolygat iti roddi imi rās i fyw yn fobr, yn gy-
 -fiawn ac yn dduwiol yn y bywyd presennol hwn,
 ac i gadw cydwybod dda tuagattati, fy Nuw a
 phob dyn: Dyfsgimi gynnyddu beunydd mewn
 gweithredoedd o gariad a thrugaredd, ac i far-
 nu fy hūn yma, fel na'm barner, pan drengw-
 yf: A phan gymmero y diwrnod hwn asael ar-
 .naf, ni'm Caisler gŷd a'r efrau i'm bwrw ir tân
 anniffoddadwy, ond gyda'r gwenith a gasglir
 i'th ysgubor, a chŷdâ'r defaid ar dy ddechulaw
 a'r bendigedigion hynny, a elwir i etifeddu dy
 deyrnas o 'ogoniant a ddarparaisst ir Sawl a'th
 garant ac ath ofnant; A hyn ôll a Ersynnias,
 O Jesu wynfydedig, er mwyn dy drugareddau
 a'th wirioneddau ôll, i ba un gyda'r Tâd a'r
 yspryd Glân y byddo'r anrhydedd a'r gogon-
 -iant, yr awrnon a thros bŷth *Amen!*

Geordie

Gweddï weddus iw dywedyd gan un ar ei glâfwrth.

O Jesu wynfydedig, fel yr hiraetha'r Hùdd
am yratonydd dyfrôedd, fellŷ y sycheda
fy Enaid am danati fy Nuw ; pa brŷd y denaf
at Dduw fy Jachydwrïaeth iw gantod êf â'r lly-
gaid yma ac i ymddangos ym'rhesennoldeb y
Priodfab ? pa bryd im rhyddheir o'm Garchar,
yn yr hwn y cedwir ty Enaid mewn trueni ?
Blinais ar y bŷd pechadurus, drygionus hwn ;
gadewch imi lctain gyd a'r *Apostol, Ewyllyfio*
rwyf ymddattod, a bod gyda Christ, y dedwdd
- weh pennaf ; O Arglwydd Jesu, tydi a gyfrif-
- aist fy Nyddiau ac a wyddost awr fy marwolaeth
ac a ordeiniaist ddiwedd fy mywyd : yn dy
ddwylaw di, y mac ty oriau, Canys gwnaethost
fy amfer fel llêd llaw, a'm hoedran, nid yw
ddim iti : o hêrwydd, pa bêth yw bywyd, mac
'n gyffelyb i gysgod a welir dros ychydig am-
- fer, ac wedi hynny yn diflannu : Gan hynny,
O Arglwydd, dysg imi felly rifo fy Nyddiau,
mal y gallwyf ddwyn fy'nghalon i ddoethineb.
Gwared fi oddiwrth Gorph y farwolaeth hon,
pan rynga fôdd iti, Canys, y mac fy Enaid yn
blyssio gorphwysra Netawl ; ac y rwyf yn ch-
- wennychu myned o dywyllweh i oleuni, o boen
i ddigrifweh, o drafferthion y bywyd ansicr
hwn i esmwythdra tragwyddawl, o wendid an-
- feidrol i nerth a pherffeithrwydd anrhaethadwy
Tyred O Arglwydd Jesu, rhyddhâ fi oddiwrth

y Corph hwn fydd yr awrhon yn hiraethu am
fôd gydâ thydi; Tydi a ddywedaisf O Arglw-
ydd, y fan y bo'r Athraw, yno y bŷdd y dis-
cŷbl hefyd; ychydig cyn dy farwtydi a wedd-
iaist at dy Dâd, O Arglwydd Jesu, Gweddïa
yr Awrhon dros bechadur llêsg a gwan: *O Dâd
y rheini a roddaisf imi, mi a fynnwon eu bôd bws,
lle y rwyf innu, fel y gallant fôd gydâ mi i we-
led fy'ngogoniant yr hwn a roddaisf imi, Canys
tydi a'm ceraisf cyn seiliad y byd: gâd imi dorri
allan gŷd a'r Apostol, da yw imi fôd yma; O
Arglwydd Jesu bŷdd brennol ar ty'nechulaw,
pan drengwyf, a dywed wrth fy Enaid, Enaid
cymmer gyslur, dy bechodau a faddeuwyd iti:
Cofia fi yn dy deyrnas a dywed yn fy'nglûst,
y dydd hwn y byddi gyda myf ymbaradwys.*

Yn ddiwaethaf, o Jesu anwylaf, cytod fy'-
nghorph i tynu, fel yn yr adgyfodiad y Saint,
y gallwyf i'neu gyfodi i fywŷd, a chŷdâ llawe-
nydd, ymddangos o'th flaen di, fy Marnwr a'm
Dadleûwr, ac y gallwyf glywed y llais dymunol
hwnnw i'th dewisedigion a minneu, yn dywed-
ŷl, *Deuwch chwi fendigedig Blant fy Nhâd,*
Meddiennweh y deyrnas a barattowyd i chwi er
pân seiliwŷd y bŷd: Tyred gan hynny Arglw-
ydd trugarog, o'th deyrnas o Râs, i'th deyrnas
o Ogoniant, ac nid er fy mwyn i, neu'm hac-
ddiant i, Bechadur gwacl, ond er mwyn dy u-
niganedig di, yr hwn fydd, O Dduw, yn Fâb
o'th gariad ac Oen o'th fynwes, i ba un gŷd â
Thydi

Thydi a'r Yspryd Glân, y rhoddir anrhydedd,
Gogoniant a gallu, a mawrhydi a diolchgarwch
gan i, a chan hôll bobl Dduw, yr awrhon ac
yn dragywydd, *Amen.*

Gwedai am Ymadawiad dedwyddawl or Bŷd bwn.

O Arglwydd G gonedduf, a Duw yspri-
doedd pob Cnawd, yn Nwylaw pa un, y
mae Agoriadau y bêdd ac amser pob rhyw
ddŷn; 'rwyfi mewn mawr oftyngciddrwydd,
yn attolygu iti o'th ddaioni, faddeu fy holl
gamweddau, a'm gwneud bôb amser yn
deimladwy o'm breuolder: Dŷro yn aml o flaen
fy llygaid, trwy dy yspryd Cofus, nad yw dy-
ddiau fy'mhererindod, ond byrr a drygionus,
ac nad oes gennyf yma un Ddinas barhaus, ac
nad yw pob Cnawd a'i glyfni, ond megys glâs
welltyn fy'n gwyfo neu glychau ar ddwfr; a
chan rifo telly fy Nyddiau, y gallwyf lenwi
fy'nghalon â doethineb, a chŷd a'r morwynnion
call hynny, ddarparu olew i'm lamp, a gwn-
eud fy'ngalwedigaeth a'm Etholiad yn siccr,
cfn imi tyned ymmaith, lle ni'm gwelir mwy-
nch; A phan rynga fodd iti fy rhoddi ar fy'ng-
welu Angeu, a'm hamgylchu â gofidiau y bedd;
mi a erfynniaf arnat er mwyn dy enw, er mwyn
Jesu Crist dy Fâb, na bydd ymhell oddiwrth-
yf yn amser angenogtrŷd, pan fo trymder yn
fy'ngahawd, a nèb i lod yn gynhorthwywr imi;
ond

Ond o Arglwydd Dduw, bydd yn agos at fy
 Enaid ac o ddeutu fy'ngwelu i taddeu fy'mhe-
 chodau ac i heddychiu ty'ngwybod, i gad-
 arnhau fy ffydd, i lonyddu fy'mhoenau, ac i
 dderbyn fy Enaid, pan 'orchmynnir hi iti:
 Derbyn hi, o Dduw y Tâd, Canys tydi a'i Cre-
 aist hi; Duw Fâb derbyn hi, Canys tydi a'i
 prynnaist hi; o Dduw yspryd Glân, derbyn
 hi, Canys tydi a'i Sancteiddiaist hi; ô 'ogone-
 ddus Drindod, derbyn hi, a phan drosglwydd-
 ir hi o'r fangre druenus hon, y gall hi deyrnasu
 gydâ thydi, Tragwyddawl ac un Duw, yn dy
 deyrnas o 'ogoniant hŷd bôb tragwyddoldeb,
Amen.

Cyffes ferr y Pechadur a'i ymroad i Wellbau.

A Rglwydd Nêf a dalar, myfi dywarchen
 wael a phechadurus, ydwyf yn llwyr
 gashau fy mywyd aeth heibio, ac wele fy am-
 can yw trwy nerth y Drindod, ymadael a chwi
 bleierau gwâg a phechadurus, a fuoch wahanig
 aeth rhyngofi a'm Duw; ni ynfeda i mwy o'ch
 herwydd, ni wnaethoch ond fy fyrdanu a'm
 rheibio yn rhy hir; myfi a allafwn, oni bai ch-
 wychwi, dentafwnau Cryfion, feddiannu mi-
 loedd o feddyliau duwiol, a gweddïau ffrwyth-
 lawn, Tryfforau da a daionus erbyn tragwy-
 ddoldeb, oblegŷd pa rai, ni fuasai raid mi e-
 difarhau ar fin-marwolaeth: chwychwi Wag-
 edd

- edd ac oferedd, chwychwi awydd a chybydd.
- dra a ddaliaf och afael yn fy amter, ac a ddyg-
- floch ymmaith fy'ng halon a'm meddyliau oddi-
- wrth y pethau hŷn, wele. Cefais ddigon o'ch
- cymdeithas, ffarwel byth, gyfellion twyllodrus,
- ymmaith oddiwrthyf, yr hyn fy'n ôl o m nerth
- a'm dyddiau a dreuliat y'ng wafanaeth fy Nw.
- O fy Enaid, weithian, tro at dy Dduw ac ym-
- bil âg êf yn oftyngedig, a dywed, y Dduw ben-
- digidig, adderbynnidi wafanaeth Pechadur true-
- us, a dreuliodd cymmaint o'i amser gweithi-
- fawr, ei nerth a'i Jechyd mewn ofer chwantau
- disfadd blefau? os cymmodi â'r fâth wrthyf-
- elgar druan a myfi, o Dduw, y fâth gariad, y
- fâth galon, a'r fâth wafanaeth fydd gennyf, a re-
- ddaf yn gwbl i'th wafanaeth di a'th lawrhydi, a
- thros yr amter fydd yn ol imi etto, fy unig la-
- wydd a'm digrifwech a fyddi : Pa mor anfe-
- drol yw dy drugaredd yn fy'ng hofleidio er fy
- 'Nhywys i wellhâd buchedd, a phan nad wyf,
- ond dy watwor a'th ddibrisio, ac yn taflu dy
- gynghorion da i'm hôl, ritheu ydwyt taddcugar
- a thrugarog yn fy arbed i'ag dinystr : O her-
- wydd hynny, fy Enaid a chwbl ôll fydd ynt-
- bendithia ei Enw êf; gyrr ymmaith dy hôl
- elynon a fu gynt i'th coled, a glanha dy hun
- i dderbyn physygwr pob Enaid clwafus i'th
- fewn; ac yn lle ymdeithio ar hŷd twyllodrus
- lwybrau, ymarfer a duwioldeb, a rhodia ar hŷd
- y *Nefawl Ganllaw*, yr hŷn a'th wia yn addas o

Fynwes Abraham. yn bendisfaddes, ymâd a'th ledrad, a'th odineb, a'th feddwdod, a'th cabledid, a'th anwiredid. a'th rhegiau, a golch dy hun oddiwrth bod bryntni pechod; dai atael yn y gorchymynion; bydd ddisiogl yn dy gresydd; Anrhyddeda dy rieni; Câr dy gymydogion; dangos barch i'th gwell; a bydded geirion'r ysgrythyr yn fytyrdod beunyddiol iti; o hon arian dywed, *Clodforaf di am holl galon*, ac er dy fod, o Arglwydd yn uchel, etto nid câs gennyf edrych ar yr ifel, ond y balch a adwacni o hirbell: Da y gwna, pe rhodiwn ynghanol cyfyngder tydi a'm cynhorthwyt, ystyngit dy law yn erbyn digofaint fyngelysion, y Bôd, y Cnawd, a'r Cythrael, a'th ddechulaw a'm haethubei: yr Argwydd a gyflawna hyn a mi, dy drugaredd Arglwydd fydd yn dragywydd; fy Enaid, mola di yr Arglwydd, *Amen* tra bo chwyth.

Gair neu ddau ychwaneg ynghylch Marwolaeth.

GWybydd bechadur, ar ol iti dreialio rhyw Iesur o amser yn dy ddaiarol babell, y daw'r awr, yn yr hon i'th ddymchwelir i'r bedd yn dy Arch a'th Amdo; moddwl ditheu am hynny, ac na anghofia wobr y da a'r duwiol: nid oes lle i ammen, nad yw pob dyn yn cwyllytio, fel *Balaam* gynt, farw o farwolaeth yr uddu, a bod ei ddiwedd, fel ei ddiwedd ynteu; ac

ac yn wir, nid oes mor bai arnom am hynny, oblegyl mai marw yn dda, yw'r pwngc mwya yn y byd, o achos bôd tragwyddoldeb a'i bwys ar farwolaeth ddedwyddol : Dal fulw ar ciriau y Pregethwr, yr hwn sy'n dywedyd, os bydd y Cymmylau yn llawn glaw, hwy a ddefnynnant ar y ddaiar; ac os tuar dehau neu tuar Gogledd y syrth y pren, lle y syrthio y Pren, yno y bydd efe; hynny yw yn eglurach iti, pan syrthioch ditheu, naill a'i Tydi a dderbynni farnedigaeth Duw neu ei drugaredd; A weli di gan hynny, yn hawdd marw yn dda? a wyti yn tybed mai gwaith munud neu ddau ydyw? na ryfoga hynny ond dylg oddiwrth y geiriau sy'n Canlyn, y môdd i fyw yn dda, gael o honoti farw yn dda:

Os amcanu fyw yn dda,

TYdi a ofni Dduw, a thydi a gedwi ei orchymynnion êf. *Ecc. 12. 13.*

Tydi a geru Dduw a'th cymanydog, *Matt. 22, 37, &c.*

Tydi a ymwrthodi â holl annuwiol a bydol chwantau : Tydi a fyddi byw yn sobr, yn gyfiawn ac yn dduwiol yn y byd hwn. *Tit. 2, 12.*

Tydi a wneigysfiawnder, Ti a holfi drugaredd;

Tydi a rodi yn oftyngedig gyda Duw. *Mic. 6, 8.*

Tydi a fyddi gwir edifeiriol am dy gamsweddau ôll, Tydi a gredu yn'ghrist, a wneis hyn,

hŷn, nid ysgogir yn dragywŷdd. *Psal. 15. 5.*

Gwybydd y gall Prŷdnhawn dwl ddigwydd i foreu ditglair a thêg, ond marwolaeth ddrwg, nid all ddigwydd i rywŷd da : f'ddywedir am *Fafes*, iddo farw yn ôl gair yr Arglwydd, neu wrth Enau yr Arglwydd yn ôl darllenniad yr *Hebraid*, ac wrth gulan yr Arglwydd yn ôl darllenniad y *Caldeid* : y mae Duw yn Cusanu y Cynŷwn Gwŷbydd, yn eu marwolaeth, ac a Sugna megys yr Eneidiau hynny a Anadlodd e-se ynddynt. *Deut. 34. 5.*

Oŷna dithen, Bechadur, ac ystŷr y perffaith, a dal dy olwg, ar yr uniawn, yr hŷn a ddiwedda iti mewn tangnhefedd. *Pf. 37. 37.* Gwybydd, mai gwerthfawr yw marwolaeth ei Saint gan yr Arglwydd. *Pf. 116. 15.*

Gwêl bellach y fantais o farw yn dda, a chymmer hŷn o Eiriau gwael ac anysgedig i lunio felly dy fywyd wrthynt mal y byddai iti a min-neu yn y diwedd etifeddu y bywyd tragwyddawl, *Amen.*

Gair neu ddau ychwaneg ynghylch dydd y Farn.

BEchadur, y daw *Crîst* yn ei 'ogoneddus fawredd i Farnu byw a meirw, fydd wirionedd ficer a diddadi, Arriel o'n ffydd ni, yw hynny ; Gwêl dithen, pa fôdd y treuli dy ddyddiau tra parhâo Anadl dy ffroenau ; Treina dy hôll gwrs o fywyd yn ôl gair Duw : dal yn

G

dy

dy gôf, na dderbynnir wyneb, y pryd y gweir
 y Barnwr ar ei 'orffeddainge, yn tywallt ei ddol-
 -golaint ar bawb a Esgeulusodd ei orchymynni-
 -on 'ra buont yn ddairol : Gwybydd, ddarfed
 i Enoc, y seithfed o Adada, brophwyd fel hyn,
 'Wele! y mae' Arglwydd yn dyfod gyda myrddin
 o'i seintiau i wneithyr barn ar bawb ac i lwy'r ar-
 gyboeddi yr holl rai annuwiol o'u gweithredoedd o
 annuwioldeb, ac am yr holl eirian caledion, y
 rbai a lefrododd pechaduriaid drygionus yn ei erbyn
 ef Jude. 14 15. Derbyn hefyd dystiolaeth
 St Iean, yr hwn sy'n dywedyd, Ac mi a welis
 y meirw fychain a mawrion yn sefyll ger brow
 Duw; ar môr a roddodd i fyddu y meirw oedd yn-
 -d to, a marwolasth ac Uffe n a roddasant i fyddu y
 meirw oedd ynddynt hwithau, a bwy a farnwyd
 bob un yn ol eu gweithredoedd priod Dat. 20,
 12, 13. Meddiwl am hyn dydi, Bechadur,
 aeddy hyn fanwlac yn Wiliadwrus o'r hwm-
 -pas, rhag i'r trwy dy ffôl ienengrŷd ollwng dros
 -gôf y llicerwydd o gael naill a'i dy gospi neu dy
 'ogoneddu: Hwylus yw dyd liau rhai ifaingc ac
 awyldus i gyrraedd Pôb enawdol blefer, yn
 anghofio cyngor y Gŵr doeth, o ddâl eu Gŵr
 -awtwr yn eu meddŷliau gwibiog ac aniecr,
 on i'r din, gâl dy drachwantau, a dôs o'r
 nailltu, a myfyrfa yn ddifritol, fyrred yw'r hoc-
 -dl hwy, ac nad oes i'r iacha mwy na'r Clwyfus,
 well llicerwydd o'i lettu yma: o llafuria dithen
 yn oestadol ac ymegnia rhag digio yr hwn sydd
 alluog

allwg i gospi dy Enaid a'rh Gorph yn Uffern
dantyd : Daw dydd yn ddiammeu, er gwâd o-
fer rhai annuwol, yn yr hwn, y Coronir y dai-
onus ac y Gwilyddir y drygionus : Dydd, yn
yr hwn, y golodir rhagoriaeth rhwng Israeliad
ac Aiphtiad, rhwng dafad a gair, rhwng gae-
nith ac eiriau ; am a nny, na chwsg fel rhai e-
raill, ond Gwilia a dydd sobr.

Iydi a wela't weithian, anwyl frawd, yr
hyn a ddaw yn ddiau, ni bydd anweddus imi
yn y fan nesa, osod o'th flaen v Farn, naill a'i
o'ollyngdod neu ddadniedigaeth a roddir ar
bawb.

*T Farn bonno o'ollyngdod, a fydd yn y geiriau
hyn.*

*Derwch chwi fendigedigion fy 'Nhad, Erisedddech
y deyrnas a baraitowyd i chwi er seiliad y byd.
Matt. 25, 34.*

GWél a gwybydd, bechadur, nad oes yma,
na gair na tylafl, na llythyren yn y Farn
hon, nad yw yn gân telysber i'th glôst, yn Fél
i'th enau, ac yn llawenydd i'th galon : pa fodd
y llamma ein Calonau ynom, glywed Crist yn
ein galw yn fendigedigion ei Dâd, ac yn ei gly-
wed o'n deud y geiriau cyffurus hynny, *Derwch
chwi &c* : pa fodd v neidiwn gan ddigrifwch,
glywed crybwyll am 'ogoniant, ir hwn i'n gwa-
hoddir ;

hoddid; Gwynn fydd y bobl a adwaenant i by-
-frydlais hwn, a dyweded pob pechadur gyda
myfi Amen.

*Y farn erchyll honno o Ddamnedigaeth a fydd fel
hyn.*

*Ewch oddiwrthyf, rai 'nelltgedig i'r tân tragwy-
-ddawl, yr hwn a barratirwyd i ddiafol a'r
Angylion. Matt. 25, 41.*

GWél yma Bechadur drachefn, nad yw pob
gair onl torriad Calon; mae pob llythy-
-ren yn ddyfn archollion; pa tôdd, ô pa tôdd y cry-
-nna lwynau y rhai a fyddant melltigedig y diwrn-
-od hwnnw? braidd na byddai arfwyd arnaf eu hail
adrodd; ôch! yntè, wael Bechadur, pan
fôch'f ar y goreu, a feiddi di gymmeryd hyn
yn wawd, a rhyfygu dy roldi dy hûn ar y fen-
-ter, o gael gwahodliad neu wrthodiad gan dy
Farnwr? Tydi a edrychi ar wylofain Câr neu
gyfaill daiarol yn drwm ac yn drugarog, ac o-
-ni edrychi ar wae ac och tragwyddawl yn fynn
a dychrynnadwy? a ddewifi di, och yr vnfyd-
-rwydd, boeni mewn anniffoddadwy ffammar a
a llosgtëydd, er mwyn gwael bleserau bydol, yn
hyttrach na chanu mawl a Hallelujahs yn nifery
Nesawl lusedd? na atto Daw. Tro mewn
prÿl, gwellia mewn prÿd, gwna drugaredd
mewn prÿd, malleu mewn prÿd, a llaturiaam
y

y Nêf mewn prŷd, cŷn ir dyddiau ddyfod,
ymhâ rai y dywedi, *nid oes imi ddim diddanwch*
na llawenydd ynddynt. Gan hynny, fy anwyl
garedig pwy bynnag wyt, derbyn air o gyngor
yn ychwaneg;

Os yn ôl yr hŷn a ddywedpwyd y mac, ac os
derbyn pawb eu cyfiawn wobr, yn ôl yr hŷn a
Wnaethont, pa fath a'r ddŷn a weddai iti a
minneu iôd, ymhôb Sanctaidd ymarweddiad a
duwioldeb? *Barn dy bŷn yma, gan hynny, fel*
na'ith barner y dydd brunnw; 1 Cor. 11 31 a
dywed, y lle a'r amŷer y bŷdd Gorsed Mainge
barn Crist, o fy Enaid, na ddôs ir dirgelwch
hynny, y fath w; bodaeth fydd rhŷ uchel iti, Ca-
nys dirgel berthau a berthyn ir Arglwydd ein
Duw, a phethau datguddiedig ini ac i'n Plant;
Gwnâ byn ôll, a Gwŷnn dy tŷd, a Duw'r hedd-
wch a'r trugaredd a'n dycco ôll wael bethau i w
deyrnas 'ogoneddus yn y Nefoedd er mwyn ei
Fab ein Jachawdwr Jesu Grist, Amen ac Amen.

T E R F Y N.

213 DE 67

Cyngor yr Athraw

I R I E N I,

Ynghylch Dwyn eu *P L A N T* i Fynu,

Yn cynhwys rhai meddyliau neilltûcl ar y
Teffyn hwnnw, gwddi eu cyfansoddi a'u cyn-
hwêfo i'r deall gwannaf; ynghyd

A RHAGYMA DRODD,

Y N D A N G O S,

Mor Fsgenlus yn gvffredinawl yw Rhieni,
am roddi meithrin Syberlan iw *P L A N T*.

---

*Hyfforddia blentyn ymben ei ffordd: A phan
bneiddio nid ymedd â hi. Dihareb. xxii. ad. vi.*

*Viamque infiste domandi,
Dum faciles animi Iuvenum, dum mobilis Ætas.*

Virg.

At bôb Rhieni ystyriol a difrifol

NA ddigiwch ddarfod imi rŷŷgu roddi eich eŷ-
geuluŷtra o herwydd eich plant mewn cym-
maint eglurdeb, canŷod yr oeddw'n annerŷf o bon-
ock yn enwedig ŷ rhai mwyaf anghenys yn eich
plith, yn adieithr rhŷŷeddol i'r ddyledŷwydd ŷawr
bonno, o ddwyn eich bilhogaeth i ŷynu yn ofn ac
Addyŷg yr Arglwdd: Gwybyddwch, mai ar eich
budd a'ch daioni chw'i yn bennodol, i'm kannogaŷd
gyntaf i gŷŷieithu, ŷel y medrwn y llyŷfran bychan
hwn, yr hwn os teilyngwch chw'i, ŷel y mae yn perth-
yn i chw'i ŷwyaf, ei dderbyn a'i ddarllain, a gŷeith-
red yn ôl ei reolau, chw'i a ganŷyddwch mewn am-
ŷer leibaâd a gwerthŷawrogrwyad ei gyngor: chw'i
a ddeallwch writho, mai Athraw-ylgol a'i yŷgrif-
ennodd yn Sŷefonaeg er mwyn y Rhieni anyŷgedu-
caf o Locgr; gan hynny, minneu yn ŷy oriau ŷe-
gur, er mwyn pôb rhieni o Gymru, a wnaethbm
ŷyngoreu er ei wael drwŷio er dyŷod a hwynt i law
yŷtyr o ddyledŷwydd tra rheidiol yr bon ŷydd mewn
gornod o ŷannau, mae arna i ofn, yn rhŷŷ brin;
Ac os gwelwch ar eich dyŷal yŷtyriaeth, ŷêd byn
o Lyŷr o ddennydd i chw'i, (ŷel y bydd yn Enw
Dduw,) os darllennwch êŷ yn ŷanwl ac yn ofalus,
Rhoddwch 'egoniant i Dduw am dano, yr hwn a
roddo ei râs a'i gynborthwyl yŷprydawl i chw'i a
minneu. yn hyn a phôb gorchwyl durwiol arall er
mwyn Joŷu Criŷt ein Prynnwr, yr hyn yw pŷŷ
weddi a dymuniad un ach câr byd y bedd,

Y RHAGYMA DRODD.

ESgeuluſtra cyffredinawl mewn Rhieni, ſy'n
 ſy annog iw rhybuddio o'r ddamnedigaeth
 odychrynnadwy honno, yr hon, o achos eu
 difal ymddygiad tuagat eu plant yn anochel-
 adwy a ſyrth arnynt, oni thynnir hi ymmaith
 mewn pryd ac amſer drwy weithredol adnewy-
 ddiad; fal y gallwyf mewn gobaith o'u gwell-
 hâd, gynnŷg citha ſy'ngghymmorth, o'u dwyn
 at rŷw yſtŷr o'u dyledſwyddau; myfi a gryb-
 wŷllaf natur a thuedd y beiau anaturiol hynny,
 y rhai mewn cyfiawnder y'rwyf yn eu rhoddi
 iw liars, ac ar ôleu gwneuthŷr yn gydnabyddus
 o'u camwedddau, wrth yr hŷn a lyncgwyf yn y
 dalennau a ganlŷn, mac ſy'ngobaith, y paratto-
 ant eu hunain yn well tuagat yr iawn drail o'r
 hŷn a ddaw ar ôl, Fel y mac dyledſwydd
 Phyſygwr i ymgynghori yn gyntat ynghŷlch
 cletŷd yr hwn y mac yn ei ymweled, Cŷn my-
 ned rhagddo i roddi hyfforddiad i wellhaŷ ar-
 no; tellŷ dylêd Awdwr yw, yn gyntat, goſod all-
 an y Camwedddau, y mac eſe am eu ceryddu yn
 eu lliw a'u llŷn priodawl, gan daflu yn y môdd
 hynnŷ, gaſineb ar waelder y rheini ſy wedi yn-
 fyddu a Sytrdanu cŷmmaint, nad allant wybod
 rhagoriaeth rhwng da a drwg; A phanderſyno
 y rhan yma o'i daſg, ſe' tŷdd yr hŷn a grybwy-
 llir ymhellach, a'r diweddglo yn llawer mwy
 cymmeradwy yn gyſtal a mwŷ buddiol i gyr-
 raedd y diben a amcanwyd; canys y mac'r E-
 naid ar Corph yn Carrio cyffelybiaeth berffaith
 trwy

trwy eu hôll rannau, y maent ill dau yn gydra-
 ddol, yn gynnwys o helaethrwydd, ac a ddy-
 lent gael yn gyfiawn ac yn rheolus eu llunio-
 thu yn ôl rheolau tynna Cywreithrwydd; natur
 a chellyddyd gwedi eu rhoddi ynghyd, a wna-
 ânt ddarn perffaith, ond amherffeithrwydd y
 naill yn bwr fynych ty'n di urddo ac yn lle hâ-
 perffeithrwydd y llall; pa gynnifer o ddynton o
 helaeth â naturiol ddoni'u, dynton gwedi eu
 taccluto gan natur, gwedi eu cynhytgaeddu â
 hôll brýdsferthweh ogoneddus y meddwl ag
 fydd angen heidiol i gwblhau y taeau anhaw-
 saf, etto o eiliou hystforddiad puodawl, ydynt
 yn ôl o wybod y môd i reoli a'u cario eu hu-
 nain fel y dylent, yneuhannryw alwedigaethau!
 i ba bêth y rhoddwd achos y gyffredinawl gyf-
 eiliorni hon o ddynol ryw, ond i eigeulustia-
 rhieni, dyledswyddau pa rai. vdyw gweled eu
 plant gwedi eu meithrin a'u haddylgu y'ng y-
 bodacth dynion a phethau? A'r bwy y galwni
 uniawni y pechod Cynnyddus hwn, yr hwn, os
 gadewir iddo ei hun, yn y diwaetha a lwyr
 ddinystria refswm a Chrefydd? o'm rhan fy hun,
 i Rieni, fel yr oeddylnt yn rhai mwya adtas,
 ac yn bendisaddef, yn perthynu fwy yn y
 gorchwyl dyladwy hwn; mac amryw gynhyr-
 fadau a ddylent rwyimo Rhieni i fôd yn fanwl
 am dywallt addysg dda a duwiol ynghalonau
 a meddyliau eu plant; mac cyfiawnder yn gyf-
 al a rheswm ya eu cyhuddo o'r yntydrydd a'r
 gwallgoirwydd

gwallgofrwydd yn esgeuluso dyleds-wydd mor
rheidiol a honno, o ddarparu iw plant y pethau
hynny tŷ wir angenrheidiol iddynt: mac'r En-
aid a'r Corph yn sefyll mewn eifieu o'u cynhor-
thwy, a dim ond Creulondeb a thauogrwydd a
ddechôn eu lleitair rhag dwŷn i ben orchyme-
mŷn mor bwysfawr: mac cynhyrfiadau naturiol
yn weledig i gŷd-ddiode, ac yn ymgalonni ar y
fâth achosion, a phed faent, ond Arglwyddi ar-
nŷut eu hunain, eu hewyllys a'u tueddiadau,
ni a feiddia ddywedyd, y prisia y fâth gynhyr-
fiadau a hyn yn gadarn a-diogel, ac o rŷm di-
gonawl iw gorchymmyn i tôd yn garedig ac o
galon dyner tuagat eu Cnawd eu hunain, Beu-
sydd yr ydym yn profi y gynnodd gŷd-ddio-
dde'adwŷ hon ynhôb Creadur pa bynnag y fo,
dŷn yn unig wedi ei lysu ac ynddo ynteu, ped
fac hi heb ei rhoddi ymmaith yn gwbl gan ei
holl doffuri reimpladwŷ ei: etto y mac rhai ac
nid ychydig wedi ymroddi cymmaint ar gnaw-
delrwydd, a thrythyllwch, nad ydynt mewn
modd yn y bŷd yn cynhyrtu nac yn tueddu i
gwblhau v gwaiaeth lleia, gorch'mynnedig i
Rieni i rheini o'u heppil eu hunain: yn gyffe-
lyo'r Eistrus, pa rai a walgarant eu hwyau yn
ein plŷrh, gan eu gadael i reolaeth flortŷn, heb
fawr ofalus, pa bêrh y ddaw o honynt yn y di-
wedd, mwy na'g ymhâ gyflwr y bŷdd eu hencie-
diau eu hunain ynddynt yn v bŷd ar ôl hwn:
po gwaethai gytreichian y Tir ddim gwell dar-
pariad

pariad iddynt na'u Rhieni, eu tynged a fyddai
llewygu o eithen yn rhŷ aml. Mae rhai o'r Cre-
aduriaid heppiliog hŷn yn gorfoleddu yn eu
drygioni, gan galglu eu bôd yn aelodau mwya
deunyddiol ar fŷ gan y Brenin yn ei Argiwy-
ddiaethau, am eu bôd yn darparu iw fawrhyli
ancirif liaws o ddeiliaid, y rhai wedi eu hadd-
ysgu mewn matterion milwraidd neu gartrefol
ryfel â allant tŷ i o ddeunydd a gwasanaeth;
ond hŷn ôl fydd iw rod di i anhydedd a chlôd
y sawl a fuont yn y siars o ddarparu pŵb costau
angenrheidiol iddynt, ac yn fŷ nhŷb i, hwynt-
hwy a haeddant oreu Enw Rhieni; mal y mae
delw gerfiedig yn fwy dyledus i'r Saer na'r pren,
o'r hwn y lluniwyd êr, canŷ y mae'r
gwaith yn rhagori ar y deunydd; fellŷ Dŷn
heb gymhedrol i'r o wybodaeth fydd âg i chy-
dig barch iddo, ac mor ddi-ddeunyddiol â de-
lw anrhefnus; pŵb un o'r ddaŷ gwedi eu dar-
paru i'r celfyddwr weithio arnŷut, a'r cyfryw rai
fydd feistrïaid arnŷut, a ddylent chwilio am un
mwya Cywraint i luniaethu ac i foddhau yn na-
turiol y fâth ddodrefnau, ond hŷn fŷ eu goll
lleiaf fŷywaith; Ac mal y mae y Llaturwr yn o-
falus, er diogelu a chadarnhau ei winwydden
ieuainge â thyner a phŵb amddiffŷn angenrhe-
diol, rhag awel erwin a themheftlog, yn yr un
môd i, y dylai Rhieni fŷlfaenu eu plant â'r Eg-
wyd lorion hŷnŷ a'u cadwa yn ddisfrycheulŷd
oddiwrth y bŷd a phechod; se ddylid holi yn

fanwl

fanwl naturiaeth plant yn gyftal a'u tueddiad,
 ac yn ôl y gwelid eu hathrylŷth hwynt oddi-
 mewn, y dylid ffurfio eu beunyodiol broffes o-
 ddiallan; Canys, ni amcanwyd pob boncŷff o
 o bren yn Ddelw mono, ac nid yw pob plentyn
 ychwaith wedi ei wneuthŷr gan natur o ddeall
 athueddiad i fod yn Dditeinŷdd dysgedig ac
 astud; Erto y mae gan bob un dalent wedi ei
 chymhwyso i ryw isalwedigaeth, yr hon a ddy-
 lai gael ei gosod mewn tîr priodawl, Canys ni
 chynnydda hâd o bob mâth yn yr un anwahan-
 ol ddaiar, gadewch ini ystyried gan hynny natur
 pob un or ddau, Os ewyllyfia Rhieni wneuth-
 ŷr byth ddaioni i w plant, yr amter mwya cyf-
 adlas, yw ieuiengrŷd; Canys y maent y prŷd
 hynny yn hawdd eu plygu ac heb eu llygru gan
 ddrygioni'r oes; chwy-chwi a ellwch eu troi
 a'u trofi wrth eich meddwl eich hunain, a gwy-
 byddwch, mai pêth mawr yw ymarferu yn ieu-
 ainge; ymarferion drygionus, pan ymlusgant
 un amferi mewn ich Tai, gwybyddwch y mun-
 udyn hwnnw fôd eich plant mewnenbydrwydd
 o gael eu dwyn ymaith yn lledradaidd megys,
 byth i ddychwelŷd, os ânt unwaith i mewn i
 gundeithas pechaduriaid; gwrthlefwch dde-
 chreuad drygioni, yr hŷn â arbed i chwi lawer
 o lafur, yn gyftal a llawer o ddagrau heilltrion i
 ddin pwrpas; nid yw hŷn yn aflwydd tebyg-
 awl mono, Gwybyddwch, ond un siccr a gwir
 yw, yr hwn a ddigwyddodd lawer gwaith, ie,
 ysy waith

ffywaith yn rhy aml yn ein plith; etto fe allai
 Rhieni attal a lluddias y digwyddiad anhapus
 hwn wrth gau eu drysau yn erbyn y fâth ynwel-
 ledwyr drygionus, ac wrth roddi eu plant dan
 ofal a siars hyfforddwyr synhwyrol a dylgedig,
 diwydrwydd a dyialwch pa rai a haeddai y cyd-
 nabod mwya diolchgar. Ond os yw tadawl
 ferch yn an-a lûog iw hynnill hwynt attynt, etto
 mi a feddyliwn, y gallai hûn-gariad eu bodloni
 o'r angenrheidrwydd o roddi fy'ngfyngor mewn
 ymarier, Canys pa gamweddau bynnag y wne-
 lir gan blant drwy eisieu gwybodaeth, a roddir
 ôl ar ysgwyddau rhieni ac y mae fy rhytŷg, fôd
 y rheini ou heiddo eu hunain yn ddigon er peri-
 fddynt blygu dan eu pwys hwynt: Efi-
 mwythewch, am hynny, eich hunain, chwy-
 chwi sydd yn llwythog a blinderog gan laich
 eich pechodau, cyn i ddiwrnod mawr a dych-
 rynnadwy yr Arglwydd neshau; gelwch ar er-
 aill i'ch cynhorthwyo a gwobrwywch hwynt yn
 helaethlawn, môdd y gallant fôd yn gyfrannog-
 ion o'ch blinderau, o herwedd yr ydym yn
 Canfod yn bwr fyny, fôd dau yn fwy Awdur-
 dodawl na'g un. pan fo plant yn ystyfnig ac
 yn anusydd iw rhieni drwy ormod mabiaeth
 neu ddisŷg ceryddiad, ni a ddylem eu rhoddi
 dan Reolwr priodawl, yr hwn sydd â gwell
 gallu ganddo i ddosi ac uniawni eu meddyliau a'u
 modau afreolus na'g y gwelir gan Rhieni y
 gyffredinawl, barnedigaeith a phwyll pa rai,
 fyn

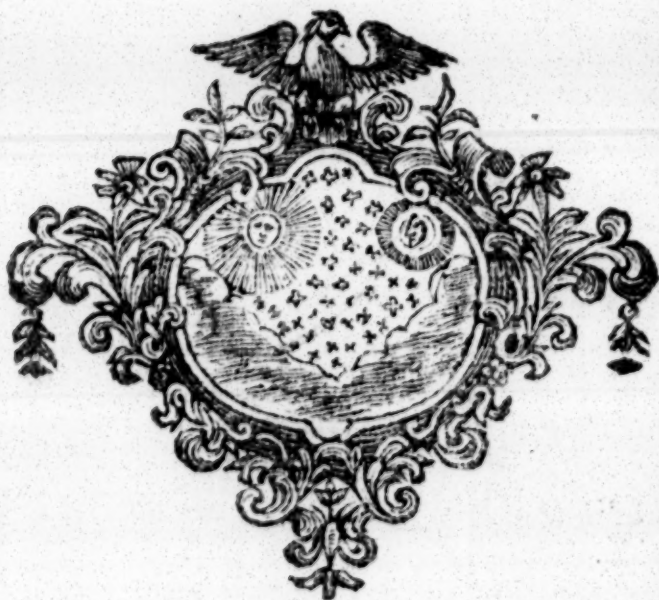
sy'n bŵr aml yn rhoddi lle i eîsgus a chamgym-
 meriad: nid ydŷnt hwy, fêf, eu Rhieni, yn
 holi y tu mewn i feiliau a phriŷ achosion eu hym-
 arferion pecha luras â'r manyldra a'r doethineb
 hynny, yr ydŷs yn ei ofŷn yn y dilynniadau pe-
 rygus hynny, Canŷs, y mac'r hôll ddŷn a'i ga-
 dwraeth yn ymdalried vn yr un ymholiad hwn.
 os meddwl plentŷn ei hŷn yn ddifeisus, a chŷfi-
 awn yn ei reoledigaeth a'i ymddygiad, pan fo
 eŷf yn euog yn wir or troleddiad a roddir o'i
 flaen eŷf ac yn ei erbyn eŷf, y mac eŷf yn cynny-
 ddu ŷellŷ vn hyderus mewn pŷchod ac a rytyga
 drofeddu drachefn, hŷd oni bo eŷf o'r diwedd
 wedi gwreiddio cŷn-mhelled mewn drygioni,
 a'fôd yn eu wneud ei hŷn yn gaethwas trag-
 wyddawl, ac yn ddarostyngedig i hôb ŷfiaidd
 weithredoedd â'r y allo Satan ei fŷŷtr eu dyŷei-
 ŷio: onid ydyw yn well ynte o lawer, hyffor-
 ddi plant, yn ôl cyngor y Gwr doetha crioed,
 yn y ŷfordd y dylent rodio, ŷal pan hencidiant,
 nis ymadawant â hi: Pwy na waŷanaetha bren-
 ŷiaeth toŷtaŷ Criŷt'nogaidd, yn hytrach na'i
 ymwerthu ei hŷn i waŷanaeth a chaethiwed pe-
 chod, cyŷlog yr hwn yw marwolaeth diderŷyn-
 ôl? myŷyriwch at dragwyddol leb a chreulon-
 edd y poenau damnedig hynny a ddigwydd â
 Ganŷnwy'r mammon yn y hŷd neŷŷat: mi a
 ddechygwn fôd yr yŷŷvriaeth yma yn unig, yn
 dŷigonawl i'ch galw yn ôl oddiwrth eich ŷŷyrd
 drygionus, aci droi at yr Arglwydd eich Duw.
 Bellach

Bellach Rieni, gadewch imi ddeifyf arnoch, er
 mwyn yr hyn fy ddaionus a sanctaidd, i gym-
 meryd y peth hyn i'ch ystyriacth, Canys te hae-
 ddai amser, myfyrdod ac adteddwl mwya ditrif-
 ol ; mae dedwyddwch eich plant a'ch dedwy-
 ddwch chwithau gwedi eu clynnu megys wrth
 eu gilydd, gan mai'r hyn a duedda i gyflawni
 y naill, fydd at ddodiad ir llall : na onddiwchi
 wael ac ofer wrthreftwm lindagu a lleihau eich
 tadawl gariad, ond byddwch tel Tâd yr atad-
 lon yn yr Eifengyl yn llawen am dderbyn eich
 meibion yn dychwelyd attoch, er eu bod yn
 anheilwng o'ch cariad a'ch ewyllys da : Cyfrif-
 wch y beiau afraid a rhyfgyus hynnŷ a welir
 mewn ffôl ach hurt ieuengrŷd yn digwydd o her-
 wydd pwyll fabanaidd a gwreigaidd ; nid yw
 ganedigaeath dŷn yn ei gynnysgaeddu, ond âg
 ychydig o wybodaeth i wybod neu i wneud ei
 ddyledfwydd ; yr hyn a blannodd natur ynom,
 nid yw ddigonawl, gwybyddwch, i'n tywys ar
 hyd y llwybrau tywyll a dyrys sy'n arwain at lo-
 nyddwch ac esmwythdra : Cyflwr llonydd ac
 esmwyth yw'r hyn, y mae pawb yn ei chwen-
 nychu, ond ychydig sy'n cael meddiant ynddo :
 Rhai dynion o bwyll anghyffredinawl a ofodant
 eu prif nôd a'u happusrwydd ynghaffaeliad y
 Foesawl rinwedd yma ond nis gwn i oddiwrth
 un fendith arall tu yma ir bêdd, mwy dymun-
 awl, na chydwybod esmwyth a llonydd, yr hon
 ni feddiannir moni gan Rieni drygionus, Canys
 nid

nid oes heddwch iddynt. Nefsa pêth at eich
 happusrwydd eich hunain, byddwch dra gofa-
 lus am happusrwydd eich plant, ac na byddwch
 yn ôl o wneud iddynt gynyddu mewn doethi-
 neb a ffafr gydâ Duw a dynion. Nid yw hyn
 ond darpariad at y pêth y welwch yn y Llyfr
 sy'n Canlyn; ac ni wnaethym i cymmaint ag
 adrodd un o'r rhesymau sydd yn y Llyfr yn y
 Rhagymadrodd hwn, ac fel y galloch dderbyn
 budd a llesuâd o'i ddechreu i wddiwedd, ydyw
 gobaith ac Ewyllys eich Gwasanaethwr ufudd-
 af,

I. P.

H

11 M A

1

Cyn

F

na

gar

tor

de

gie

gy

le

yl

a'

w

th

rh

y

g

h

c

h

y

o

b

c

y

*Cyngor yr Atbraz i Rieni, ynghylch dwyn eu plant
i fynu &c.*

FY amcan a'm bwriad yn y dalennau sy'n canlyn, ydyw amlygu ac egluro bai cyffredinawl y cyfryw rai, sydd gwedi eu hymddiried gan Dduw a siars ievengtyd, pa un bynnag y tont, a'i Rhieni a'i eail y rhai y mae cyfiawnder ac hynawsedd yn eu rhwymo, ond Crist'nogion yn fwy enwedigol, ar iddynt ofalu am eu gwynfyd tragwyddawl, yn gyftal yn y byd presennol hwn ar hwn sydd i ddyfod : ni chrybwyllaf yma am seiau neilltuol ychwaith, ond myfi a'u Canlynaf eyn mhelled ag y bu fy'ngghysarchwyllyad yn alluog i edrych tu mewn i natur a thueddiad y beiau esgeulus hynnŷ.

Rwy'n dra chydabyddus, mor ddyfgedig a rhesymmol y darfu i rai addŷsglawn draethu ar y testyn hwn, ond fy môdd presennol i yn rhagori oddiwrth ddim a wnaethpwyd deunydd o hono gynt, a'r cwbl wedi ei amcanu er y llês cyffredin; mae fy'ngobaith y derbyn groesaw hynaws, a phrosi yn wasnaethgar i'r fawl a deilynga wneuthyr ymarfer o hono : Gan fôd holl ddynion y byd gwedi eu tywys, (mae y mae aml brofiad) gan ragfarn meithriniad ac yn dra chwannog i hofsi pethau yn bŵr anrhesymmol ynddynt eu hunain, gwedi eu rhagfodloni drwy wall cyfiawn wybodaeth ystyried eu gwir natur; y cyfryw rai ydynt chwannog ac arferol i groesawu

sawu gau ac anghywir opiniwnau, ac i feddwl
 hwnnw gan feluded a'r mêl, yr hwn i eraill fy
 gan chwerwed â buidl. I uniawni y camgymme-
 riad mawr hwn o ddynawl ryw, fe ddylai pob
 peth ar y Cyntaf gael ei ofod ger bron, tal y
 mae yn wir ynddo ei hûn; ni ddylem ni ddych-
 rynu meddyliau plant wrth helaethu yr arwy-
 ddoccad nac wrth leihau y bri, yr hyn sy'n eu
 rhwymo pan ddelont yn wŷr, i fod bob amser
 o'r naill feddwl i'r llall: Bai arall teilwng i deal
 fulw arno yn hyn o fan ydŷw, dychrynnu calon-
 nau plant meddalion a bwbachod ac hystoriau
 celwyddog ac arfwydus, pa rai buan y dywedir,
 ond nid buan yr anghofir: ni ddylai holl ymar-
 terion pechadurus ac annuwiol, pa un bynnag
 y font, a'i ar air a'i gweithred un amser gael eu
 cynhwys ymrhefenoldeb, fêl, mewn clyw neu
 olwg un plentyn bychan, ac a feddylie un dyn ei
 tôd êl yn anaddas i ddynwared y chwarcu'r
 drŷgionus yn fu l, ac heb tôd ganddo awdurdod
 digonawl i weithredu; etto y mae ganddo fath
 o wŷnfydiad, yr hyn sy'n gwneuthyr amcaniad
 yn ei feddwl, na ollwng y peth a welodd yn an-
 got pan unwaith y daw iw allu wneuthyr yr un
 peth, heb ystyried, pa un a'i da a'i drwg y fydd,
 y mae yn amcanu gwneuthyr fel y gwnaeth rhai
 eraill o'i flaen ef. Y modd mwy a diogel i wahardd
 y cyfryw lygredigaethau rhag troi yn fadredd
 ac tellŷ i beryglu yr holl Greaduriaeth, ydyw,
 cadw yn ein tai y cyfryw ddaionus Athrawon,

nad ydynt gwedi ymroddi i arferion drygionus,
 ond gwedi eu cynhyfsgaeddu y gwybodaeth a-
 ddysglawn ac yn gweithredu yn gyttunol a'r un-
 rhyw, mae rhai yn duëddol i gredu, nad oes yn
 awdurdod gweinidogion cyflog reoli meddyliau
 eu meistrïaid ievaingc, pan tont, fel pe'ttai mewn
 Stâr o anwybodaeth, ac y mae eraill drachein
 yn tybied, pan ddelont i flynnnyddoedd addfe-
 drwydd, ac mewn rhyw fôdd yn addas o wybod
 rhagoriaeth rhwng da a drwg, nad ydynt yn
 ddarostyngedig i hudoliaeth gweision drygion-
 us; i bob un o rhai hyn, mi atebaf, nad eill y
 naill na'r lleill fod yn ddiogel ynghymdeithas y
 drygionus, a bôd gwahaniad rhyngddynt yn bur
 angenrheidiol; canys y mae'r naill yn ddiflaw
 megys ac o râdd i râdd yn tryffori'r holl gyn-
 neddiâu drwg a roddir ger eu bronau, ac yn
 eu Cadw yn eu ystordai, fel pe'ttai, hŷd oni cha-
 niattâo oed â chynhwysiad iddynt wneuthyr
 deunydd o honynt, ac y mae'r lleill yn cymme-
 rŷd y digrifwch a'r bodlonrhwydd mwya yn eu
 cwblhâad a'u cyflawniad, gan dybied eu hunain
 yn bur happus eu bôd yn abl i wneuthyr y gwei-
 thredoedd ffieiddiaf, pan nad oes ganddynt am
 eu Hawdwr, ond gwâs celwyddog a diriaid: fel
 hŷn a gwelwch ein bod ni yn duëddol wrth nat-
 ur i wneuthyr drygioni, ac am hynny feddylid ein
 gwahardd a'n ceryddu mewn amser dyladwy,
 yn gymmaint a bôd meithrin cynharol yn wir
 angenrheidiol, yr hŷn os esgeulusir y brisia yn

berygylus ddigôn: crybwyll i Rieni pa gŷn gynet y dylent wneuthyr hŷn, fŷ beth go anhawdd, er bôd fy nealltwriaeth yn dywedyd imi, nad oes un cyfleustra iw ollwng heibio, ond dal gafael ar yr odfa gyntaf, ac os felly, 'rwy'n bodloni, fôd plant pettaent byth mor ievainge yn addas o amgyffred pethau wrth fetydla dy'n nôd ac Argraphiad ar eu meddyliau: Pan nacceir ymadrodd iddynt gan natur, etto yn y Cyfamfer hynny y maint yn mwynhau eu deall, ac ydynt mewn pwyll i ddal gafael yn yr amryw ffurfiau a ofodir o'u blaen, ac am bethau cymmysgedig neu bethau o amryw rywogaethau, mac'r cyfryw bethau yn cael eu deall ganddynt wedi iddynt luniaethu eu dealltwriaeth yn ôl rheswm; Am ba achos, fe weddai i feithriniad ddechreuad boreuol, gan weled i Dduw wneuthyr plant yn addas i ddysgu rhyw bêth ar eu hymddanghosiad cyntaf i'r byd; ac am hynny, ni ddylem ni ollwng heibio un odfa o gynnyddu eu gwybodaeth, yr hon a roddodd yr haelionus Greawdwr i ddynol ryw mor ewyllysgar.

Nid oes neb gwedi ei dynnu ymaith rhag gwneuthŷr ei oreu er casglu rhan gymhedrol o ddoethineb a dysgeidiaeth etto, mac'n amlwg, er mawr gywilydd Rhieni a golygwyr, fôd llaweroedd o ddynion o bwyll a synwyr nid gwael yn byw fel Anifeiliaid, y rhai a ofodant eu hap-pusfrydd y'mwynhâd bendithion tymhorawl, amcan a bwriad pa rai, ni chyrraedd ddim pell-
ach,

ach, na phorthi a dilladu y Corph bregus a di-
bara ; a chan eu bôd yn ddiethr i bob plefer
arall, y maent yn Caru y fâth fwyniant digrifol
ar y mac'r bôd yn ei roddi iddynt, ac fel hyn y
maent yn haeddu yn dda yr henw, o fydolwyr,
da dybus o honynt eu hunain ;

O'r hyn a ddywedpwyd, mac'n rhaid i bawb
gydnabod, fod balchder, cybydd-dra a chyn-
nen, yn dyledu eu dechreuad a'u tyfiad i wall
cynharol feithriniad: Pettai Rien yn gwbl gyd-
nabyddus a gwir werthfawrogrwydd doethineb,
ni redent hanner mor fuan ar ôl bydol feddian-
nau i golli cynhyfsgaeth mwy dymunol o lawer ;
y Cyngor goreu yn fy meddiant i iw roddi yn y
pêrh hwn, ydyw anrhegu, o ewyllys fy'nghalon
Athrawon o lawn allu a chynneddïau da i add-
ysgu ac i hyfforddi eu plant yn yr hôll angen-
rheidiol rannau o ddysgeidiaeth ; ag fel y galler
cwblhau hyn o waith da yn fwy effeithiol na fy-
dded amser na chost yn ddigalonrhwydd i'r fath
orchwyl buddiol a gogoneddus ; onid wÿfi yn
Camgymmeryd ymhell, mae llawer o Rien, a
welir yn grwgnachu ynghylch darparu iw plant
lyfrau a deunyddïau eraill gwir angenrheidiol i
atseb y diben a amcanasant wrth eu rhoddi dan
siars yr Athraw : hyn ac amryw rwystrau eraill
sy ddigon er digalonni pôb plentyn rhag cyr-
raedd y nôd a osodir o'i flaen ef ; nid rhyfedd-
od yn y bôd yw, gweled cŷ mmaint o rai ievainge
yn wargaled ac oier, ac yn myned i'r Crogpren

yn rhy aml, yfywaith, gan fod rhieni mor ddi-
tatter am danynt, a'u bod yn eu taflu dros y
nŷth megys, ac ni waeth ganddynt i ba ddiben
anhappus yr elont, am y Cânt unwaith ymwar-
ed o honynt : pa rifedi mawr o rai ievange gwe-
di eu hameanu gan natur i fod yn waf'naethgar
i Dduw a dynion, a welir er hynny, drwy eige-
culustra a drygioni eu rhieni, yn addas o ddim,
ond o dyngu a rhegu a melltithio eu cymmydo-
gion, a phob amfer ar ryw ddrwg neu gilydd,
heb na thorriad na thriniad, heb na dytg na
dawn ond yn fwy tebygawl i ebolion gwŷlltion,
a didorriad, na rhai a rhieni rhesymmol a natur-
iol iddynt : Bêth a bair hyn o gywilŷdd ond
eu rhieni, ac at siars pwy y rhoddir êf, ond
hwynt hwy, fel y dylid yn wir mewn pob cyfi-
awnder ; yn lle cymmerŷd gofal i ddytgu idd-
ŷnt eu pader, y credo a'r ddeg gorchymmyn, yn
ol eu hatdewid yn y bedŷdd, cyn gynted ag y
gallont hynnŷ, yn lle hyn o orchwyl pwysfawr a
dyladwy, y maent yn eu hwylio i ryw fân nege-
fau, pan allant ymlwybran, ac yn lle eu cyrchu
at ryw Athraw ysgol, rhag oŷn côst a siars, y
maent yn eu gadael gartref, deued y ddelo idd-
ŷnt, oh Esgeulustra cywilyddus ! Mae'r profiad
bychan a gefais i, yn dywedyd imi, fod prinder
moddion, yn bŷr aml yn attal mynediad gorch-
wyl ymlaen, pa faint mwy, derchafiad meithrin
fyberlan ; y wob'r a'r annogiad am ddytgu ievi-
engtyd, ydynt mor wael a digyfri lawer gwaith,
a bod

a bod angenrheidiau bywyd yneisieu yn bŵr fynych ; ond i ddangos mor hael, ac yn wir mor airadlawn ydyw ancirif o bobl mewn pethau eraill ; gadewch ini, ond ystyried, mor helaeth y gwobrwyir Athrawon o alwedigaethau eraill fêd, Athraw cân neu Athraw dawn a'r cyffelyb, pan na edrychir ar yr hwn fydd a siars y meddwl arno, ac yn llafurio yn helaethach na hwyntwŷ, ond anheilyng ac anhaeddawl o wobwr fawr yn y bŷd, nid oes neb a synwyr ganddo, na wêl hŷn yn berth gwrthwynebus iawn, fod dawnfio a chŷnu a'r cyffelyb wagedd, yn cael y llaw yn uchaf ar ddoethineb, rhinwedd a dysgeidiaeth, a bôd proffeswyr y naill yn disgleirio mewn gwybodaeth a llawnder, pan fo'r llall yn byw megys o'r llaw i'r genau ; oh gywilydd digymmar !

Gadewch i un dyn di-wyllys drwg, dybied ei hŷn yn ôl o hyfforddiad, yn perthyn, naill a'i i'r corph a'i i'r meddwl, gan chwennychu cael ei gynhyfgaddu a'r hwn, y mae yn setyll mewn mwya eisieu o hono, mi a ryfysga ddywedyd, mai hwnnw o'r meddwl a wêl yn swya angenrheidiol, a pha ham nad yw yn haeddu y cyffur a'r annogiad mwya hefyd, Canys ymhob gorchwyl arall, yr hwn sy mwya odiaethol ynddo ei hŷn, sy'n cael bob amser ei brisio a'i berchu swya ; ond nid yw y pêth telly yma ; mae doethineb a gwybodaeth yn cael eu hanrhydeddu uwchlaw pob dim, a llaweroedd a fyddai eu pwrcaswyr, pe prynnyd hwynt am ychydig, ond nid oes neb

nêb agos yn llawn fodlon i fod yn y costau angenrheidiol, y mac y cyflawniadau hyn yn eu o-fyn, ac nid ydyw yn waith rhŷ anhawdd imi ddatcuddio y rhesymmau, pa ham y mac dysgeidiaeth mor ddibris, a rheini yw 'rhai hyn fy'n canlyn;

Yn Gyntaf, o herwydd bod Rhieni eu hunain yn ddiethir i'r bûdd a'r mawr leshaâd, y mac cymhedrolder o wybodaeth o'r jaith *Roeg* neu *Lladin* yn ei brofi i bawb yn oed, yn'nhriniad eu gorchwylion neilltuol eu hunain: yn *ail*, o herwydd y Cyffur a'r annogiad Sâl a roddir yn gyffredinawl i Athrawon ysgol: yn *Drydydd*, o herwydd eu bod yn gweled, (fel y mac pethau yn myned yr awrhon) mai Arian ac nad bonedd a moeliau da fy'n gwneuthyr y Gwr bonheddig: yn *bedwaredd*, o herwydd bôd ysgolheiglod allan o wedd a ffasiwn, a pharablu fel ysgolhaig ydyw dynwared yr ynyd; yn gymmaint ag mai y rhai hyn, 'rwy'n tybied ac eraill, y rhai, ni chaniattâ amser imi eu hadgoffa yr awrhon ydyw y gwrthresymmau a wneir deunydd o honynt i ddilorni a dibrisio dysgeidiaeth, y rhai, oni ddaw ymwared yn ddi-aros, a'i gyrrallan yn gwbl or fro hon; ond mac fy'ngobaith felly, a bod dysgeidiaeth yn gyfaill rhy bleferus i ymadael âg ei felly, Cynys buan y gwelir eifieu prîf hyfforddiwr ein hôll weithredoedd, yr hon, ni phrynnir byth yn rhŷddrud os ystyriwn yn ddifrifol werthfawrogrwydd y Gem hon.

Nid

Nid esgeulufa un dŷn o gyffredin ddealltwriaeth
 fendith cymmaint, os byddai alluog iw chyrhae-
 ddyd, pettai efe yn gwybod yn uniawn y bod-
 lonrhwydd y mae yn ei dderbyn yn ei mwynhâ-
 ad; ond mawr a chywilyddus yw'r Camarfer a'r
 anharch a wneir gan lawer ir ddawn dduwiol
 hon, a helaethwyd gan ddŷn er gogoniant Duw,
 y Creawdwr, a daioni y Creadur, weithiau wrth
 gyfnewid ac wrth lygru ewyllys Duw ac wrth wn-
 euthyr ei gyfreithiau a'i ordinhâadau yn ddi-rym,
 yr hŷn, a dardda oddiwrth lygredigaeth natur dy-
 nawl ac nid perffeithrwydd dynawl wybodaeth :
 Rheswm gwael iawn, gan hynny, yn erbyn rho-
 ddi meithriniad Syberlan i'n plant, yw bôd ysg-
 olheigion yn hynod, o herwydd eu drwg foelau
 a'u drygioni, gan nad ydyw, meddwdod, tyngu
 rhegu a dywedyd Celwydd mewn môdd yn y
 byd yn derbyn cynhwysra a chanmholiaeth gan
 Batronniaid dysgeidiaeth, ond cospedigaeth a
 cherydd mewn moddion llym a chreulon :

Gan imi ateb ar fyrr tel hyn, yr hôll wrth-
 resymmau fydd iw Cael i attal rhieni rhag dwyn
 eu plant i fynu yn iawn, 'Rwy'n gobeithio eu
 bôd ôll gwedi eu bodloni, fôd yn ddyledus arn-
 ynt, fod yn syberlan a diwyd i gwblha'u yr hôll
 goftau a dŷnn meithriniad arnynt yn anochel-
 adwy fy'ngorchwyl neffaf a fydd dangos y modd
 y mae iddynt ei roddi êf allan ir fantais oreu ;

Eu cyntaf a'u prif ofal a ddylai fôd yn newisi-
 ad cyfeillion rhinweddol a hynaws tra byddant

yn

yn eu maboliaeth iw dyfgu ac i roddi iddynt iawn wŷbodaeth o bethau ; Canys, bēth a all fod mwy llefawl i ievengtyd na'g efamplau y cyfryw rai, ymarweddiad beunyddiol pa rai a'u hyfforddia ymhōb pēth ar fy dda a sanctaidd, ac a'u darpara felly, at Addyſg Athraw galluocach, fydd a gair da iddo, ac ynteu yn ei haeddu, ac yn treulio ei fywyd yn fobr, ac yn oneſt ac uniawn yn ei ymarweddiad, yr hyn a weithia yn rhyfeddol ar feddyliau ei yfsgolheigion, canys y mac'nt yn caſglu anrhydedd a pharch, yr hyn fy'n rhoddi grym a nerth at eu cynghorion a'u gorchymynion ; Gan hynny, y nēb a gŷmmicro arno reoli ac addyſgu ievengtyd, gadewch iddo fod yn ddŷn ſynhwrol, fobr a rhinweddol, a thyner yn enwedig, ac os poſſibl yw, yn ddi-ddeddol i un māt̃h o ddrwg arterion.

Ar ōl cael y fāt̃h Athraw rhinweddol, eſe a haeddai y cyſſur mwya ac a ddylai gael ei wobrwyo yn helaeth, ac yno nid oes perigl, na ettyb ei ofal a'i fanyldra eu diſgwyliad ; Dyledſwydd Rhieni, yn yr ün môdd, yw, anrhydeddu a pherchu y ſawl y rhoddwyd tiars eu plant arnynt, fel drwy eu efamplau, y gallo Athrawon dderbyn y cyfryw barch ag fydd angenrheidiol i berffeithio eu gorchwyl a'u tiars ac y gallo eu plant eu cymmeryd hwythau yn Efamplau ar bōb achosion, ac nid gwatwor ac amlygu rhyw ſeiau pardynawl ; Canys y mac barnu a dirmygu y Dyſgawdwr yn bŷr aml yn
lluddias

Buddias ir gwaith gynnyddu a myned rhagddo,
 ac y mac helyd yn Creu meddyliau cyndyn a
 throfaus, y rhai y wna ir gwrthryfelgar ruthro
 yngwynneb Awdurdod, ac ymwrthod ymost-
 wng i geryddiad y lawl, y mac rheswm yn eu
 Hawdurdodi i wobrwyo a choipi yn ôl natur a
 thueddiad eu gweithredoedd; oddiwrth hyn,
 mewn rhyw lefur, y tarddodd allan y gwrthryel
 a'r Creulon twriadau hynny gynt yn erbyn y
 Rheolaeth breiennol, yr hyn a goftiodd i rai can-
 toeddu eu bywyd; o herwydd hynny, os astudia
 Rieni gadwraeth eu plant, ynghyd a'r bywyd
 hwn a'r hwn fydd i ddyfod, myfi a'u cynghor-
 wn, na roddant y Cyflur lleiaf i w plant rytela yn
 erbyn eu Hachrawon, yr hyn sy'n prifio yn rhŷ
 fyoych yn ddilynniad marwol ir Troseddwr,
 gan fod gwrthryfelgarwch a chyndynrhwydd yn
 gamweddau o natur uchel a chynnyddol y rhai,
 nid buan y diffoddir ar ôl iddynt unwaith gael
 meithriniad ac annogiad, ac yn anaml y meitri-
 olir hwynt tra parhau gwreichionen or yspryd
 anorfod hwanw yn eu plith hwynt:

Ond am eu Crefydd, nid peth i w ddisgwil,
 ydyw, y byddai imi eu cynghori i fôd or un arall
 ond honno, y mac eu rhieni yn ei phroffesu yn
 enwedig ymhlith Cristianogion, ond os digwy-
 dda eu bod o grefydd sefydlog eu gwlad, te
 fydd hynny yn fwy er eu llonyddwch a'u hef-
 mwythdra a'u budd; ac y mac'n anrhesymmol
 iawn i rhieni sy'n cwyllysio yn dda eu hunain ir
 Brenin

Brenin a'i reolaeth, roddi eu plant i ofal y cyfryw rai a wyddir eu bod yn y gwrthwyneb; ac etto, er rhyfedded yw hynny, ymarfer rhy gyffredinawl ydyw; nid ydynt hwy ychwaith yn iawn ystyried, pa bêth ydyw y diwedd a'r diben yn amlaf; Hyn fy'n peri parti casineb, cynhenau ac anghymmodau ac ymrysonau, ac yn y diwaetha yn dytad â Schism ir Eglwys, hyn allawer mwy a ddarfu ir wlâd hon brofi ar amserau, yr hyn ôll a ddyleda i wall a rhagfarn meithriniaid: ond i rybyddio o flaen llaw pob dyn rhag croesawu gau ddeall, yr hwn fy naill a'i yn niweidiol ir deyrnas neu'n wrthwynebus i gyfreithiau y tir, na ymddiriedwn ein plant i siarsnêb, ond y Cyfryw rai a wyddir eu bod yn iawn gredu, ac yn cyd ffurfio mewn matterion perthnasol ir Eglwys a'r Stâd-reolaeth, a thrwy y môldion hynny, nyni a amddiffynnwn ein hunain a'n hiliogaeth yn ddiogel rhag bwriadu bÿth unrhÿw beth, a fyddai yn wrthwynebus ir goruwch awdurdod, y rheol hon, ped fusaei bob amser yn cael ei chadw a luddiafei i wrthryfelwyr ymladd yn erbyn eu Brenin a'u gwlad:

Nyni a ddylem wneuthyr ein goreu am faentimio heddwch a llonyddwch cartrefol, a gochelyd rhoddi y cynhwysra lleiaf i gynnen ac ymryson; ymddygiad heddvchol ac ymarweddiad gyweithas ydynt gynaeddfau gweddus iawn ac a haeddant yn dda eitha cynhyrchiad a chyfarchgennym, o herwydd mac addfwynder a moesau
da

da yn bethau mor ddymunol a deunyddiol a bod yn oed y gwaelaf o druciniaid ar y ddaiar yn eu hoffi mewn eraill, pan font hwy yn esgeuluso yr ymarfer o honynt eu hunain; mac'r achos yn eglur, canys y maent hwy gwedi ymroddi ac ymarferu cymmaint i ddrygioni, nad all dim fy dda fyned iw Calonnau; ac i achos pwy y rhoddwn y tramgwydd anhappus hwn ond y rheini oedd ddyledus iw rhybuddio mewn pryd o fudd a deunydd gynnodd mor angenrheidiol, yn gymmaint a bod rhieni yn atebol i Dduw am droeddiadau eu plant, lle y gwnaethpwyd hwynt o ddifffyg gwybodaeth, fel o gwelir yn aml oddiwrth y rheini fy ddeithr i grefydd a moesau da; y bai esgeulus hwn yw'r hyn fy'n tynnu cymmaint rhifedi o greaduriaid pechadurus i ddiwedd cywilyddus a thruenus; mac eu haddchad eu hunain yn gwirio hyn yn rhy aml yfyswsih; beth a ellir ei ddywedyd i esgusodi y cwyn cyfiawn a'r trwm hwn, nid oes dim, ond gwellhâad a ddaw a chymmod am bechod mor ddifsfawr: rhag ynte i ddialedd y Gorucha gau drws y Nefoedd i'n herbyn, gadewch ini ddychwelyd a gwellhau ein bucheddau drwy geryddu ac uniawni ein hewyllys llygredig a'n meddyliau cyfeiliornus, ac ni a ganfyddwn achos digonawl in meddwl ein hunain yn ddedwydd y'ng-holled y fâth gyfeillion ystyfnig a throfaus, canys nid ydynt hwy ond poenydio eu meistriaid, fel y cythreuliaid hynny yn yr Esgenyl; da a fydd-

ai i rheini sy'n eu meddu, pe gallai gweinidogion
 Praidd Crist orchymmyn iddynt ddyfod allan o
 honynt, fel ygwnaethein Jachawdwr ir ysprydi-
 on arian hynny, a grybwyllir mor amf gan y
 pedwar Efangylwr; a phed faent yn ymroddi
 eu hunain at phyfygwyr Eneidiau mewn cadarn
 ymroâd i ddilŷn ac i uluddhau iw cynghorion ni
 byddai iachaâd ac ymwarediad yn eisieu: ond
 pa fodd y disgwilier i rai gwâg o flydd ac heb
 dderbyn iawn fodlonrhydd ynghylch Awdur-
 dod Gweinidogion Eglwyfig. dderbyn y bûdd
 fy wedi ei addaw ir flyddloniaid yn y Testa-
 ment Newydd; ac y mae y diffyg hwn yn dei-
 lliaw yn gwbl oddiwrth anheilyngdod y sawl
 sy'n tefyll mewn eisieu y cyfryw gynhorthwy;
 canys ni bydd cynghorion o ddeunydd i neb,
 ond ir sawl a ymddiriedo yn eu grym, gan ddal
 fulw hefyd yn ofalus ar yr hyfforddiadau yn eu
 cylch; ac os felly, nid rhyfedd, fod gan drac-
 thiadau duwiol fy gynghorion ir Enaid gan llei-
 ad Awdurdod ar feddyliau a gweithredoedd
 dynion pechadurus, pan font yn eu helgeuluto
 ac heb wneuthŷr deunydd o honynt i iachaâd
 clwyf a dolur yr Enaid, yr hwn yw Pechod.

Gan imi wneuthŷr yr esgoad byrr hwn, modd
 y gallwn wneud i ddynion goelio, fod eu par-
 hâad mewn pechod, a drygioni yn ddyledus
 iddynt eu hunain, ac nid i ddim esgeulustra neu
 fai mewn gweinidogion yr Efangyl; yn y fan
 neffaf, mi a brofa yn ddi-nâg fod gair da a chlô.

Gwyr

gwyr llen ac Athrawon Y'gol yn diodde llawer
o achos beiau dynion eraill ; canys, pa beth y
dal yr holl gynghorion da a'r esamplau duwiol
a roddir mewn *Eglwys* ac *Ysgol*, tra yr ymarfer-
ir dim gartref, ond gweithredoedd halogedig
a beius ? pa fodd y dadwreiddir y Camweddau
distawr hynny, y mac Ceraint a chofeillion yn eu
dodde mewn ieviengetyd ? pa lês a wna ini dreu-
lio rhai oriau y'ngwaith Duwioldeb a dysgeid-
iaeth, pan warriant hwythau y rhan goreu o'u
hanfer mewn gweithredoedd a gorchwylion o
anghyffelyb natur yn gwbl, pan fo ymegni-
cyttunol a gwaithadol ddaioni yn angenrheidiol
iddwyn ymiae'n ran mor anhepceor o'n dylediw-
ydd :

Gan hynny gadewch i bob rhieni ein cysnerthu
a'n cynhorthwyo yn hyn yma a'u cydsynniad,
ac nynt a'u sicrhawn y ceiff duwioldeb a rhin-
wedd unwaith etto orchfygu pechod ac ynfyd-
rwydd, canys beunyddiol ac aml rybudd yn
ddiamne'u a gynhyrfa y pechaduriaid caletta eu
calonnau i gashau a bwrw ymaith eu drwg arfe-
tion : na oddetwech i wael efgus a chwedlau di-
sail eu hattral rhag dyfod i'r *Ysgol* ar *Eglwys*, ond
yn hyttrach, danghofwech eich bod yn llysu y
fath ymddygiad Segurllyd, a gadewch iddynt
haeddu eich cilwg am eu diosfalwech a'u teguryd,
a thrwy'r modd hyn, chwy-chwi a'u torrwech
hwynt ymmaith yn iuan oddiwrth yr ymarfer be-
ryglus honno, yr hon os caniatteir iddi unwaith, a

ddaw yn gydymmaith anwahanol, ac yno chwi
a edifarhewch yn rhy hwyr am eich esgeulustra
y pryd na bydd yn eich meddiant wneuthyridd-
ynt y daioni lleiaf, fel hyn y perwch dristwch a
thrymder i chwi eich hunain, a thrueni ac ano-
baith ich plant y rhai yn eu cyflwr anghariadus a
dirmygus, a felltithiant y rheini filoedd o weithi-
au, a bara eu tramgwýdd a'u dinystr.

Oh! yn rhôdd, ystyriwch chwy-chwi sydd
anghofus am roddi mewn ymarfer ddyledswydd
mor rheidiol a phwysfawr a honno o reoli ac u-
niawni eich bucheddau a'ch gweithredoedd ere-
samplau da i eraill; a gwybyddwch hefyd, ma-
pa ymarferion drwg ac anfoesawl bynnag a wn-
elir gennych er peryglu eraill, ydynt bechadu-
rus ynddynt eu hunain a marwol yn eu dilynnia-
dau; nyni a ddylem geryddu ac attal drygion-
ymhob dyn, pwy bynnag y fo, a hyany yn ddi-
dueddol, ac ni ddylem ni un amfer lygad-gan-
mu ar yr arwydd lleiaf o hono; ac os ni weith-
ia ein bygythion an cilwg ar y drygionus i ben-
iddynt ymwrthod a'u ffyrdd twyllodrus, mae
rhaid ini gyrchu eraill i'n plaid a'n cynhorthwy
rhesymmau egniol pa rai, nid hwyrach addaw
hwynt i iawn ystyr o'u dyledswyddau, can-
mewn llawer o Gynghorion y mae llawer o ddi-
ogelwch, ac y rym ni yn canfod yn aml, nad yd-
cynghorion ac hyfforddiadau un dyn mor ffyn-
nadwy a galluog a'g yw tyb ac opiniwn llaw-
o gymdeithion; yn gymmaint ag i ail dyna
plenty

plentyn oddiar gyfeilierni ei ffyrdd, nid yn unig ei rieni a'i Athraw sy' rwyngedig i'w gynghori, ond ei holl gyfnefeisiaid a'i gyfeillion hetyd yn yr un wêdd, a'u cyffredinawl waedd yn erbyn ei arferion, yn ddiammeu a'i cywilyddia i ffordd mwy rheolus ac uniawn gan nad all fwynhau digrifwch na bodlonrhwydd yngwneuthuriad y petbau hynny sy'n tynnu arno gasineb a dirmyg ei hôll gydnabyddiaeth : Y meddyginiaeth hwn, pan brofa arall yn anallhug yn ddebygawl a weithia iachâad, neu o'r lleiaf a drŷ ymmaith fin a chryfder ei glefyd ac a oera ei feddyliau, modd y gallo efe mewn mwy amynedd adgofio ei anturiaeth o'r blaen, yr hyn, ynghyd ag ychydig o gymmorth yr Athraw, yr hwn sy'n lle physygwr iddo yn yr achosion hynny, a all gydweithio newidiad hollawl yn ei iechyd a'i gyflwr, a'i wneuthyr yn ddyn newydd, rhydd oddiwrth bôb llygredigaethau pa bynnag y fônt, ar â allo gythruddo yr Enaid neu'r Corph, yr hun yw prif happusrwydd dŷn; o herwydd ni thybiodd un dŷn, hynod am ei dduwioldeb a'i ddoethineb erioed ei hŷn yn addas o gyrraedd mwy grâdd o ddedwyddwch na hwn; ac os felly, nid allaf ond rhyfeddu o achos hurtrwydd rhai pobl sy'n gosod, eu prif nôd a'u dedwyddwch ynghaffaeliad meddiannau mawr a chyfoethog, ac yn ddi-lynawl yn tyrru anfeidrawl rifedi o fwnws, fel petrai cyfoeth yn berth'nafau mwya rheidiol a deunyddiol i ddyn, pan fo un gronŷn o fynwyr yn pwyso ugain o aŷr.

Gadewch ini ond tybied dau ddyn anghyffelybol; un yn meddiannu cyfoeth mawr, ond heb ronyn o fyuwyr ganddo; a'r llall yn llawn o wybodaeth a dylgeidiaeth deunyddiol, ond heb feddunac Aur nac Arian; pa un o rhain afeddylwn ni fy'n byw ddedwydda? pawb a gytunant, mai'r ola, ac etto yn y cyfamser, y maent yn ymegnio, a'u holl nerth a'u fynwyr ar waith, am fod gan gyfoethocced a'r cyntaf, er eu bod yn gwybod mai cyfoeth yw gwenwyn a dinystr bywyd dynawl, yn gymmaint a'u bod yn rhwyfo un ffordd ac yn edrych y ffordd arall, ac y mae eu harferion yn anghyttunol hefyd ynddynt eu hunain: chwi a glywch yn aml hên o-ludog yn canmoli ac yn hoffi y rheini fy gwedi eucynhyfsgaeddu a dylgeidiaeth, ond etto a gymmer ofal i gadw ei blant ei hûn mewn anwybodaeth a hurtrwydd; nid dim ond Angeu fydd alluog i wahanu oddiwrth ei garedig ddelwan, Canys, mae ei galon a'i feddyliau gwedi ymroddi cymmaint arnynt, a'i fod yn bûr aml yn efguluso ac yn anghofio pob budd arall, er mor ddiffygiol a dymunol y bo.

Oh! yntydrwydd ffaidd i ddynion oddef syched, newyn a noethni, yn hyttrach na'g ymmadael â'u mwnws niweidiol a hudol; da gan hynny y gallasei yr Apostol ddywedyd, mai *Ariangarwch yw gwreiddyn pob drygioni*; yr anghymhedrol chwant yma i fothach, yw achos yr holl anrhefn a'r afreolaeth a brofir gennym yn
fynych

fynych yn ein gwaith a'n gorchwyl; yn y dyddiau drwg hyn, mae pawb am y pethau rhata, ac nid am y pethau mwya daionus; te gyflogir gweision a llafurwyr yn ol ystyr y pris bychan, ac nid o herwydd eu haeddiant, yr hyn fyddigalonrhwydd nid bychan i ddynion sofr a rhinweddawl; Arfer gyffredin ymhlith meistriaid teuluaidd ydyw, bôd ganddynt bris sefydlog ar ben pob gwas iddynt set, y cyfryw gyflog i hwn yn y fwydd yma, ac i'r llall mewn fwydd arall, yr hwn ni chwancant, bydded y gweiniog fyth mor haeddawl o hynny, ac os gofyn chwancgiad at ei gyflog, se'lenwir ei le ef yn fydyn mewn poethineb; a rhyw loddestwr nid hwyrach neu gilydd, yr hwn ofgatfydd mewn llawer ffordd a ddiroda eu da a'u heiddo; ond hyn fyficer, peth anghyffredin yw gwas ffyddlawn am hynny, lle bo un yn ffyddlawn, mae ef yn rhy werthfawr i ymadael â'g ef: ymarfer ydyw hon a welir mewn amryw alwedigaethau eraill, o ba rai, ni ddalia i tulw yma ond ar un, yr hon yw o gadw ysgol:

Arfer gyffredin yw, bod gwobr sefydlog agos ymhob man am addysgu i viengtyd, heb ystyried, na threfn na diwydrwydd yn hynny, yr hyn, i'w y'n meddwl, nid yw gwedi ei teilio ar gyfraith na rhefwm, ac am hynny, y gall yn dda ddisgwil Caveat neu ocheliad yn ei erbyn, yr hôn y wna i yn y môdd canlynawl, ond Caniatu imi yr un gennad hon, sef, nad yw pob Athraw

chraw o'r un cyffelyb bwyll, ac nad oes yr un
fantaia meithriniaid ir naill a'r llall ychwaith, ac
ceir bod iddynt, nid ydynt mor haeddawl ya gyf-
felyb, gan fod rhai Dyfgawdwyr yn fwy abl i
cwmioctumewn i ddirgelion celtyddydau na'ge-
raill, ac ydynt yr un modd yn gefirwyfach yn eu
ffordd o gyfrannu eu gwybodaeth i eraill, fel y
gwelwn blant yn aml yn myned mwy rhagddynt,
dan ofal a siars rhai Athrawon mewn yspaid
blwyddyn, nag ydynt dan hyfforddiad eraill
mewn llawer mwy o amser; am hynny, fy'nhyb
i y lyw, y dylai rhyw gydnabod fod, ac y dylai
pob Athraw gael ei wobrwyo yn llai neu'n fwy
yn ol y cynnydd a wnelo efe yn ei orchwyl, ac
oni bai fod rhieni yn bar anrhefymmol ac anwy-
bodawl yn wir, gan eu bôd yn an-alluog i farnu
y hûdd a'r helaethrwydd, y mae eu plant ar am-
ferau yn eu derbyn trwy ddyfalwch a phoen eu
Hathrawdwy, nid allant mewn cydwybod wre-
cuthyr llai na gwobrwyo a chydabod gwaith
mor rhâd a llesawl.

Ond y maent hwy yn pwyfo y fath oreu at
gwaethaf o Athrawon yn yr un cloriannau, ac
yn meddwl fod pwys o'r naill a'r llall yn gyffe-
lybiw gilydd, heb un amser ystyried eu bôd yn
rhagori yn eu daioni fel y mae pob masnach ar-
all; ni dylai pethau rhâd a phethau felly felly,
un amser reoli meddyliau dynion i weithred
y gwrthwyneb i w lleshâd eu hunain; mae budd
ac elw yn ein cynggori i gyrru at y rheini a
atdebant

atdebant oreu i'n diben an hameanion, ac ni ddy-
lem ni fod yn gybyddaidd a chynnil pan ofyn-
nir gwobr rhesymmol a gweddol gennym am ryw
walanaeth pwysfawr a rhagorawl ; os yw mēr
ein helgyrn a grym ein cyrph, Nyni Athrawon
ysgol, yn cael eu treulio wrth ofod eich plant
yn y ffordd y dylent rodio ynddi, pa gymwyn-
as fawr ydyw ini gyfrannu a chael ychydig o'ch
mwnws a'ch daiarol dryffor, nid yw hyn, ond
dymuniad rhesymmol ac yn deilwng o'ch diffri-
sol ystyriaeth.

Myfyriwch ar gyflwr Tlawd yn aml y rheini
sy fel hyn yn gwneuthyr daioni ir cyffredin, ac
yn siccr, y fath dremyn athrist a hwn a gynhyr-
fa eich tosturi a'ch trugaredd tuagat y rheini sy
wedi ymroddi i weithredoedd o'r dilynnyadau
mwy a'r ba rai, y mac'n gobaith presennol a
thragwyddawl yn sefyll ; mac'r cyfryw ymegni-
on rhagorawl a chanmoladwy o dderchafu cre-
fydd a dysgeidiaeth yn Ardderchawg ynddynt
eu hunain, etto yn Ardderchocchach yn eu dilyn-
nyadau ; hwy ydynt nerth a chadarnle cenedl,
trwyddynt hwy yr ydym yn cael ein cynhysgae-
ddu a rheolwyr doeth a galluog, cynghorion ac
addyfg pa rai, sydd amddiffynfa i ni rhag pob
perigl, trais a gorthrymder, trwy ofalu, na ddi-
oddef gyfoethawg na thlawd gam hebiawn iddo
oddiwrth y Gyfraith neu'r pentwysfog sy'n ei
rhoddi mewn grym : Ac yn ymôdd hwn, y mae
pob goreulyd a gosud yn cael eu diwygio yn ôl

y deall hwnnw a gafglafom yn ein ievainge flynyddoedd, yr hwn a ddylai gael ei teilio ar, a'i gynnal gan reswm cadarn ac eglur wybodaeth; y rhain yw megys colofnau cryfion ac Ardderchawg nodau perffeithrwydd dynawl; y rhai hyn yw'r olwynion sy'n tymnud ac yn llywio ein camrau, gan mai heb wybodaeth rhagflaenedig, mac'n rhaid ini yn anocheladwy drangwyddo yn ein holl amcaniadau.

Mae'n wir, fod rheswm naturiol yn weledig i nodi allan lwybr i wir a chywir ddedwyddwch, ond nid un amser mor hollawl, a phan fo efe g'fylltiedig a chynghorion astudiedig a synhwyrol; yn y môdd yma fe all fod gennym ryw wael ffurfiau o Dduw a chrefydd, ond oni uniawnir, ac oni helaethir ein gwan Wybodaeth gan gyfarwyddyd a synwyr Eiponwyr mwy galluog a dysgedig, fe a barhâ byth yn fâs ac efe a syrth yn tyrr o gyrhaeddud, ond grâdd wan o ddysgeidiaeth; er hyn, pa fawl un o barch nid gwael yncin mysg, sy'n byw a gwedi yntodloni âg addysg ysgafn ynghylch crefydd a duwioldeb ac yn meddwl, fod gwrando pregeth bob wythnos yn ddigonawl iw gwneud yn gydnabyddus â'r hyn sydd angenrheidiol i gadw eu Heneidiau o Uisern, heb ystyried, fod Duw yn disgwili ddant chwanegu eu talentau, môdd y gallont roddi cyfrif o'u ffôl neu eu synhwyrol oruchwiliaeth, a derbyn ei fendith neu ei felltith yn ôl o hymddygiad yn ei wasanaeth ef. Gan mai
derchafu

derchafu ac helaethu ein Crefydd sancteiddiaf
 ynyw'r hyn a ddylai pob Cristion duwiol a di-
 trisol ofod fwy a ei galon ; na oddefwn i rwy-
 strau daiarol neu wrthrelymmau difail ein lleitair
 rhag ymegnio am felydlu a chadarnhau cyngor
 ac annogiad nerthol yn ein plith, tal na bo in
 holl ddymuniadau, pan safant mewn cyffelybiaeth
 i honno o grefydd, gael y cyflur lleiaf o'n prif
 ddewiliad, canys ein holl orchwylion a ddylent
 gael eu dibennu er Anrhydedd Daw a daioni
 ynyawl ryw, heb hyderu ac ymddiried yn ein
 gwaet allu ein hunain, y rhai ydym mor ddiflan-
 nedig a blodau'r maes, y rhai fydd heddyw yn
 disgleirio ac y foru yn gwyfo ; gadewch ni ym-
 roddi ein hunain o flaen gorteddfainge Daw
 mewn cyffelyb ddull gostyngedig a hwn, Ein
 Harglwydd *Dduw daionus a grasusawl, ynoti yr*
gym yn byw, yn symmud ac yn bôd, Tydi a thy-
di yn unig sy'n gwneud ini fyw mewn diogelwch,
y mae yn oed gwallt ein pennau mewn rhîf elo
thydi, ac y mae'n troleddiadau cuddiedig yn
gydnabyddus i ti ; maddeu ini yr hyn a aeth hei-
bio, a Nyni a gymmerwn y mawr ofal rhag tro-
feddu yn erbyn dy fawrhydi di mwyach.

Y Cyfryw ymroad safadwy a hwn er y bydd
 yn anarferol, a gylartfydda a derbynniad mwya
 caredig gan Dduw y'ngallu pa un, y mae rhoddi
 aerth i'n gwendid ; mae ei anfeidrol ddaioni eſ
 yn barod bôb amser i gynhorthwyo pawb ôll a
 alwant arno mewn ffyddlondeb : nid yw eſe un
 amser

amser yn fyrr o fendithio a llwyddo llafur beunyddiol y Cyfiawn, ac wrth hynny, mac'n amllwg, y geill yr holl ymarferion pechadurus a halogedig sy mor aml yn ein plith gael eu lluddias trwy râs a braich ystynnedig y Duw byw; gadewch ini ond ymarferu ein hunain i dduwioldeb a rhinwedd yn ein ievainge flynyddoedd ac yno ni chyfarfyddwn a'r anhawstra lleiat yn ein duwiol orchwylion, Nyni a'u tybiwn yn hytrach yn blesfergar a hyfryd, canys yr iau fydd cŵnwyth ar baich fydd ysgafn.

Pa ddŷn a brofodd ac a holodd lwybrau Cyfiawnder ac a gafodd ei ffordd hi yn garregog ac yn anhyfryd? ni ddilornia neb ond y di Dduw a'r gwacthaf o ddynion gydymmaith mor hawddgar a charuaid; ac nid peth iw ryfeddu, ydwy y byddai i ddynion anadnabyddus a thlyfni Sancteiddrwydd a phôb amser yn llawn o weithredoedd mammon, ymgasglu a rhoddi i fynu faner eu Meistr a phroffesu eu hunain yn clynion i'r lawl sy wedi ymroddi eu hunain i fynu yn gwbl i Dduwioldeb: gan fôd ini gymmaint o hwdwyr Uffernol, a chan eu bod mor rhyfygus a hyfion, yn rhyfela beunydd i'n herbyn, gadewch ini yn wrol ac o un meddwl, ymladd dan faner Crist ein prynnwyr ac ymroi i ofod ar ein prif eilyn Satan a'i Angylion mellrigedig; gadewch i'r lawl o honom sy mewn oedran a synwyr ddadleu ein claim, gan roddi ein hyfdra a'n nerth yn gwbl i amddiffyn achos mor deilwng ac Anrhyddedus.

deddus. Darperwch i chwi eich hunain arfau, modd y galloch fyrthio ar eich gelynion yn gyflym, pan swya y to'r gwrthofod yn y maes, mwya Calonnog y dylych chwithau tîd, o herwydd bod amcaniadau chwyrn yn bur fynych yn gyrru ymmaith y gwrthryfelwyr ac yn cael buddigoliaeth arnynt; na rwnnachwch roddi eich arian, os bydd achos, er gwradwyddo a chywilyddio eich dinystrwyr; gwisgwch am ddech arfau goleuni yr awrhon yn y bywyd marwol hwn, modd y galloch ddetbyn Coron o'ogoniant yn 'nheyrnas Crist, a ddarparwyd i chwi er seiliad y byd; yno y derbynniwech y geiriau efflurus hynny o'n Jachawdwr, *Da weision da a fyddlawn, ewch i mewn i lawenydd fy'nheyrnas*, a byddwch gyfrannogion o'r gwobrau tragwyddawl hynny a addewais i bawb ôll a ymladdodd dan fy maner i; mawr yw'r ymdrech ond mwy o lawer yw'r wobr, yr hon ni welôdd llygaid ac ni chlywodd clust, ac nid aeth i galon dyn y pethau gogoneddus y mac Duw yn eu darparu i'r fawl a'i gwaethant ac a'i Carant ef.

Y fâth dremyn o ddi-ddiflannedig 'ogoniant a ddylai ein derchafel uwchlaw hudoliaethau mwynhâad daiarol; pwy na ymadawe â'r cwbl ôll ag y fedd, ie a'i fywyd anwylaf, yn hyttrach na cholli coron anllygredig yn y Nefoedd o Nefoedd? pwy o feddylie, mac gwaichanhawdd a chaled y fyddai iddo dreulio ei amser yngwafnazeth yr Arglwydd, pan fo iddo gyflog mawr

ac

ac haelionus am ei boen? fe a elwir bywyd
 Crist'nogaidd weithiau yn Stât o filwriaeth ac a'i
 cyffelybir yn aml gan St *Pauli* Redfa neu iryw
 un arall o'r campiau a arferwyd yn y chwareuon
Olympaidd, er nad ydyw ŷ gyffelybiaeth yn gyt-
 tunol yn ei holl rannau, Canys yno, nid oedd,
 ond un i ynnill y gamp, yma y mae pawb a'r
 ymladdant yn wrol ac yn gyflym yn dwyn ym-
 maith yspail ac yn fuddigolwyr, yma nid ydynt
 yn ymdrechu a'u gilydd, ond ymladd y maent
 yn erbyn dynion drwg, ac ysprydion halogedig;
 felly gan fod milwriaeth sanctaidd a chrefyddol
 o anghyffelyb natur a rheini, pan ryfelom yn
 gyffredinawl yn erbyn cenhedlaethau dieithr,
 etto yr Esampl honno o'r *Iffmuaidd* gampiau a
 fydd o ddeunydd helaeth ini in gwneud yn well
 milwyr i Grist. Os ystyriwn ni y modd y dar-
 parasant hwy eu Gwyr ievainge at eu gorchwy-
 lion drwy feunyddiol ymarier, a thrwy encinio
 eu cyrph a'u cynhyfsgaeddu a phob rhagrybudd
 angenrheidiol ac yn y moddion hynny yn eu gw-
 neuthyr yn addas drwy gynhorthwy rheolau cy-
 farwyddyd heb arbed cost yn y byd, o gael eu
 meibion eu Coroni â llawwydden: dyma tier
 hattrwm i holl filwyr Crist'nogawl, y rhai a ddy-
 lent ymarferu eu hunain i bob Creulondeb a
 chaledi, ydynt yn gyffelybol o'u cyfarfod yn eu
 hymrafaeliad yma ar y ddaïar; ac nid oes un
 amfer gymhwysach i gefni y gorchwyl hwn nag
 ydyw ieviangŷyd, Canys dyna'r pryd yr ydym
 yn

yn ystwyth ac yn hawdd i'n rheoli, gwybyddwch
nid ydyw poethineb a chynhyrriad afreolus ar y
Cyntat yn derbyn grym digonawl i wrthsefyll
rheiwim ac Awdurdod, megys nad yw'r tân
allan o law yn aniffoddadwy, felly nid yw'r cyn-
hyrriadau ychwaith :

Gadewch inigau hynny elfyddu y Teilyng-
wyr groegaidd hynny, prif ofal pa rai oedd cym-
hwylo eu meibion at yr *Istmiaid* gampiau, ac ni
thybiafant eu hunain yn barchus ac anrhydedd-
us, hyd oni choronwyd eu plant yn y chwareuon
Olympaidd : Un *Diagoras* Philosophydd o *Rhode*
a fu farw o lawenydd, ddartod Coroni tri mab
iddo yn yr un diwrnod.

Nid ydyw Rhieni Crist'nogawl yn weledig o
fod mewn cynhyrriad yn y byd o achos eu cre-
fydd Ardderchoccaf, y maent yn rhŷ smala yn
hyn o bêth, y mae matterion eraill yn tynnu
ymmaith eu meddyliau am beth mor ddi-bris ;
nid oes dim a'u perfwaidia o angenrheidrwydd
Crefydd ; y maent yn meddwl, mai ystryw gwei-
nidogion yr Eifengyl ydyw, gwedi ei dyfeilio er
dychrynnu y Cyffredin bobl i gau a thywŷll u-
fudd-dod ; rhagortraint is llaw Gwr bonheddig
ydyw CREDU ir fâth ynfydrwydd a ffoledd : fel
hyn wrth ddilorni 'r offeiriadaeth a chrefydd, y
mae anghrediniaeth ac annuwioldeb yn cynny-
dlu ar frys ac a fynnant hawl, mae arna i ofn,
oni ddarfu iddynt yn barod, yn y lle uchaf yng-
hymdaithas dynawl, o herwydd, mae'n rhŷ fic-
er,

er yfywaith, na bu mecfau dynion erioed waeth na'g y buont y Canmhllynedd diweddaſ hyn, ſe y tyſtiolaetha Hiftoriau hên a newydd, y rhai ſarnant y gwirionedd o hên o bêth.

Yn y dyddiau drygionus hên ſe a hoffir anwredd ac a ddirmygir rhinwedd; mae dynion o dueddiad ſobr a duwiol allan o wêdd a ſtaliwn y maent yn wawd ynghymdeithas y ſawl a gyfſrifir eu bod yn wyr o ddyſg a ſynwyr, parodrwydd a doethineb pa rai, ydyw adrodd yſtoriau eſlan ac aniwair, nad ynt ddeunyddiol i ddim a allwn ni ei alw yn drefnus neu'n hyfforddus dyma halogwyr a difrodwyr y cwbl oll, nad ydynt alluog i wrthſefſyll eu hudoliaethau, y rhai ſy'n goſod cynllwyn am eu Hencidiau, yr un mod ag y geſid adarwyr ſagl ir eden, ac y maent yn gwneuthyr deunydd o eitha eu grym a'u cyfrwyſtra a'u dichellion er ynnill rhai gweinïaid a anwybodawliw harterion troſaus, a phan gaſſe hwynt hwŷ i fod ou' tŷb a'u meddwl, maent yn cymmerŷd goſal am eu diſaddio o bob crefŷdd wrth ddadleu nad oes yr un Grefŷdd, hŷd on bônt or diwedd mor ddifatter am grefŷdd a duwioldeb, a chwedi ymarferu cŷmmaint i wad yn unrhwŷ, nad allent gael amſer i weled eu Camgymeriadau a'u hynfydrwydd.

Fel hên y maent, a'u bod yn debŷg i bŷg yn ymbleſerau euhunain mewn llaid a bryntrwydd natur pa rai ſŷ wedi newidio cŷmmaint, gan mai'r hên ſŷ wenwŷn i un arall ſŷ'n ymborith iddŷn

dddynt hwŷ ; nid yw'r gyffelybiaeth ddim llai
 rhwng bywyd Cristion ac anghredadyn ; canys
 ymac un yn gweithredu ac yn credu fod holl
 amcanion a meddyliau dynion yn agored i Dduw
 Holl-alluog, pan fo'r llall yn amneu ac yn
 ymegniu gwadu yr anfeidrawl Dduwdod, trwy
 haeru a rhoddi gwneuthuriad yr adeilad 'ogon-
 eddus hon i ddigwŷddiad neu siawns, neu ym-
 gasgliad lwcus o frychau, pob un o'r ddau dŷb
 anghywir hŷn a ddi-ddymmwŷd ir eithaf : mac'r
 hwn sy'n cyfadde, mai Duw a greodd Nêf adai-
 ar, a'r hŷn ôll fydd ynddynt yn ymborthi ar ffydd
 a chariad a phurdeb, pan fo'r di Dduw a'r ang-
 hredadŷn yn bŷw mewn annuwioldeb ac amhu-
 redd gwenwynllŷd pan fo'r duwiol yn mawrygu
 enw ei Greawdwr Ardderchoccaf, mac'r di-ffydd
 yn Cablu holl alluogrwydd ac yn gwneuthŷr yr
 hwn a'i cospa rŷw ddŷdd yn greulon am ei an-
 ffyddlondeb, yn ddi-ddim.

Nid wyfi yn cael allan fod yr un *Atbeist* neu'r
 di-Dduw yn y dyddiau presennol yn amddiffyn
 tŷb mor ynfŷd a difail ; y cwbl y maent yn ei
 ddal arno yr awrhon, ydŷw y diddymmir y bŷd
 presennol, ac na bŷdd bŷd arall ar ei ol êf, yr
 bŷn fy ffals fel yr opiniwnau or blaen, pa rai ni
 chynhwŷfir monŷnt, ond gan fucheddwy'r rhy-
 fygus, ac annuwiol, mantais a bŷdd y cyfrŷw
 ydŷw gobeithio, na bŷdd bywŷd arall ar ol hwn,
 o herwydd bod eu gweithredoedd yn ddrwg ac
 yn analluog i oddef y goleuni ; Gwybod y
 maent

L. / M. B. 77

maent os bŷdd bŷd arall, y bŷdd rhaid yn gyn-
taf rhoddi cyfrif o'u hymddygiad tra buont yn y
cnawd a derbŷn barnedigaeth yn ddilynawl, yr
hon nid all fod yn fiatrol i'r sawl a wnaethant
gamddeunŷdd o gymmwynafau Duw, gan ei
nacau êf o le yn ei deyrnas ei hun.

Yn y môdd yma y maent yn gwrthryfela yn
erbyn Duw fel yr ymgoda terfysgwyr drygionus
yn erbyn eu Brenin cyfiawn a chyfreithlawn, fellŷ
mac'r naill yn euog o anghrediniaeth a'r lleill o
wrthryfelgarach anfeidrol, yr hŷn a dŷnn an-
ŷnt ddialodd Duw yn anocheladwŷ yn y bywyd
hwn, a phoenau tragwŷddawl yn y bŷd a ddaw,
gan hynny, ofni Duw ac Anrhydeddu y Brenin
ydyw dyledswydd pob dŷn, Gwraig a Phlentyn;
ac nid eill rhesymmau yn y bŷd i'r gwrthwneb
esgusodi a phardynu y sawl a wnânt yn amgen;
hwŷ a allant wenheithio iddŷnt eu hunain a rhy-
nerwech cydwŷbod a rhesymmau gweiniaid er-
aill, ac fellŷ aflonŷddu heddwch ac esmwythdra
cenedl, o herwŷdd bôd amheuaeth a phetrustr
yn Codi yn eu meddyliau.

Ond gadewch i'r cyfrŷw rai siccerhaŷ eu hun-
ain, mai pan ofodir Brenin ar ei dŷrngadeir,
naill a'i trwŷ Dreftadaeth, neu gymantia, Dadly-
ddiaeth, Etholedigaeth neu suddygoliaeth nŷni a
ddylem dalu iddo êt yr hôll ufudd-dôd ar gos-
tyngeiddrwydd a'r anrhydedd sŷ ddyledus i'r
Awdurdodau goruchaf, ac mewna geiriau 'Sgryth-
yrawl, pwy bynnag sŷ'n ymosod yn erbyn yr aw-
durdod honno, sŷ'n ymosod yn erbyn ac ynsgwr-
thwŷnebu

thwŷnebu ordinhâad Duw, a thaf a wrthwŷne-
bant a dderbyniant iddŷnt eu hunain farnedig-
aeth; nid allaf yn hawdd feddwl, pa fôdd y
geill dynion gamgyimmerŷd, a phâ fôdd nad
allant iawn ddeallt amcan y geiriau fy mor eg-
lur i bôb dynawl wŷbodaeth; os camgyimmeri-
ad yw, mac'n rhaid iddo fôd yn un cwyllysgar,
neu ni ddarfu i rheini fy'n rhyfela yn erbyn eu
Brenin a'u gwlâd erioed ddarlain y testŷn 'Sgry-
thrawl hwn, drwŷ amcanu ei roddi mewn ym-
arfer.

'Rwy'n beio ar ac yn llysu gwrthryfelgarwch
a bradwriaeth ymhôb dŷn yn gyffelyb, ac nid
allaf fôd yn fwy ffafrus i wrthryfelwr o un tu,
nag a allaf fod i wrthryfelwr o du arall, hŷn
'rwy'n ei feio ymhôb dŷn; mac aelod o *Eglwys*
Loegr mewn arfau yn erbŷn y Brenin, yr hwn,
poed hir y bo yn iâch ac yn teyrnasu arnom, sef,
ein grasusaf Frenin *George* yr ail, mac'r cyfrŷw
wrthryfelwr meddaf, mor ffiaidd yn fy'ngolwg
ag ydŷw *Disenter* neu Neilltawr, yr hwn, gwae
ete na bac yn ei allu ddinŷtrio pôb dŷn o duedd-
iad Archdeyrnaethol; gan fôd ein Rheolaeth ni
gwedi ei gwneud i fynu o Frenin, Arglwŷddi a
Chyffredin, fy meddwl ydyw, mai 'n dyledsw-
ydd ydyw ufuddhau iw barn a'u trefniad doeth
hwŷnt, gan fôd ein crefydd Sancteiddiaf yn gor-
chymmŷn ini gredu ir *Tâd* a'r *Mâb* a'r *Yspryd*
glân, ynddŷnt hwŷ a thrwŷddŷnt hwŷ, y mac'n
rhaid ini ddisgwil Jechydwriaeth in Hencidiau,

a'r néb a ryfela yn erbŷn y Cyntaf a dderbyn eu dial a'u barnedigaeith yn y bywyd hwn, ond y neb a drofedda yn erbyn y diwaethaf a boenir yn dragywydd mewn fflammau aniffoddadwy, lle nid oes dim, ond gwylotain a rhinccian danedd.

Dyma ran pob *Archeist* a phob annuwiol fucheddwr sy'r awrhon yn gortoleddu yn eu drygioni, ond fe ddaw diwrnod yr ewyllysia pob un o'r meddwl yma i'r mynyddoedd syrthio arnynt, neu y byddai iddynt tyned yn ddiddim, a da fyddai iddynt pe cyflawnid eu gobaith, ond ni bydd Duw mor dyner wrthynt, eithr efe a orchymyn i Satan a'i Angylion drygionus eu cymmeryd i'r llyn diwaelod, lle nid yw'r prif yn marw, na'r gwres yn lleihau.

Gan ini yn y môd hyn wneuthyr deunydd o'r holl resymmau a fynegodd fy meddyliau ini, myfi a dynnaf bellach at y Cloedigaeth, gan weddio o ewyllys fy nghalon, na phrifia fy mwarriad hwn yn ddi-ddeunyddiol ac anwaſnaethgar, heb ammen yn Enw Duw na wna myfyrdod difrifol ar hyn a ofodwyd ar lawr yma wellhâd a fucheddau a gweithredoedd dynion drygionus; a'r sawl a ddarlenna yr ymadroddion gwael hyn, drwy amcanu eu rhoddi mewn ymarier a gasglu fudd nid bychan oddiwrthynt yr hyn, ma y gallent ôll wneud, myfi a wŷneba fy hun unwaith etto attoch chwi fy Rien.

Fy mbrif ddymuniad yw, gweled eich Plan
gweled

gwedi eu meithrin yn ofn ac Addysg yr Arglwydd ; canys parch ofnus i Duw a'i cadwa yn ddinam yn ddisfrycheulŷd oddiwrrh y llygredigaethau sŷn canlŷn aflendid moesau ; Gwybyddwch fôd iwiengctŷd yn llawn o ffoledd yn gyffredinawl, ac yn rhŷ barod i ddrŷgioni, yr hwn oni cheryddir mewn prŷd a brisia yn atreolus a Gwargaled yr hyn y bair dristwch iw Rhieni a dinŷstr iddŷnr hwy eu hunain.

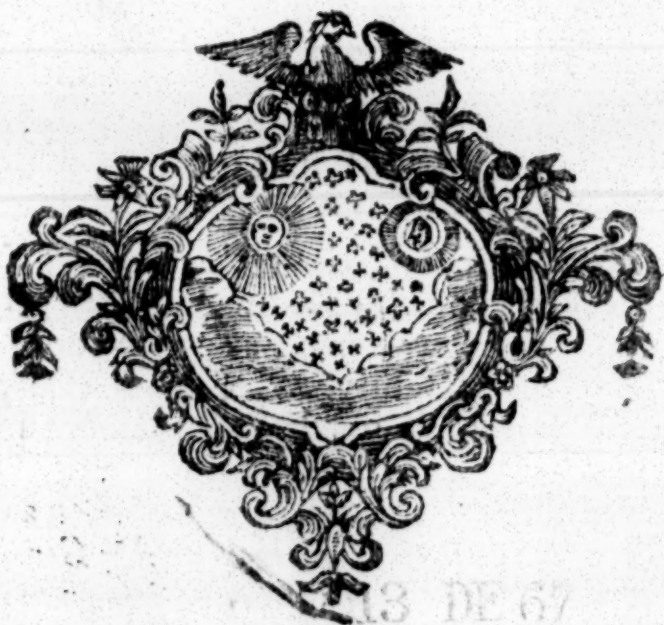
I luddias ir demheftl hon syrthio ar eich pennau a'ch calonnau, myfi a'ch cynghorwn, fel Crist'nogion i ofod eich meibion a'ch merched dan hyfforddiad Arhrawon addas a gallŷog, y rhai drwŷ eu gofal a'u trefniad synhwyrol a luniaetha fellŷ eu meddyliau at reolau celfyddŷd a chrefydd, fel na bo iddŷnt groesawu dim ond yr hŷn a chwanega Anrhyddedd a gogoniant Duw, ac a'u gwna nhwŷthau o ddeunŷdd a gwasanaethi cywir ir Bŷd :

Ar air Weithian, (chwy-chwi Rien) chwy-chwi a glywsoch eich dyledswydd ; edrychwch ar y Wobr os cyflawnwch, ac ar y gospedigaeth, os esgeuluswch : meddylwch y bŷdd eich plant yn gyffur ichwi os gofalwch am danŷnt mewn prŷd, ac onide, penŷd a fyddant i chwi beunydd ; Pan fŷnt yn addas gyntaf o leŷaru addysgwch iddŷnt y *Pader*, y *Credo* a'i *dŷg Gorchŷymŷn*, cŷn i Satan ddyŷgu iddŷnt dyngu, rhegu a melltithio ; ac os ymrowch i hŷn, dedwydd a fyddwch chwi y nhwŷthau, ac i'ch cynhorthwyo

wyo yn y gorchwyl pwysfawr a dyledus hwn,
 Grâs ein Hargwysdd Iesu Grist, a Chariad Duw
 a chymdeithas yr Yspryd Glân a fyddo gyda chwi
 yn oes oesoedd A M E N.

Y D I W E D D.

T H E

T H E N A M E S O F T H E S U B S C R I B E R S.

A

Isaac Ld. Bishop of St. *Asaph*
 Rich'd. Anwyl of *Ddôfring* Esq;
 Wm. Anwyl of *Hendre'r Mûr* Esq;
 Mr. William Anwyl of *Llandeekwyn* Attorney at Law
 The Rev'd Mr. Wm. Anwyl Cur. of *Penmachno*
 The Rev'd Mr. Owen Anwyl Cur. of *Ll. Ganhafal*

B

Thomas Ld. Bishop of *Bangor*
 William Brynker of *Brynker* Esq.
 The Rev'd Mr Edward Benent Rect. of *Ll. Rhyddlad*
 William Butler Esq;
 Mr. Ambrose & Mr. Edward Birchinshaw of *Voyl Hedog*

C

John Chambers of *Plûs Chambers* Esq;
 James Coytmor of *Coytmor* Esq;
 Mr. John Cadwaladr of *Harod Las* in *Ysbytty*
 John Cadwaladr of *Llannior*
 Wm. Cadwaladr of *Coad Gae Bâch* in *Ll. Gybi*
 Wm. Cadwaladr of *Dolgelly*

D

Hugh Davies of *Gaerhûn* Esq;
 The Rev'd. Mr. David Doulsen Rect. of *Ll. Bedreg*
 The Rev'd Mr. Rich'd. Davies Vic of *Ruabon*
 Mr. H. Davies School M. at St *Asaph*
 Davies of *Aber Gwyn Gregin*

Mr. Hum. Davies of *Shrewsbury*
 Mr. Tho. Davies Officer of Excise at *Ll. Ruft*
 Edward Davies of *Groes in Erioes*
 Tho. Davies of *Ll. Ruft*
 William Davies of *Dôl Wen*
 John Davies of *Ty Mawr in Ysbytty*
 Mr. Cadwaladr Davies of *Ll. y Môwoddwy*
 Lewis Davies of *Cefn*
 Mrs. Margeret Davies of *Coedgae Dû*
 Edward Davies of *Erw Suran*
 Morris Davies of *Dol Ben Maen*
 Tho. Davies of *Pen llach*
 Ellin. Davies of *Nevin* Mr. Lewis Davies of *Pen y Bont*
 William Davies of *Aberach*
 Catharin David of *Llanmor*
 Owen Davies of *Ll. Armon*
 John Davies of *Pen yr Allt in Ll. Dwrog*
 William Daniel of *Ll. Bedrog*
 John Daniel of *Ditts*
 John Davies of *Ll. Wude*
 John Davies of *Bryn Tani*
 David Davies of *Nant*
 John Davies of *Abergeley*
 David Davies of *Hendre Uchaf*
 Mr. Cadwaladr Davies School M. of *Tre'r Ddôl*
 Evan Davies of *Gae Pant*
 Ellis Davies of *Maulfryn*
 Elizabeth Davies of *Corwen*
 Mr. Rob. Daniel of *Tre Brys*
 Henery Dryhust of *Denbigh*
 Rich'd David of *Bryn y 7 Eglwys*

E

John Edwards of *Glynn Esq;*
 The Rev'd Mr. Wm. Evans Rect. of *Ll. Fairfechan*
 The Rev'd Mr. Thomas Edwards Vic. of *Kilken*
 Mr. Thomas Edwards of *Conway*
 Mr. John Evans of *Groesfen*
 The Rev'd Mr. Maurice Ellis Rect. of *Ll. St. Ffrain*
Glan Conway
 The Rev'd Evan Ellis Cur. of *Eglwys Rhôs & Ll. Dudon*
 The Rev'd Mr. George Edwards Vic. of *Bettws Abergeley*

The Rev'd Mr John Edwards Cur. of *Ll. Fair Talhaiarn*
 The Rev'd Mr. Rob. Evans Cur. of *Derwen*
 The Rev'd Mr. Rob. Evans Minst. of *Ll. Gristiolus*
 The Rev'd Mr. Roger Edward Cur. of *Ll. Aber*
 The Rev'd Mr. John Ellis Cur. of *Ll. Llechid*
 The Rev'd Mr Edwards Cur. of *Ll. Badarn Vawr*
 The Rev'd Mr. John Evans Cur. of *Ll. Beulan*
 The Rev'd Mr. Theo. Evans Vic. of *Ll. Gammarch &c*
 Mr. John Ellis of *Glan y Wern*
 Mr. Rich'd Evans M. D. of *Llannerch y Mëdd*
 Mr. John Ellis School M. at *Henllan*
 Mr. Rob. Evans of *Voilas*
 Mr. Griffith Ellis School M. at *Pen Machno*
 Mr. Pierce Evans of *Tan y Celyn* in *Trevrew*
 William Evans of *Pant Dû* in Ditto
 Mr. Henry Evans of *Ll. Llyfni* John Eames Ditto
 Edward Evan of *Pentre Vidog*
 William Evans of *Cwm Dreiniog*
 Robert Edwards of *Hawod Lom*
 Rob. Edwards of *Brynniau 'r Dfaid*
 John Edwards of *Derwen*
 Edward Evans of *Bryn y Meibian* Ditto
 Maurice Evans of *Bala* Rich'd Edwards Ditto
 Mr. Rob. Edwards Grocer Ditto
 David Edwards of *Ll. Gian* in *Rhydolion*
 Owen Ellis of *Maes y Groes*
 Mr. William Evans of *Tre Feilur*
 William Evans of *Ll. Frothen*
 Mr. Hugh Evans of *Badvan* Howel Ellis Ditto
 Mr. Wm. and Mr. Richard Evans of *Mylleyn*
 Rich'd Ellis of *Ll. Rwyf* Sexton } Evan Edwards Dit.
 John Evans of *Ll. Faglan* Sexton } Evan Evans Ditto
 John Edwards of *Caernarvon*
 John Elias of *Pen Morva*
 Wm. Elias of *Clynnog* Tho. Ellis of *Tyddyn lân* Ditto
 Samuel Evans of *Hendre Gadredd*
 James Elias of *Dol Ben Maen*
 Mrs. Catharine Ellis of *Gwyn Fryx*
 Ellin Evans of *Ty'n y Coed* in *Ll. Fihangel*
 Joseph Evans of *Pwll Heli* Rich'd Edwards Ditto
 The Rev'd. Mr. Andrew Edwards School M. in Ditto

Owen Edwards Ditto

John Edwards of *Cefn Amwlch*

Solomon Evans of *Llannor*

Rice Ellis of *Pen y Gae* in *Derwen* Dorothy Evans Ditto

John Ellis of *Morva* in *Ll. Ael Hiaiarn*

Rob. Evans of *Ll. Einion* Fr John Ellis Ditto

Rob. Evans of *Pant y Branar* Ditto

John Evans of *Ll. Dydwen* Tho. Edwards Ditto

Elizabeth Evans of *Ffestiniog*

Owen Edwards of *Glynn*

Owen Evans of *Ll. Aber*

John Evans of *Ll. St. Ffraid*

Owen Evans of *Ll. 3 Llo*

David Evans Ditto John Ellis Ditto

Elizabeth Ellis of *Ll. Ddulas*

John Ellis of *Porth Wryd* Wm. Edwards of *Bodaryn*

Rob. Edwards of *Pentre Du*

John Edwards of *Bryn y Felin*

Owen Ellis of *Chwt y Ddafaid Du*

John Edwards of *Coppa*

David Ellis of *Hendre* in *Derwen*

Tho. Edwards of *Llygadol*

David Evans Meicer of *Dolgelley*

John Edwards of *Sarffley*

F

THe Rev'd Mr Rob. Foulkes Cur. of *Ll Deekwyn*

The Rev'd M. Edward Foulkes of *St. Asaph*

William Foulkes of *Plas Bela*

Rob. Francis of *Bottwnog* Sexton

William Francis of *Mallwyd*

John Foulkes of *Llysfaen*

Thomes Foulkes Rosa in *Ll. Rhaidar*

David Foulkes of *Chappel Garmon*

G

John Griffith of *Caernarvon* Esq;

Mr. John Garnons of *Rhiw Goch* Attorney at Law

The Rev'd Mr. Rich'd Griffith Rect. of *Ll. Dwrog*

The Rev'd Mr John Gwynn Vic. of *Ll. 3 Llo* in *Rhas*

The Rev'd Mr. Foulk Griffith Vic. of *Dwy-Gyfylchi*

The Rev'd Mr. Jeremiah Griffith A. M. School Mast.

and Cur. at *Caernarvon* Mr. Edward Griffith Ditto

The Rev'd Mr. John Griffith Rect. of *Ll. Jestin*
 The Rev'd. Mr. Wm. Griffith Cur. of *Treorew &c.*
 The Rev'd. Mr George Griffith Cur of *Ll. Yckil.*
 The Rev'd. Mr Rich'd. Griffith Rect. of *Cricketh*
 The Rev'd. Mr. Evan Griffith Rect. of *Pen Morva*
 Mr. Griffith Griffith of *Porth Heli* Wm. Griffith Ditto
 Mr. Rich'd. Griffith of *Nantle Mort.*
 Wm. & Tho. Griffith of *Draws y Coed*
 John Grisdal Jun. of *Tal y Bont Uchaf*
 Tho. Griffith of *Bodgwyn in Anglesea*
 Tho. Griffith of *Tyddyn Mawr in Fionydd*
 Rich'd. Griffith of *Caë Mochras*
 John Griffith of *Bod Cadle in Ll. Fibangel*
 Elizabeth Griffith of *Caere in Ditto*
 Hugh Griffith of *Llanmor*
 Ann Griffith of *Gilfach*
 Griffith Griffith of *Bodweiliog* Rob. Griffith Ditto
 Rebekah Griffith of *Tan y Clogwyn*
 Ellis Griffith of *Cefn y Coed in Ll. Gybi*
 Rich'd. Griffith of *Bod Ychain in Clynog*
 Hugh Griffith of *Voyl in Ditto* Rob. Griffith Sexton in *Do.*
 Hum. Griffith of *Bryn y Gro* Ditto
 Morris Griffith of *Bryn Gwyn in Ll. Dierog*
 Owen Griffith of *Tryfan in Ditto*
 Thomas Griffith of *Ll. Bebllick*
 Tho. Griffith of *Tan y Dderwen in Ll. Ddaniolen*
 Wm. Griffith of *Ll. Gian* Wm. Griffith Ditto
 Robert Griffith of *Ll. Dydwen*
 Griffith George of *Ll. Ael Iaiarn*
 Mr. John Gerard Org. St. *Asaph*
 Mr. Alexander Gwyn Mercer in *Caermarthen*
 Wm. George Edward Griffith of *Abergeley*
 Thomas Griffiths of *Ll. Eilian*
 Evan Glynn in *Ll. Drillo in Edeirnion*
 Jane Griffith of *Dolgelley*

H

O Wen Holland of *Conway* Esq;
 John Hoare Esq; of *Ditto*
 Thomas Holland of *Teirdan* Esq;
 The Rev'd. Mr Hugh Hughes Rect. of *Treorew &c.*
 The Rev'd. Mr. Hugh Hughes Cur. of *Bangor*

L

The *Rev'd.* Mr. Owen Humphreys Cur. of *Ll. Bedr*
 Mr. Rob. Howard Collect. of the Customs at *Conway*
 Mr. John Hughes of *Weeg*
 Mr. Jeffrey Holland of *Pennant*
 Mr. Thomas Holland of *Caernarvon*
 Mr. Gabriel Humphreys of *Henblas* Attorney at Law
 Mr. Robert Hughes of *Cwm Coryn* Mts. Jane Hughes Do
 Mr. Morgan Hughes Officer of the Customs in *Llyn*
 Mr. Thomas Hughes of *Clegir*
 Mr. Thomas Humphreys of *Maes Gammedd*
 The *Rev'd.* Mr. Wm. Humphreys Vic. of *Corwen*
 The *Rev'd.* Mr. Wm. Hughes *Rect.* of *Ll. Fihangel*
 The *Rev'd.* Mr. John Hughes *Rect.* of *Ll. Bedr &c.*
 The *Rev'd.* Mr. Luke Humphreys Cur. of *Ll. Enddwy*
 The *Rev'd.* Mr. Hum. Humphreys
 The *Rev'd.* Mr. Lewis Hughes of *Jesus Coll. Oxon*
 The *Rev'd.* Mr. Rich'd. Hughes *Rect.* of *Mallwyd*
 The *Rev'd.* Mr. John Hughes *Cler*
 Mr John Hughes of *Bwlch* *Beudy* Surgeon
 Mr. Owen Hughes of *Gomanog Mert.*
 Mr. John Hughes of *Plas in Glas Gwm*
 Robert Hughes of *Roe in Caer Hân*
 Moses Hughes of *Bryn y Gynnog*
 David Hughes of *Lysfoen*
 Mary Hughes of *Pentre Ll. St. Ffraid*
 Cathrine Hughes of *Bryn Ffanigl*
 William Hughes of *Bethywall*
 Thomas Hughes of *St. George*
 John Hughes of *Tan y Llan*
 John Hughes of *Ll. Fair Tal Haiarn*
 John Humphreys of *Vaynol*
 David Howel of *Doigelly*
 John Humphreys of *Cynwyd*
 Peter Hughes of *Corwen* Evan Hughes Ditto
 Samuel Hughes of *Wrexham*
 John Humphreys of *Ll. Wddyn*
 John Hughes of *Llwyn Gronw*
 David Hughes of *Plas Pigoed*
 William Humphreys of *Ffridd Aberdeulun*
 Hugh Hughes of *Chymog* John Hughes of *Geffytho* Ditto
 Margaret Hum. of *Wmwlch* Rob. Hum. of Ditto

Rich
 Rob
 Rob
 Ellis
 W
 Wil
 Rob
 Wm
 John
 Sim
 Grit
 Mr.

T
 The
 The
 The
 The
 The
 The
 The
 The
 The
 Hug
 Wm
 Eliza
 Rob
 The
 Tho
 Mrs
 Will
 Mr.
 Mr.
 Mr.
 Mr.
 John
 Davi
 Dav
 Evan

Rich'd. Hughes of *Melin Ffriwlyds* R. H. *Pen y Bryn* Do
 Robert Howel of *Boduan*
 Robert Hughes of *Glan y Gors*
 Ellis Hughes of *Nevin* Hugh Holland of *Ll. Rwsf*
 William Hughes of *Nyffryn*
 William Hughes of *Pwll Heli*
 Rob. Hughes of *Ll. Ddaniolen* Tho. Hughes Ditto
 Wm' Humphrey of *Tan y Dderwen* Ditto
 John Hughes of *Ll. Dwrog*
 Simon Hughes of *Bryn Tani*
 Griffith Hughes of *Nanhoren Isaf*
 Mr. John Humphrey of *Rhyd Lanfair*

T Thomas Jones D. D. Vic. of *Abergelley*
 The Rev'd. Mr. Hugh Jones Rect. of *Ll. Verres*
 The Rev'd. Mr. Griffith Jones Rect. of *Denbigh*
 The Rev'd. Mr. Thomas Jones Rect. of *Ll. Dderfel*
 The Rev'd. Mr. Hugh Jones Rect. of *Ll. Bedr &c.*
 The Rev'd. Mr. John Jones Vic. of *Ll. Gwm*
 The Rev'd. Mr. Rob. Jones Rect. of *Ll. Yckil*
 The Rev'd. Mr. Robert Jones Rect. of *Rhyddlan*
 The Rev'd. Mr. John Jones School M. of *Ll. Rwsf*
 The Rev'd. Mr. John Jones Cur. of Ditto
 The Rev'd. Mr. John Jones Cur of *Cappel Garmon*
 The Rev'd. Mr. Hum. Jones Rect. *Ll. Faethle*
 Hugh Jones of *Ddol Esq;*
 Wm. Jones of *Conway* Tho. Jones of Ditto
 Elizabeth Jones of *Braich* in *Derwen*
 Robert Jones of *Plas Newydd*
 The Rev'd. Mr. Hugh Jones Cur. of *Gyffylliog*
 Thomas Jones of *Caernarvon*
 Mrs Anghared James of *Pen Amnen*
 William Jones of *Ll. Dygai* Sexton
 Mr. Edward Jones of *Bala*
 Mr. Robert Jones of *Ll. Rwsf* Grocer
 Mr. Ellis Jones of *Kyffdy*
 Mr. Thomas Jones of *Benardd*
 John Jones of *Pen Machno* Hugh Jones Ditto
 David Jones of *Cefn y Cord* in *Ll. Wnda*
 David Jones of *Ll. Dwrog*
 Evan Jones Ditto Hugh Jones of *Pen y Groes* Ditto

John Jones of *Ty'n y Weirglodd*
 William Jones of *Tal Mignedd*
 William Jones Sexton Ditto
 John Jones of *Pencraig in Bettws Gwerfil Goch*
 Elizabeth Jones of *Dol Gynlas*
 John Jones of *Cefn Cyrch in Ll. Fibangel*
 Owen Jones of *Fionydd*
 William James of *Cwmstrallyn*
 Owen Jones of *Mae'n Twrog*
 John Jones of *Treflys in Gest*
 Evan Jones of *Ll. Fibangel* Richard Jones Ditto
 William Jones of *Wmwlch*
 Howel Jones of *Dol Benmaen* Tho Jones Ditto
 Griffith Jones of *Abrach* William Jones Ditto
 Robert Jones Sexton Ditto
 The Rev'd John Jones Rect. of *Ll. Ystyndwy*
 Humphrey Jones of *Cefnisa* Ditto
 Griffith Jones of *Ty'n y Coed in Ll. Fibangel*
 John Jones of *Tyddyn Isaf* Ditto
 Thomas Jones Ditto Robert Jones Ditto
 Mr Thomas Jones of *Nevin Paragogue*
 William Jones of *Pistyll* Rob Joseph Ditto
 Griffith Jones of *Llanmor*
 Mr Evan Jones of *Pwll Heli* John Jones Ditto
 Robert Jones of *Ll. Jestin*
 Hugh Jones of *Ty Mawr in Ederu*
 John Jones of *Ll. Arman* Robert Jones Ditto
 Mrs Jane Jones of *Bryn Engan* Mrs M. Jones *Mori*
 William Jones of *Ll. Beblisk*
 David Jones of *Ty'n y Llwyn*
 Richard Jones of *Ll. Rug* Mark Jones of *Bryn* Ditto
 Morgan Jones of *Prysgelin Ll. Fair*
 Robert Jones of *Glyn Llawn*
 John Jones of *Clynnog* John Jones of *Bryn Aure* Ditto
 Hugh Jones Ditto Cathrine Joseph Ditto
 David Jones of *Ll. Idan*
 Robert Jones of *Ll. Gian* Robert Jones Smith Ditto
 William Jones of *Kim in Ll. Einion Fr*
 Griffith Jones Ditto Ellin Jones Ditto
 Thomas Jones of *Pen y Cae* Ditto
 Ellis Jones of *Aber Daron*

Ellis Jones of *Ty'n y Coed* in *Bryn Croes*
 Jane Jones of *Madrin*
 William Jones of *Boduan*
 The Rev'd Mr Jones Rect of *Lly Mowddwy*
 The Rev'd Mr Thomas Jones
 Mr Vincent Johnson of *Bryn Mawr*
 John Jones Chorister of *St Asaph*
 The Rev'd Mr Henry Jones of *Ll Wddyn*
 Evan Jones of *Ll Fair*
 Edward Jones of *Gwern y Camere*
 Richard Jones of *Cae'r Ffynnon*
 William Jones of *Garth Wrwch*
 Robert Jones of *Eglwys Fach*
 Owen Jones of *Pwll Calch*
 Hugh Jones of *Cil Glasen* William Jones Ditto
 William Jones of *Ty'n y Cae* in *Abergeley*
 William Jones of *Bodlewyddan*
 Edward Jones of *Bryn in Flint*
 John Jones of *Berraigne*
 Howel Jones of *Caernarvon*
 Foulk Jones of *Tre Segrait*
 Richard Jones of *Gyffylliog*
 Robert Jones of *Ruthin* John Jones Ditto
 William Jones of *Plas Ucha* in *Ll. Gar*
 Elizabeth Jones of *Gors y Gedol*
 Edward Jones and John Jones of *Gynwyd*
 Margaret Jones of *Corwen*, Griffith Jones Shopkeeper
 John Jones of *Ll. Armon Dyffryn Keiriog*
 John Jones of *Cefn Cyrcb* in *Ll. Fihangel*
 John Jones of *Pencraig* in *Bettws G. G.*
 Elizabeth Jones of *Dol Gynlas*

K

Thomas Kyffin of *Moynan Esq*; Councelor at Law
 The Revd. Mr. John Kyffin Vic. of *Eglwys Fach*
 The Revd. Mr. John Kenrick Rect. of *Ll. Gernew*
 Mr. Robert Knight of *Gilfach*
 Robert Kyffin of *Plas Newydd* in *Ll. fair Tal haiarn.*
 William Kyffin of *Weyn*
 William Kyffin of *Eglwys Fach*

L

THe Revd. Mr. Richard Lloyd of *Bryn Eglwys*

The Rev'd. Mr Lloyd of *Knocking*

Thomas Lewis of *St. Asaph* Esq ;

William Lewis of *Bodwrda*

The Revd. Mr. John Lewis Rect. of *Ll. Degvan &c.*

The Revd. Mr. Robert Lewis Vic. of *Ll. Idan*

John Lewis of *Ll. St. Ffraid Glan Conway*

Richard Lewis of *Ll. Dydwen*

Elinor Lewis of *Dolgelley*

Mr. John Lewis of *Ll. Faglan*

Margaret Lodwick of *Llanor*

John Lloyd of *Haved-Unnos* Esq ;

Mr. William Lloyd of *Gwrych*

The Revd. Mr. Thomas Lloyd Rect. of *Llysfaon*

Mr. Robert Lloyd of *Ll. Ddaged*

The Revd. Mr. David Lloyd Rect. of *Gwytherin*

The Revd. Mr. Thomas Lloyd Vic. of *Bangor*

The Revd. Mr. Robert Lloyd Rect. of *Aber*

The Revd. Mr. David Lloyd Cur. of Bettws *Abergeley*

Mr. Robert Lloyd of *Plas Meini*

Mr. Rowland of *Bala* Attorney at Law

Mr. Griffith Lloyd Schoolm. at *Caernarvon*

M. John Lloyd M. D. of *Forest*

David Lloyd of *Bettws Gwerfil Goch*

John Lloyd of *Derwen*, Hugh Lloyd Ditto

Thomas Lloyd of *Tre Bodeiliog*

Ambrose Lloyd of *Ruthin*

Mr. William Lettsham of *Winstay*

Robert Lloyd of *Ll. Gaduan*

Francis Lloyd of *Tai*, Jonet Lloyd Ditto

Mr. Henry Lloyd of *Gunnis*

Lewis Lloyd of *Ll. Chynnog*

Rosindal Lloyd of *Pwll Heli*

Mrs. Margaret Lloyd of *Kesail* Widow

Anne Lloyd of *Tyddyn y Cau* in *Boduan*

The Revd. Mr Owen Lloyd Chancellor of *Bangor Mort*

M

Henry Morgans of *Henblas* Esq ;

Humphrey Meredith of *Pengwern* Esq ;

Humphrey Meredith of *Haved Lwyddog* Esq ;

Edward Madockes of *Vron yw*. Esq ;
Mr. Lewis Meyrick Attorney at Law
Mrs Anne Meyrick of *Plas tany Bulch*
The Revd Mr. David Morris Rect. of *Ffeftiniog &c.*
The Revd. Mr. Edward Meyrick Cur. of *Denbigh*
Mr. John Myddleton Ditto
Mr. Gabriel Morgan of *Havod yr E*
The Revd Mr. Samuel Mytton Vic. of *Ll. drillo in Edeir-*
nion.

Mr. Pierce Morgan of *Havod Ruffydd*
David Maurice of *Tan y Dderwen*
John Moses of *Ll. ywch lyn*
William Morris of *Wymwlich*, John Morris of *Pwll Heli*
John Meredith of *Pen Hyddan*
Richard Morris of *Ynys Wen* in *Ll. Gybi*
Margaret Morris of *Ll. Ntyndwy*
William Morgan of *Pen y Cerrig*
William Morris of *Corwen*
Edward Matthew jun. of *Ll. Gollen*
John Morris of *Ll. Gernew*
Evan Moses of *Bala*, William Martin Ditto

N

MRs. Mary Nanney
M The Revd. Mr. Richard Nanney Vic. of *Clynnog*
Mr. Evan Nanney of *Bryn yr Odyn*

O

THE Revd. Mr John Owens Chancelor of *Bangor*
The Revd Mr. Owen Owens Rect. of *Traws*
Fynydd
The Revd. Mr. Evan Owens Rect. of *Ll. Beris*
The Revd. Mr. Thomas Owens Rect. of *Aberffraw*
The Revd. Mr. Lewis Owens of *Aber Daron*
Mr. John Owens of *Kidio*
Mr. Maurice Owens of *Bodfilin*
Mr. Owen Owens of *Tan y Fynwent*
John Owens of *Bodnod*, Thomas Owens of *Bryn Havod*
Richard Owens of *Cymryd*, Richard Owens of *pen y Bryn*
Morris Owens of *Cwm-lannerch*
Mr. Humphrey Owens of *Glas ynys*
William Owens of *Groes ffordd*
Lowry Owens of *Ll. Bedr*

Thomas Owens of *Cefn isfa* in *Ll. Ystyndwy*
 Robert Owens of *Bryn Dymchwedd* in *Pistyll*
 Ellis Owens of *Ty'n y Nant* in *Boduan*
 John Owens of *Ll. Jestin*, Griffith Owens of *Ll. Rwyf*.
 Hugh Owens of *Cil Coed* in *Elynnog*
 Humphrey Owens of *Pen yr Allt* Ditto
 Hugh Owens of *Morva* in *Ll. Ael haiarn*
 Thomas Owens of *pen y Graig* in *Ll. Bedreg*
 Thomas Owens of *Wmwlch Bach*, Margaret Owens Do.
 William Owens of *Dynnog Felen* in *Ll. Dwrog*
 Owen Owens of *Gwrt isfa*
 Cathrine Owens of *Dol-Ben maen*
 Mr. John Owens of *Winstay*

P

John Paynter of *Pearhyn* Esq ;
 Mr. Peter Paynter of *Maes-Elwy*
 John Pugh of *Garth Maelan* Esq ;
 The Revd. Mr. Rice Pierce Rect. of *Celynnin*
 The Revd. Mr. John Price Rect. of *Ll. Gelynin*
 The Revd. Mr. Richard Parry Rect. of *Ll. Denioleu*
 The Revd. Mr. Anthony Poole
 The Revd. Mr. John Price
 Mr. Hugh Parry of *Maen y Bardd*
 Mr. Richard Parry of *Tal y Bont*
 Mr. Owen Parry of *Bala*
 Mr. Thomas Price of *Gwern Howel*
 Mr. Thomas Parry of *Park Gwedir*
 Mr. Humphrey Pierce of *Gwerclas*
 Mr. Richard Parry Schoolmaster of *Niwburch*
 Hugh Parry of *Conway*
 John Prichard of *Tan y Berllan*
 John Pierce of *Ll. fair Tal Haiarn*
 Mr. William Parry of *Cappel Garmon* Schoolmaster
 Thomas Parry of *Ll. Rwyf*
 Cadwaladr Price of *Vaynol* near *St Asaph*
 Mr. Robert Price of *Voylas*
 Hugh Prichard of *Gwernor*
 William Parry of *Blaen Pennant* in *Ll. Fibangel*
 John Parry of *Cwm Strallyn*
 Edward Powel of *or Einiog*
 Thomas Parry of *Treflys*

} Chirurgeons

William Prichard of *Nant Call*
 Griffith Prichard of *Boduan*
 Robert Prichard of *Ffridd Kidio*
 Robert Prichard of *Pwll Heli*
 Robert Parry Ditto, Robert Parry Ditto
Jane Parry of Cappel near Ll. Gybi
 William Parry of *Peutyrcb* Ditto
 John Parry of *Tnys y Creua* Ditto
 Rob. Prichard of *Clynnog* Rob. Prichard Ditto
 William Prichard of Ll. *Beris*
 Samuel Prichard of Ll. *Rûg*
 Mr. Tho. Parry of *Rhôs Fynech Mort.*
 Rob. Prichard of Ll. *Ael Haiarn*
 Cadwaladr Price Ditto John Prichard Ditto
 Robert Prichard of Ll. *Armon*
 Robert Prichard of *Llwyn Dyrys* in *Abercirch*
 John Parry of *Llwyn Gwyn* Ditto
 Jonet Parry of *Hendre* in *Llannor*
 John Parry of *Voyl* in Ll. *Bedrog*
 William Prichard of *Castell-march*
 Robert Prichard of *Pynt y Gwair*
 Ellis Prichard Ditto, William Prichard of *Bachell* Ditto
 Gryffydd Prichard of *Llawr y Dre* Ditto
 John Prichard of *Cricketh*, Ellin and Cathrin Prichard
 of *Yocus*
 David Pierce of *Havod Ysbytty*
 Elizabeth Price of *Llechwedd Dû*
 Griffith Pugh of *Benardd*
 John Parry of Ll. *Gwstennin*
 Jane Parry of *Ty Newydd* in *Eirioes*
 Robert Pierce of Ll. *Ddûlas*, Robert Pierce Ditto
 Robert Pierce of *Abergeley*
 John Pierce of *Gefn Meiriadog*
 Thomas Pierce of *Flint*
 John Pierce of *Henllan*
 Hugh Prydderch of *Denbigh*
 Ellin Parry of *Pen Deunant*
 Thomas Prichard o *Uwch Caeran*
 Howel Pugh of *Dolgelley* Iron-monger
 Humphrey Pugh Ditto
 Lewis Pugh of *Helygog*

John Price of Ll. Gollen, *Richard Parry* Ditto
Gwen Pierce of *Tal garth*
Lewis Phillip of *Pwll Heli*

Hugh Quellin Esq ;

Q

R

THE Revd. Mr David Richards Cur. of Caer y
Drudion

The Revd Mr *John Roberts* Cur. of *Traws Fynydd*

Mr. *Morris Roberts* of *Gwyn Fynydd*

Mr. *John Roberts* of *Carrog*

Mr. *John Reignolds* of Ll. *Elian*

Mr. *Hugh Roberts* of *Cernioge*

Mr. *David Rees* of *Llwyn Iolyn*

Mr. *John Rowlands* of *Porth y Llawndy*

Mr *Evan Richards* of *Plasse*

Mr. *Hugh Roberts* of Ll. *Rwft*, Mr *J. Roberts* Ditto

Richard Roberts Ditto

Mr. *Arthur Robinson* of *Pen bedw*

Mr. *John Rowlands* of *Crug*

John Roberts of *Bryn y Maerdy*

Robert Roberts of *Llwyn Du*

Robert Roberts of *Caernarvon*

David Rowlands of *Bala*

Evan Roberts of *Treverew*, *Tho. Rowlands* of *Anglesea*

Evan Roberts of *Quellin*

John Robins of Ll. *Beblick*

John Robins *Glanor Castellmai*

Robert and *John Roberts* of *Ifallt*

Richard Roberts of *Tyddyd Dickwin*

Henry Rowlands of *Cowrt Tindew*

Richd. Roberts of *Pen Morva*, *Rees Robt. Parry* Ditto

Tho. Roberts of *Cefn Uchaf*, *Rob. Roberts* Ditto

John Roberts of *Bod Elies in Pistyll*, *Tho. Rob* Ditto

Wm. Roberts *Sexton* of *Llannor*, *David Rice* Ditto

Tho. Roberts of *Nevin*, *Wm. Rowland* Ditto

Mr. Rob Roberts of *Pwll Heli*, *David Rowland* Ditto

Richard Roberts of *Abercirch*

Tho. Roberts of *Llannor*, *Griffith Roberts* of *Llannerch*

Richd. Rowlands Ditto, *Richd. Roberts* Ditto

David Roberts of Ll. Gybi

Tho. Roberts of Tyddin, Cethin Do. Ann Richard Do

Tho. Roberts of Bryn in Clynnog, Rob. ap Richd. Do

Evan Rowland of Wayn Fawr

William Roberts of Vedw in Ll. Llechid

Mary Roberts of plas Newydd in Ll. Dwrog

John Roberts of Ll. Ael hafarn, *John Rob. Sexton* Do.

Richd. Roberts of Bwlch in Ll. Einion

Gvffith Rowlands of Ty Newydd Do. Hugh Rob. Do.

John Rob. Jane Rob. Ditto. Hugh Richd. of Ll. Gian

Tho. Roberts of Ll. Danwg.

Hugh Rowland of Ll. fair isaf

Moses Roberts of Ll. Enddwyn

Richard Roberts Uwchlaw'r Coed

Luke Roberts of Ll. Aber

Edward Roberts of Hendre'r Coed

Hugh Rob. of St Ataph.

Mr. Richd. Roberts Schoolmaster Gyffylliog Rob. Ditto

Ellis Roberts of Bettws, Ellis Roberts of Ll. Ddaged

Rob. Rowland of Ruthin. Tho. Rob. of Blaen y Cwm

Rob. Roberts of Barmouth.

Mr. *John Roberts* of Gilsfachwydd

Edward Richard of Dolgelley

Rowland Richard of Dinas Mowddwy

John Rob. of Corwen. Simeon Rob. of Pen y Bont

S

THe Revd. Mr. Edward Samuel Rect of Ll. gar.

The Revd. Mr Edward Samuel Rect of Ll. Ddulas

Mr *John Salisbury* of Brun y Barkitt Attorney at Law

Mr. Joshua Small of Ll Rwlft

Thomas Salisbury of Garth Gogo

Owen Salisbury of Gyffylliog

John Samuel of Pentre

Morris Sion Powel of Caernarvon

Owen Sion Wm. of Ll. Ystyndwy

T

EDward Thelwal Esq; Councelor at Law

Hugh Thomas of Hendre Esq,

The Revd. Mr Richard Thomas Schoolmaster of Bot-
twnnog and Rector of Myllteyrn

Mr Owen Thomas of Pencraig

Mr William Thomas of Tal y Cafn
 Mr Rob. Tho. of Llanyair Talhaiarn. Hugh Tho. Do.
John Thomas of Havod y Garreg
 Mr *Jeshua Thomas* of Roe. Elias Thomas of Treveriw
 Mr Hugh Thomas of Ll Rwf
 Hugh Tho. Sexton of Ll Wnde *John Tho.* of Nevin
 Hugh Tho. of Tyddyn Tudor. Hugh Tho of Abereirch
 William Thomas of Ty'n y Ll in Penmorva
 William Thomas of Pwll Heli Richard Thomas Ditto
 Richard Thomas of Pylle'r Cydach in Ll *Jestin*
bn Tho of Edern. Owen Tho of Ll Bedrog
 Richard Thomas of Pen y Bryn in Llanor
 Rob. Thomas of Pen y Bryn in Ll Ystyndwy
John Tobias Ditto. Gryffith Tudor of Dolgelley
 Robert Thomas of Cefn y Coed
 Richard Thomas of Ll St. Ffraid
 Evan Thomas of Garth Gogo. Hugh Tho. of Ll Sannan
 Lewis Thomas of Ty'n y Parck in Ll Drillo
 Antho Titley af Ll Rhaiadr *John Thomas* of Rhôs-Gyll
 Evan Thomas of Tyddyn Hwyskin in Ll Rug
 Thomas Thomson of Bettus in Ll Dwrog
 David Tho of Ll ael haiarn. Griffith Tho of Ll Gyl
 Wm. Tho of Carn gwyâ, Rob Tho Ditto
John Tho of Garth Eryr, Dorothy Tho of Yocws Ditto

V

The Hon. Madam Vaughan of Nanney
 The Revd Mr Edward Vaughan Cur of St. *Mary's* Salop
 The Revd Mr James Vincent Schoolm of Beumares
 Mr William Vaughan Ditto
 The Hon Madam Vaughan of Cors y Gedol
Jane Vaughan of Ll Ddulas

W

The Hon Watkin Wynne of Voylas Esq;
 The Hon Edward Williams of Penjarth Esq;
 The Revd Mr Robert Wynne D D Chan of St *Asaph*
 The Revd Mr *John Wynne* of Llan y Monâch
 The Revd Mr Evan Wynne Rect of Caer y Druidion
 Robert Wynne of Maesy Neuadd Esq;
 Robert Wynne of Bodys Callen Esq;
 Ed Wynne of Ll Ufudd Esq; ; Mort *John Wms* Ditto

The Revd Mr William Wynne Rect of Ll fair *Junta*
 Harleigh
 The Revd Mr Tho Wynne Rect of Ll Rwfst Mort
 The Revd Mr *John Williams* Cur of Henllan
 The Revd Mr Francis Wynne
 The Revd Mr Rich'd Wms Rect of Ll Fachreth
 The Revd Mr *Jeffrey Wms* Vic of St Alaph
 The Revd Mr Henry Williams
 Mr *John Wynne* of Coed Coch
 Mr *John Williams* of Twnnan
 The Revd Mr William Williams Rect of Ll Elian
 The Revd Mr Maurice Wms Cur of Dolydd-Elen
 The Revd Mr Thomas Wms Cur of Gwyddelwern
 The Revd Mr Owen Williams Rect of Ll Rug
 The Revd Mr Wm Wms Vic of Conway
 Mr Tho Wms Ditto Rob Wms Ditto David Wms Do
 Mr Hugh Wms Ditto *John Wms* Ditto
 Mr *John Wynne* of Myarth in Derwen
 Mr Stafford Wynne of Gorddinog
 Mr Watkin Williams of Pentre Du in Dymerschion
 Mr Tho Williams of Penrhyn
 Mr *John Williams* of Gwaedir
 Mr Robert Williams of Pwll y Crochan
 Mr Tho Wms of Coed Mawr
John Williams of Hen-Rhyd
 Wm Wms of Caernarvon
 Owen Wms Ditto
 Hugh Williams of Taly Sarn
 George Williams of Rhos Gelyn
John Wynne of Pwll y Crochan
 Edward Williams Dyer of Ll Gernew
 Wm Wms of Taly Bont, Martha Wms of Pentre Du
 Lowry Wms of Taly Cafn
 Edmund Williams of Cefn y Coed
 Robert Williams of Eglwys Fach
Jane Wms of Meusydd
John Wms of Ll St Ffraid, Cathrine Wms Ditto
 Tho Wms of Nant y Glyn, Gwen Wms of Ll Ddulas
 Wm Wm. of Reifed, *John Wms* of Tre dwysog
 Wm Wms of Ll Ufudd Peter Wms Ditto
 Tho Wms of Ll Rwfst, Owen Wms Ditto

Foulk Wynne of Pen ar taled, Tho Wms of Cerwed
John Wms of Glan y Llyn
Hugh Wms of Naes y Gadfa
Owen Wms of Cynwyd, *John Wms* of Dol y Garrog
Mr Petor Wms of Wintlay
Mr Eran Wms Officer of Excise at Ruthin

Y

David Yale Esq;

F I N I S.

13 DE 67

R H Y B U D D.

GAN RICHARD LATHROP,
 Argraphwr, a Gwerthwr Llyfrau yn y
Mwyt big yr hwn a fu Brentis I *Thomas Durston*,
 y ceir ar werth bob math o Llyfrau; sef Llyfrau
 Difeinyddiaeth; Histori neu Hanesion; Llyfrau
 Cyfraith; Llyfrau Ph ysygwriaeth; Llyfrau Pry-
 dyddiaeth; Llyfrau yn y Celfyddydau; Biblau a
 Llyfrau Geddiau Cyffredin o bob math a Man-
 tioli: Llyfrau Ysgol; Llyfrau cyfrifon; Llyfrau
 iw carrio mewn Llogellau; yslattas; Ysgrifennu
 arnynt, gyda Phuntyrau o'r un peth; cwyr Côch
 Waffers; Corndûau i ddal Ink; Yspectolau neu
 Olygon Gwŷdr; Cædau Shagareen; Gwŷdr i
 ddarttain trwyddo; Mappia a Darluniadau neu
 Bicturs; Pappur-lennau i leinio Ystafelloedd;
 Dafnau neu Ddrops dwy fronneg Dr. Bateman;
 yr unig a'r gwir darparedig Elixir Dr. Daffy;
 ynghydâ Llawer math o bethau craill, rhy an-
 nibenus iw crybwŷll ymma, iw gwerthu naill a'i
 llawer neu ychydig ar unwaith, a'u prisiau yn
 Weddol a rhesymol:

Daliwch Sukw Ynbellach;

Chwi a ellwch gael Argraphu a Beindio Lly-
 frau yn bur råd a chystal a phettaech yn Llun-
 dain: Hefyd y mae gan y Rhag-ddywodedig
Richard Lathrop Blatiau Copper wedi eu cerfio
 a'u Cymmerŷd yn y môdd trefnusaf, Arian pa-
 rodd am hên lyfrau neu lyfr-gellau.

*Y mae'r Llyfrau sy'n canlyn
yn Gymraeg ar werth Gan
Richard Lathrop yn y Mwythbig
am brîs Gweddol.*

Y Llyfr Gweddi Gyffredin.
Llyfr Ficar Llandyfri.

Hanes y Ffydd Gristianogol a'i Rhinwedd.

Patrwm y Gwir-Gristion, neu Ddilyniad
Jesu Grist.

Cydymaith yr Eglwyswr yn ymweled ar Claf.
Pasc y Cristion neu wlêdd yr Efengyl Gan
The. Doolittel.

Llyfr Gwybodaeth y Cymro, neu Hanes y
Bÿd a'r Amseroedd, o waith S. T.

Agoriad ar Ganiadau Solomon.

Y Primer Cymraeg.

Yr A. B. C. Cymraeg.

Llyfr Meddiginiaeth a Physygywriaeth.

Cydymaith I Ddyddiau Gwylion.

Holl Dyledswydd Dÿn.

13 DE 67

n
n
g

d
f.
n
y

